

Arkivnr: 2017/17062-1

Saksbehandlar: Beate Bergsholm

Saksframlegg

Saksgang

Utval

Møtedato

Fylkesutvalet	07.12.17
Fylestinget	12.12.17

Eigarstrategi - overordna strategi for Hordaland fylkeskommunes eigarstyring

Samandrag

I strategien som no ligg føre vert det foreslått overordna prinsipp for eigarstyring i Hordaland fylkeskommune. I tillegg ligg det retningslinjer for styremedlem som representerer Hordaland fylkeskommune og forslag til rutinar for administrativ oppfølging av eigarstyringa. Fylkesrådmannen tilrår at strategien vert vedteken.

Økonomi: Dei fleste selskap fylkeskommunen eig får tilskot, lånegarantiar eller anna form for økonomisk påverknad. I tillegg er alle aksjepostar balanseførde.

Klima: Nokre av selskapa har sitt føremål innanfor klimasektoren.

Folkehelse: Ikkje relevant utover at fylkeskommunale planar gjeld og kan få betydning.

Regional planstrategi: Fleire av selskapa har føremål som fell saman med og styrker regional utvikling.

Forslag til innstilling:

1. Fylkestinget vedtek eigarstrategien slik den ligg føre.
2. Hordaland fylkeskommune skal legge dei 21 tilrådingane frå KS Eigarforum til grunn for si utøving av eigarstyringa.
3. Fylkesutvalet er Hordaland fylkeskommunes eigarutval og har endeleg avgjerd i saker som gjeld eigarskap, med unntak av eigarskapsmeldinga som skal fremjast for fylkestinget. Dette innarbeidast i delegasjonsreglementet for Hordaland fylkeskommune.
4. Når det veljast varamedlem til styrene i ulike selskap skal dei veljast numerisk og ikkje som personlege vara i dei høva det ikkje er vedtektsfesta i selskapet at varamedlem skal vere personlege. I selskap fylkeskommunen eig meir enn 50% skal det fremjast forslag til generalforsamling om vedtektsendring som gjer det mogleg å velje numeriske vara.
5. **Generalforsamlingar:**
Det er fylkesordførar, fylkesvaraordførar eller den dei gjev fullmakt som deltek i generalforsamlinga som eigarrepresentant på vegner av Hordaland fylkeskommune. Fylkesutvalet skal i byrjinga av kvart år handsame sak om eigarrepresentasjon i selskapas generalforsamlingar. Fortrinnsvis skal eigarrepresentantane veljast blant fylkesutvalets medlemmer, om ikkje fylkesordførar/fylkesvaraordførar kan møte. Eigarrepresentantane skal representere fylkeskommunen i rolla som eigar i generalforsamlingane. Hordaland fylkeskommune skal møte med eigarrepresentant i generalforsamlingar i alle selskap fylkeskommunen har eigardel i.
6. Fylkestinget vedtek malar for styreinstruks, styrets eigenevaluering og retningslinjer for valnemnder slik dei ligg føre.

7. Det skal utarbeidast eigarskapsmelding kvart år som vert handsama av fylkestinget. Eigarstrategien skal reviderast i samband med fyrste eigarskapsmelding i valperioden. Eigarskapsmeldinga kan vere forenkla, med unnatak av fyrste året i valperioden.
8. Retningsliner for styremedlem vald av Hordaland fylkeskommune gjeld alle verksemder, både selskap og stiftingar.
9. Stiftingar kor Hordaland fylkeskommune er representert i styret skal inkluderast i eigarskapsforvaltninga.
10. Hordaland fylkeskommune ber styrene i selskapa sette dato for generalforsamlinga så tidleg som mogleg og seinast 6 veker før generalforsamling skal haldast.
11. Fylkestinget ber fylkesutvalet som eigarutval vurdere på nytt i kva grad og på kva måte den nye fylkeskommunen skal vere medeigar/eigar i noverande selskap – før dette blir tema i fellesnemnda.

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 21.11.2017

Bakgrunn

Fylkestinget handsama i møte 8.mars 2017 eigarskapsmelding 2017 PS 21/17.

Fylkesutvalet ba i si handsaming av saka om følgjande:

1. Fylkesutvalet ønskjer eit tydelegare oppsett av gruppering for dei ulike selskap/bedrifter fylkeskommunen har eigarskap i.
2. Fylkesutvalet ønskjer ei tydeleggjering av kva rolle ein har som fylkeskommune inn i dei ulike selskap/bedrifter, heileigd eller medeigar i.

Det vil vere naturleg at arbeidsgruppa ser på alle oversendingsforslaga samla når dei har gjennomgang av saken.

Eigarskapsmelding 2017 dannar grunnlaget for vurderingane i arbeidsgruppa.

Mål for politisk arbeidsgruppe fylkeskommunalt eigarskap

Politisk arbeidsgruppe skal bidra til det arbeidet om å nå fylkeskommunens regionalpolitiske mål knytt til utvikling av Hordaland-samfunnet ved å gå gjennom fylkeskommunens eigarskap i selskaper.

Politisk arbeidsgruppe for fylkeskommunalt eigarskap skal kome med ei tilråding når det gjeld dei overordna vurderingane knytt til den fylkeskommunale eigarskapen i selskap. Arbeidet skal munne ut i ei politisk sak som fremjast for fylkestinget.

Arbeidsmåte

Politisk arbeidsgruppe har møte etter behov og så lenge gruppa finn det naudsynt. Arbeidet startast så snart gruppa er etablert, og vil jobbe fram eit forslag til fylkesrådmannen slik at det kan handsamast på fylkestinget i desember 2017. Tidlegare eigarskapsmeldingar, revisjonar og uttaler om eigarskapen legg grunnlaget for arbeidet. Gruppa kan og be om meir data og/eller uttaler som kan belyse eigarskapen.

Aktuelle tema for politisk arbeidsgruppe

- Overordna prinsipp for fylkeskommunalt eigarskap
- Gjennomgang av eksisterande eigarskap
- Prinsipp for framtidige vurderingar av nye eigarskap, særleg knytt til eigarform, hensikt med eigarskap, finansielle og juridiske prinsipp, og strategiske vurderingar knytt til eigarskapens samanheng med samfunnsoppdraget til fylkeskommunen.
- Foreslå prinsipp for godtgjersler i selskap fylkeskommunen eig.

Fylkesutvalet i Hordaland fylkeskommune gjorde i sak 90/2017 følgjande vedtak:

Vedtak

Ei arbeidsgruppe beståande av fylkesordføraren og gruppeleiarane i fylkestinget vert etablert.

Gruppa sitt mandat er å stå for ein heilskapleg gjennomgang av Hordaland fylkeskommune sin eigarstrategi.

Leiar: Fylkesvaraordføraren

Administrasjonen stiller naudsynte sekretariatsfunksjonar tilgjengeleg for arbeidsgruppa, og vil sørge for innkalling og avvikling av møte.

Arbeidsgruppa sine framlegg vert lagt fram for fylkestinget til avgjerd.

Regionreform og eigarskap

Frå 1.1.2020 blir den nye fylkeskommunen ei ny juridisk eining som vil erstatte dagens fylkeskommunar. Dette vil få betydning for vidareføring av arbeidskontraktar, innkjøpskontraktar, eigarskap osv.

Det vil bli identifisert og sett i gang prosjektgrupper på fleire områder, for å kartlegge dagens aktivitet og komme opp med forslag til løysingar inn i ei felles administrativ organisering.

Det er aktuelt å nedsette ei prosjektgruppe for å gå gjennom dagens eigarskap i dei to fylkeskommunane, og foreslå opplegg for vidareføring eller ikkje etter 1.1. 2020. Konsekvensar for vedtekter, registrering osv. må inngå som ein del av eit vidareført opplegg. Ny eigarstrategi må utviklast etter 1.1.2020.

Forvaltningsrevisjon og selskapskontrollar

I kvar valperiode gjennomførast det fleire selskapskontrollar og forvaltningsrevisjonar på eigarskapsområdet. Tilrådingar gjedd i ulike selskapskontrollar er tekne inn i arbeidet med denne strategien.

Eigarskapsmelding 2017

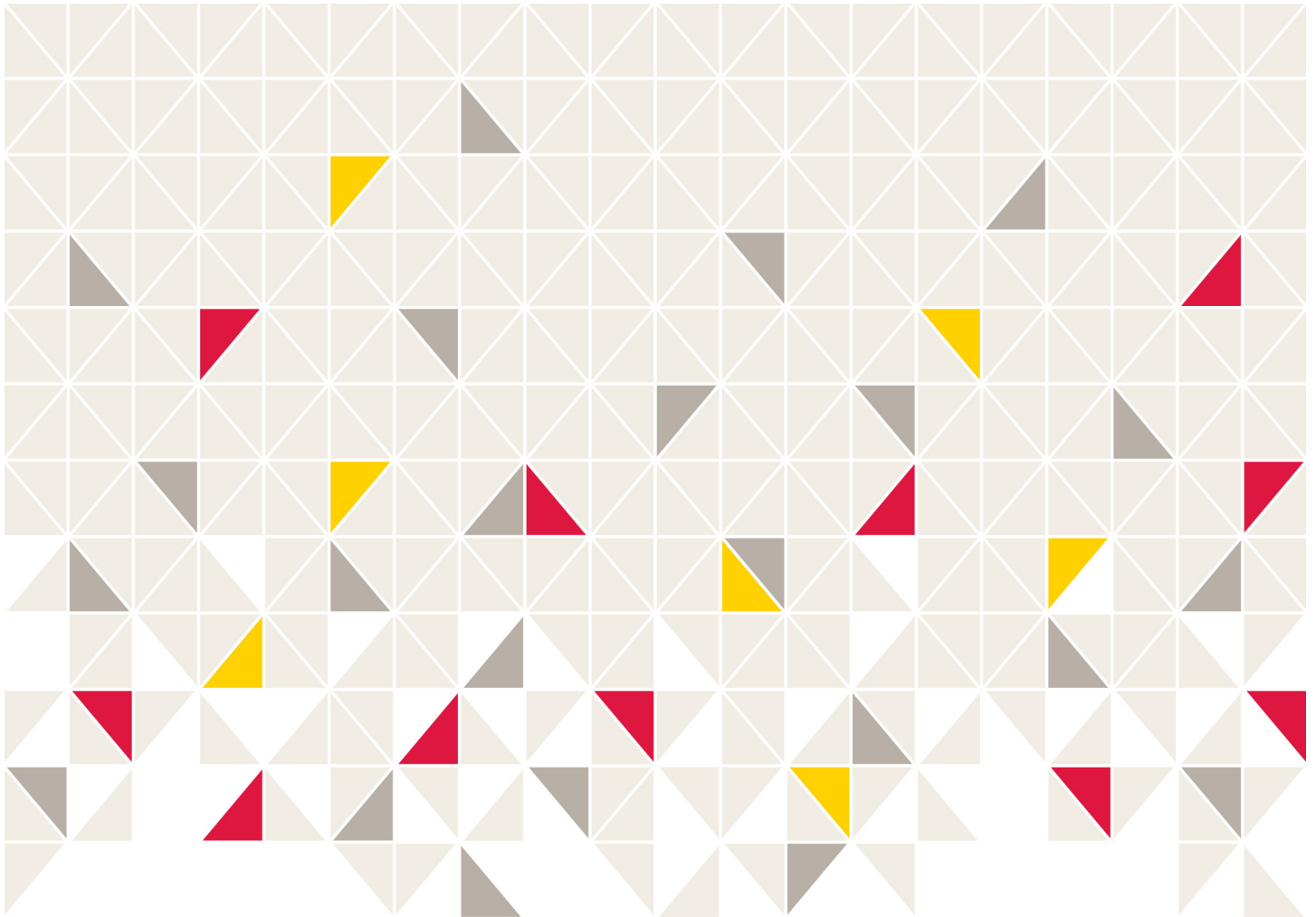
Det skal utarbeidast eigarskapsmelding kvart år. Meldinga handsamast i fylkestinget etter innstilling frå eigarutvalet. Sist eigarskapsmeldinga vart vedteken var i mars 2017.

I tillegg til eigarskapsmelding kvart år vert det satt i gong arbeid med å gjennomgå kvart einskild selskap. Framdrifta for dette arbeidet er skissert under.

Framdrift for gjennomgang av eigarskap og eigarstrategi i kvart einskild selskap:

Selskap	Kategori	Forventa handsaming	Ansvarleg
Sørvest Bomvegselskap AS	Samferdsel	Mars 2018	Beate Bergsholm
Innovasjon Norge AS	Næringsutvikling	Mars 2018	Mette Nora Sætre
Fjord Norge AS	Næringsutvikling	Mars 2018	Marta Rongved Dixon
Beredt AS	Arbeids- og inkluderingsbedrifter	Juni 2018	Hans Inge Gloppen
Hardanger AKS AS	Arbeids- og inkluderingsbedrifter	Juni 2018	Hans Inge Gloppen
Opero AS	Arbeids- og inkluderingsbedrifter	Juni 2018	Hans Inge Gloppen
Gløde AS	Arbeids- og inkluderingsbedrifter	Juni 2018	Hans Inge Gloppen
Kveik AS	Arbeids- og inkluderingsbedrifter	Juni 2018	Hans Inge Gloppen
Selskap knytt til kultursektoren	Kultur	Oktober 2018	Ronny Skaar
Sunnhordland Lufthavn AS	Samferdsel	Oktober 2018	Bjørn Inge Midtgård

Selskap knytt til opplæringssektoren	Opplæring	Oktober 2018	Birthe A. Haugen
Stiftingar	Alle	Desember 2018	Beate Bergsholm
Bybanen AS	Samferdsel	Desember 2018	Bjørn Inge Midtgård
Selskap knytt til klimasektoren	Klima og naturressurs	Desember 2018	Tale Halsær
Selskap knytt til næringssektoren		Mars 2019	Mette Nora Sætre
Øvrige selskap		Mars 2019	Beate Bergsholm

2017 - 2020

Eigarstrategi

Hordaland fylkeskommune

OM RAPPORTEN

Ansvarleg avdeling/eining:
Kontaktinformasjon/ e-post:
Dato/ev. versjonsnr.

INNHALD

1	BAKGRUNN	8
1.1	Regionreform og eigarskap	8
1.1	Forvaltningsrevisjon og selskapskontrollar	9
1.2	Eigarskapsmelding 2017	9
2	FORSLAG TIL INNSTILLING.....	9
3	LOVGRUNNLAG	10
4	GOD FOLKEVALD STYRING MED SELSKAPA	10
5	VURDERING AV GRUNNLAG FOR EIGARSKAP	11
5.1	Føresetnader for god eigarstyring	11
5.2	Eigarform	12
5.3	Aksjeselskap	13
5.4	Interkommunale selskap	13
5.5	Andre selskapsformer	13
5.6	Stiftingar	14
5.7	Tilsyn og kontroll i stiftingar	15
6	SÆRSKILTE REGLAR FOR OFFENTLEG EIDE SELSKAP	15
6.1	Lovpålagte reglar for offentleg eigde selskap	15
6.2	Kommunelova	16
6.3	Reglane for offentlege innkjøp (Lov om offentlege anskaffingar)	16
7	EIGARSTYRING	16
7.1	Eigarpolitikk	16
7.2	Corporate governance – aksjelovane som ramme for næringsverksemd	17
7.3	Eigarstrategi	17
7.4	Rollar og rolleforståing	18
7.5	Eigarstrategien og eigarrolla	19
7.6	Styrets rolle	19
7.7	Styrets samansetning	20
7.8	Valnemnd.....	20
8	PROSEDYRAR FOR OPPNEMNING AV STYREREPRESENTANTAR	21
9	GODTGJERING AV STYREVERV I FYLKESKOMMUNALE SELSKAP	23
10	GENERALFORSAMLINGAR	24

10.1	Kven kan og skal møte på generalforsamlinga	25
10.2	Innkalling til generalforsamlinga.....	25
11	VEDTEKTER FOR SELSKAPA	26
12	REGISTRERINGSPLIKT	27
12.1	Einingsregisteret	27
12.2	Styrevervregisteret	27
13	FYLKESADMINISTRASJONENS OPPGÅVER I EIGARSKAPSFORVALTNINGA	28
13.2	Eigarskapsforum	29
13.3	Regional avdelinga – Næringsseksjonen.....	29
13.4	Selskapskontrollar og forvaltingsrevisjonar.....	30
13.5	Status for oppfølging av selskapskontrollar og forvaltningsrevisjonar	30
13.6	Økonomi- og organisasjonsavdelinga.....	31
13.7	Fagavdelingane.....	31
14	TILSYN OG KONTROLL.....	31
15	KS SINE 21 TILRÅDINGAR OM EIGARSTYRING, SELSKAPSLEIING OG KONTROLL.32	
15.1	Obligatorisk opplæring av og informasjon til dei folkevalde	32
15.2	Vurdering og val av selskapsform	32
15.3	FYSISK SKILLE MELLOM MONOPOL OG KONKURRANSEVIRKSOMHET	33
15.4	UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER	33
15.5	UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGSKONTROLLER.....	33
15.6	EIERMØTER	34
15.7	EIERORGANETS SAMMENSETNING OG FUNKSJON.....	34
15.8	GJENNOMFØRING AV GENERALFORSAMLINGER OG REPRESENTANTSKAPSMØTER	35
15.9	SAMMENSETNINGEN AV STYRET.....	35
15.10	VALGKOMITE OG STYREUTNEVNELSER	35
15.11	KJØNNSMESSIG BALANSE I STYRENE	36
15.12	RUTINER FOR Å SIKRE RIKTIG KOMPETANSE I SELSKAPSSTYRENE.....	36
15.13	STYRESAMMENSETNING I KONSERNMODELL.....	36
15.14	OPPNEVNELSE AV VARAREPRESENTANTER	36
15.15	HABILITETSVURDERINGER	37
15.16	GODTGJØRING AV STYREVERV	37
15.17	REGISTRERING AV STYREVERV.....	37
15.18	ARBEIDSGIVERTILHØRIGHET I SELVSTENDIGE RETTSSUBJEKTER.....	38
15.19	UTARBEIDELSE AV ETISKE RETNINGSLINJER	38
15.20	SÆRLIG OM ADMINISTRASJONSSJEFENS ROLLE I KOMMUNALE FORETAK.....	38
15.21	UTØVELSE AV TILSYN OG KONTROLL	38

16	STRATEGIAR OG PRINSIPP FOR KORLEIS FYLKESKOMMUNEN SKAL UTØVE EIGARSKAP I ARBEIDSMARKNADSBEDRIFTENE	39
16.1	NAV sitt ansvar i høve arbeidsmarknadsbedriftene.....	40
17	SELSKAPSOVERSIKT	42
	BOMPENGESELSKAP	43
	AS AUSTEVOLL BRUSELSKAP AS	43
	ASKØY BOMPENGESELSKAP AS.....	44
	BERGEN BOMPENGESELSKAP AS	45
	BERGEN-OS BOMPENGESELSKAP AS.....	45
	BØMLO VEGSELSKAP AS.....	46
	E134 HAUKELIVEGEN AS.....	47
	• FASTLANDSSAMBANDET HALSNØY AS	48
	HARDANGERBRUA AS	49
	• JONDALSTUNNELEN AS	49
	NORDHORDLANDSPAKKEN AS.....	50
	ODDA VEGFINANS AS	51
	SØRVEST BOMVEGSELSKAP AS	51
	VOSS OG OMLAND BOMPENGESELSKAP AS	52
	ARBEIDSMARKNADSBEDRIFTER	53
	BEREDT AS	53
	GLØDE AS.....	54
	HARDANGER AKS AS.....	55
	KVEIK AS.....	56
	OPERO AS.....	57
	SELSKAP PÅ KULTURSEKTOREN	58
	BIBLIOTEKSENTRALEN SA	58
	CARTE BLANCHE AS.....	59
	AS DEN NATIONALE SCENE.....	60
	GRIEGHALLEN IKS	61
	HORDALAND TEATER LL.....	62
	MOSTER AMFI OG KYRKJEHISTORISKE SENTER AS.....	63
	NÆRINGSUTVIKLING OG SAMFUNNSUTVIKLING.....	63
	ATHENO AS	63
	• FJORD NORGE AS	64
	GULEN OG MASFJORDEN UTVIKLING AS.....	65
	INNOVASJON NORGE AS.....	65
	SARSIA DEVELOPMENT AS.....	67

VESTNORSK FILMSENTER AS	67
BYBANEN AS.....	68
HFK BUSSANLEGG AS.....	69
HFK TOMT KNARVIK AS.....	70
KOMMUNEKRAFT AS	70
• VALEN KRAFTVERK AS	71
VILVITE, BERGEN VITENSENTER AS	72
VIGO IKS.....	72

1 Bakgrunn

Fylkestinget handsama i møte 8.mars 2017 eigarskapsmelding 2017 PS 21/17.

Fylkesutvalet ba i si handsaming av saka om følgjande:

1. Fylkesutvalet ønskjer eit tydelegare oppsett av gruppering for dei ulike selskap/bedrifter fylkeskommunen har eigarskap i.
2. Fylkesutvalet ønskjer ei tydeleggjering av kva rolle ein har som fylkeskommune inn i dei ulike selskap/bedrifter, heileigd eller medeigar i.

Det vil vere naturleg at arbeidsgruppa ser på alle oversendingsforslaga samla når dei har gjennomgang av saken.

Eigarskapsmelding 2017 dannar grunnlaget for vurderingane i arbeidsgruppa.

Mål for politisk arbeidsgruppe fylkeskommunalt eigarskap

Politisk arbeidsgruppe skal bidra til det arbeidet om å nå fylkeskommunens regionalpolitiske mål knytt til utvikling av Hordaland-samfunnet ved å gå gjennom fylkeskommunens eigarskap i selskaper.

Politisk arbeidsgruppe for fylkeskommunalt eigarskap skal kome med ei tilråding til fylkesrådmannen når det gjeld dei overordna vurderingane knytt til den fylkeskommunale eigarskapen i selskap. Arbeidet skal munne ut i ei politisk sak som fremjast for fylkestinget.

Arbeidsmåte

Politisk arbeidsgruppe har møte etter behov og så lenge gruppa finn det naudsynt. Arbeidet startast så snart gruppa er etablert, og vil jobbe fram eit forslag til fylkesrådmannen slik at det kan handsamast på fylkestinget i desember 2017. Tidlegare eigarskapsmeldingar, revisjonar og uttaler om eigarskapen legg grunnlaget for arbeidet. Gruppa kan og be om meir data og/eller uttaler som kan belyse eigarskapen.

Aktuelle tema for politisk arbeidsgruppe

- Overordna prinsipp for fylkeskommunalt eigarskap
- Gjennomgang av eksisterande eigarskap
- Prinsipp for framtidige vurderingar av nye eigarskap, særleg knytt til eigarform, hensikt med eigarskap, finansielle og juridiske prinsipp, og strategiske vurderingar knytt til eigarskapens samanheng med samfunnsopdraget til fylkeskommunen.
- Foreslå prinsipp for godtgjersler i selskap fylkeskommunen eig.

Fylkesutvalet i Hordaland fylkeskommune gjorde i sak 90/2017 følgjande vedtak:

Vedtak

Ei arbeidsgruppe beståande av fylkesordføraren og gruppeleiarane i fylkestinget vert etablert.

Gruppa sitt mandat er å stå for ein heilskapleg gjennomgang av Hordaland fylkeskommune sin eigarstrategi.

Leiar: Fylkesvaraordføraren

Administrasjonen stiller naudsynte sekretariatsfunksjonar tilgjengeleg for arbeidsgruppa, og vil sørge for innkalling og avvikling av møte.

Arbeidsgruppa sine framlegg vert lagt fram for fylkestinget til avgjerd.

1.1 REGIONREFORM OG EIGARSKAP

Frå 1.1.2020 blir den nye fylkeskommunen ei ny juridisk eining som vil erstatte dagens fylkeskommunar. Dette vil få betydning for vidareføring av arbeidskontraktar, innkjøpskontraktar, eigarskap osv.

Det vil bli identifisert og sett i gang prosjektgrupper på fleire områder, for å kartlegge dagens aktivitet og komme opp med forslag til løysingar inn i ei felles administrativ organisering.

Det er aktuelt å nedsette ei prosjektgruppe for å gå gjennom dagens eigarskap i dei to fylkeskommunane, og foreslå opplegg for vidareføring eller ikkje etter 1.1. 2020. Konsekvensar for vedtekter, registrering osv. må inngå som ein del av eit vidareført opplegg. Ny eigarstrategi må utviklast etter 1.1.2020.

1.1 FORVALTNINGSREVISJON OG SELSKAPSKONTROLLAR

I kvar valperiode gjennomførast det fleire selskapskontrollar og forvaltningsrevisjonar på eigarskapsområdet. Tiltrådingar gjedd i ulike selskapskontrollar er tekne inn i arbeidet med denne strategien.

1.2 EIGARSKAPSMELDING 2017

Det skal utarbeidast eigarskapsmelding kvart år. Meldinga handsamast i fylkestinget etter innstilling frå eigarutvalet. Sist eigarskapsmeldinga vart vedteken var i mars 2017.

2 Forslag til innstilling

Arbeidsgruppa har hatt ein gjennomgang av Hordaland fylkeskommunes eigarskap og engasjement i ulike selskap og verksemder. Arbeidsgruppa har og sett på kva rutinar som ligg føre for korleis eigarstyringa vert utøvd og dei korleis ulike rollar vert fylt og utført.

1. Fylkestinget vedtek eigarstrategien slik den ligg føre.
2. Hordaland fylkeskommune skal legge dei 21 tilrådingane frå KS Eigarforum til grunn for si utøving av eigarstyringa.
3. Fylkesutvalet er Hordaland fylkeskommunes eigarutval og har endeleg avgjerd i saker som gjeld eigarskap, med unntak av eigarskapsmeldinga som skal fremjast for fylkestinget. Dette innarbeidast i delegasjonsreglementet for Hordaland fylkeskommune.
4. Når det veljast varamedlem til styrene i ulike selskap skal dei veljast numerisk og ikkje som personlege vara i dei høva det ikkje er vedtektsfesta i selskapet at varamedlem skal vere personlege. I selskap fylkeskommunen eig meir enn 50% skal det fremjast forslag til generalforsamling om vedtektsending som gjer det mogleg å velje numeriske vara.
5. **Generalforsamlingar:**
Det er fylkesordførar, fylkesvaraordfører eller den dei gjev fullmakt som deltek i generalforsamlinga som eigarrepresentant på vegner av Hordaland fylkeskommune. Fylkesutvalet skal i byrjinga av kvart år handsame sak om eigarrepresentasjon i selskaps generalforsamlingar. Fortrinnsvis skal eigarrepresentantane veljast blant fylkesutvalets medlemmer, om ikkje fylkesordførar/fylkesvaraordfører kan møte. Eigarrepresentantane skal representere fylkeskommunen i rolla som eigar i generalforsamlingane. Hordaland fylkeskommune skal møte med eigarrepresentant i generalforsamlingar i alle selskap fylkeskommunen har eigardel i.
6. Fylkestinget vedtek malar for styreinstruks, styrets eigenevaluering og retningsliner for valnemnder slik dei ligg føre.
7. Det skal utarbeidast eigarskapsmelding kvart år som vert handsama av fylkestinget. Eigarstrategien skal reviderast i samband med fyrste eigarskapsmelding i valperioden. Eigarskapsmeldinga kan vere forenkla, med unntak av fyrste året i valperioden.
8. Retningsliner for styremedlem vald av Hordaland fylkeskommune gjeld alle verksemder, både selskap og stiftingar.
9. Stiftingar kor Hordaland fylkeskommune er representert i styret skal inkluderast i eigarskapsforvaltninga.
10. Hordaland fylkeskommune ber styrene i selskapa sette dato for generalforsamlinga så tidleg som mogleg og seinast 6 veker før generalforsamling skal haldast.
11. Fylkestinget ber fylkesutvalet som eigarutval vurdere på nytt i kva grad og på kva måte den nye fylkeskommunen skal vere medeigar/eigar i noverande selskap – før dette blir tema i fellesnemnda.

12. Hordaland fylkeskommune sine representantar i styre skal arbeide for at selskapa skal ta inn lærlingar der det er mogleg.

3 Lovgrunnlag

Fylkeskommunen har stor fridom til å organisere tenester slik den sjølv ønskjer, anten som ein ordinær del av fylkeskommunen, eller gjennom å etablere sjølvstendige selskap/rettssubjekt, aleine eller saman med andre aktørar.

Etablering av fylkeskommunal verksemd i selskap eller andre eigarformer inneber at tradisjonell politisk styring endrar karakter. Forvaltingsstyring blir erstatta av eigarstyring. Formell og direkte eigarstyring kan berre gjerast gjennom generalforsamling eller representantskap.

Fylkeskommunens eigarskap er i stor grad avgrensa til aksjeselskap.

Det er ulike årsakar til at Hordaland fylkeskommunes eigarskap i all hovudsak er i form av aksjeselskap. Dels er det eit resultat av at eksterne aktørar, ofte statlege instansar, krev eller tilrår aksjeselskap som eigeform i gjennomføring av ulike typar oppgåver. Sistnemnde gjeld mellom anna Bybanen AS (Jernbanetilsynet) og bompengeselskapa (samferdselsdepartementet/Vegdirektoratet) Dels er det eit resultat av ei negativ haldning til føretaksmodellen (kommunalt føretak jf kommunelova), som vert opplevd som ei hybridform som bidrar til uklære rollar og ansvarspulverisering.

Når fylkeskommunen vurderer å gå inn i nye eigarskapsforhold skal ein alltid ha eit medvite val om selskapsform på bakgrunn av ei spesifikk vurdering av eigarstyringsbehov, verksemda sitt føremål og behov for demokratisk kontroll/politisk styring.

Aksjelova definerer aksjonæranes rettar og pliktar i samband med utøving av eigarskap.

4 God folkevald styring med selskapa

Sjølv om delar av verksemda er lagt ut i eit selskap, har kommunestyret det overordna ansvaret. Det er difor viktig å oppretthalde god folkevald styring.

God folkevald styring definerast gjerne gjennom fire standardarar:

Påliteleg styre

Pregast av likebehandling, politisk reielegheit og respekt for spelereglane. Denne standarden handlar om fylkespolitikkenes allmenne omdømme. Det handlar om innbyggjaranes tillit til at de blir behandla likt i dei fylkeskommunale avgjerdsprosessane.

Ansvarleg styre

Fremjar oversiktlig politikk og informerte innbyggjarar som grunnlag for deira kontroll med dei folkevalde. Eit ansvarleg styre skal sørge for innbyggjarane har tilstrekkeleg informasjon til å følgje med i politikken og stille dei styrande til ansvar.

Borgarnært styre

Stimulerer borgaranes interesse for og engasjement i lokalpolitikken gjennom høyringskanalar og moglegheiter for debatt og deltaking. Ved borgarnært styre er det etablert kanalar for medverknad i avgjerdsprosessane, óg i prosessar det ikkje er lovpålagt.

Effektivt styre

Folkevalde har god styring, og leverer resultat. Eit effektivt styre særmerkas mellom anna ved ryddige forhold i den politiske styringa av administrasjonen og at fylkeskommunen leverer resultat innbyggjarane og folkevalde er nøgd med.

Forsking syner at administrasjonen har ein viktig støttefunksjon for at dei folkevalde skal kunne teke i vare rollane sine på ein god måte.

For at dei folkevalde skal kunne påverke og styre selskapa i tråd med dei føremål som er satt, er det viktig å vere medviten dei moglegeheitene som finst i å styrke kunnskapen og merksemda rundt eigarskapspolitikken blant eit breitt utval av folkevalde, og den blir gitt ei brei og heilskapleg politisk prosess.

5 Vurdering av grunnlag for eigarskap

Fylkeskommunen bør kontinuerleg gjere ei vurdering av grunnlaget for eigarskap i dei enkelte selskap. Vurdering av grunnlaget for eigarskap må ta utgangspunkt i kva fylkeskommunen vil med sitt eigarskap i det enkelte selskap. Endringar i selskapets verdiar, vilkår og marknadssituasjon, samt endringar i fylkeskommunens oppgåver og vilkår, kan føre med seg behov for endringar i eigarstrategi og eigarposisjonar. Vurdering bør gjerast med fokus på både fylkeskommunens behov og selskapets behov.

Viktige spørsmål å stille ved vurdering av grunnlag for eigarskap er til dømes:

- Kva er fylkeskommunens føremål med å opprette/gå inn i selskapet?
- Har eigarskapen så langt vist seg å vere tenleg i høve føremålet?
- Drivast selskapet godt og i samsvar med det som er formulert som selskapets føremål?
- Er selskapstype/organisasjonsform tenleg i høve føremålet eller bør det gjerast endringar?
- Er det aktuelt å endre eigarandel?
- Er fylkeskommunen framleis tent med å vere eigar – eller kan oppgåva løysast betre på anna måte?

Det er gjort ei vurdering av fylkeskommunens eigarskap/deltaking i selskap med vidare. Sjå «selskapsregister» og oversyn over stiftingar. Fylkesrådmannens hovudkonklusjon er at det ikkje bør gjerast endringar no, utover dei som er vedteke for bompengeselskapa (sjå eget kapittel)

5.1 FØRESETNADER FOR GOD EIGARSTYRING

Etablering av fylkeskommunal verksemd i føretak eller eigne rettssubjekt inneber at tradisjonell politisk styring endrar karakter. Forvaltningsstyring erstattast av eigarstyring.

Opplæring av og informasjon til dei folkevalde er avgjerande for å utøve god eigarstyring. Dette gjeld ikkje minst kunnskap og medvit om kor, når og korleis eigarstyring kan utøvast.

Styring og påverknad kan utøvast i fleire samanhengar:

- Generalforsamlingar
- Representantskap
- Styre
- Valnemnd
- Vedtekter
- Aksjonæravtale
- Eigarstrategi
- Tildelingsbrev
- Ulike typar eigarmøte
- Politiske styringssignal/styringsdokument

Formell og direkte eigarstyring kan berre utøvast gjennom generalforsamling/representantskap.

Viktige føresetnader for god eigarstyring er:

- Ein tydeleg eigarpolitikk.
- Klart formulerte vedtekter.
- Tydeleg føremål for selskapet.
- Rolleavklaring og rolleforståing.
- Styresamansetting.
- Rutinar for tilsyn og kontroll.

5.2 EIGARFORM

Den som skal drive næringsverksemd, må velje en eigarform og ein organisasjonsstruktur. ”

Dei viktigaste eigarformene i Noreg er enkeltpersonføretak, AS, ASA, ANS og DA samt samvirkeføretak. I tillegg kan fylkeskommunar og kommunar opprette (fylkes-)kommunale føretak og interkommunale føretak.

Dei fleste eigarformene er tilpassa næringsverksemdar og lovverket som regulerer disse er innretta for å redusere og fordele økonomisk risiko. Ansvar for selskapets forpliktingar påverkar korleis eigarskapen kan utøvast i tillegg til kor stor risiko som er knytt til å vere styremedlem i selskap.

I realiteten er følgjande eigarformer tilgjengelege for fylkeskommunar:

- Aksjeselskap
- Samvirkeselskap
- Stiftingar
- Interkommunale selskap
- Fylkeskommunalt samarbeid”
- Fylkeskommunalt føretak
- Fylkeskommunal verksemd

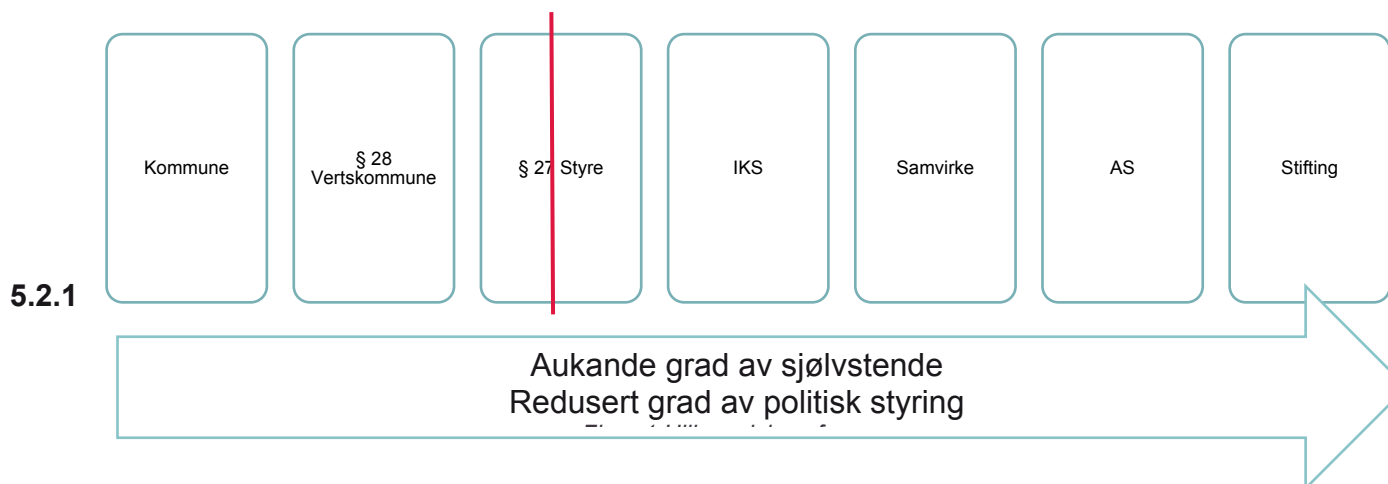
	AS	IKS	Fylkeskommunalt foretak	Stiftingar	Samvirkeselskap
Regulerast av	Aksjelova	IKS-lova	Kommunelova	Stiftelseslova	Samvirkelova
Kapitalkrav	30 000		0	100 000*	Medlemsavgift
Eigars ansvar for gjeld	Nei		Fullt ansvar for fylkeskommunen	Nei	Nei
Krav om styre	Ja		Nei	Ja	Min. 3 styremedlem
Dagleg leiar	Nei		Nei	Nei	Ja***
Revisor	Ja**		Kommunal revisjon	Ja	Ja**
Rekneskapsplikt	Ja		Ja	Ja	
Rekneskap til Brønnøysund	Ja		Nei	Ja	

* Grunnkapital

** Revisorplikt etter nærare reglar i revisorlova.

*** Kan unngå dagleg leiar om det er vedtektsfesta i samvirket.

Tabell 1 Oversikt over selskapsformar.

I figur 1 visast alternative organisasjonsmodellar rangert etter grad av sjølvstende og grad av politisk styring for dei ulike eigarformene.

Den raude streken i modellen illustrerer skillet mellom kommunal eining og sjølvstendig rettssubjekt.

5.3 AKSJESELSKAP

Det er to hovudformar for selskap med avgrensa deltakaransvar: aksjeselskap (AS) og allmennaksjeselskap (ASA). For begge formane gjeld at berre selskapet er ansvarleg for forpliktingane i selskapet, og deltakaranes (aksjonæranes) ansvar er avgrensa til aksjeinnskotet.

Eit aksjeselskap kan eigas av ein kommune eller fylkeskommune aleine, saman med andre kommunar og fylkeskommunar eller saman med private rettssubjekt. Selskapets øvste eigarorgan er generalforsamlinga.

Generalforsamlinga er øvste myndigheit i selskapet og styrer selskapet gjennom vedtekter og stiftingsdokument, samt sin direkte instruksjonsrett over styret. Instruksjonsretten er retta mot styret som heilskapeleg kollegium, og ikkje det enkelte styremedlem.

Hordaland fylkeskommune skal møte med eigarrepresentant på generalforsamling i alle selskap kor fylkeskommunen har eigarskap.

5.4 INTERKOMMUNALE SELSKAP

Interkommunale selskap regulerast av IKS-lova. Interkommunale selskap etter lov om interkommunale selskap kan berre skipast av kommunar, fylkeskommunar eller andre interkommunale selskap. Deltakarane har samla eit uavgrensa ansvar for selskapets forpliktingar. Selskapets eigarorgan og øvste mynde er representantskapet. Deltakarane skal opprette ein skriftleg selskapsavtale.

Forvaltninga av selskapet ligg hos styret og dagleg leiar. Deltakarkommunane utøver eigarstyring gjennom sine valde medlemmer i representantskapet. Kvar enkelt deltakar skal ha minst ein representant i representantskapet. Kommunestyret har instruksjonsrett ovanfor sine medlemmer i representantskapet.

5.4.1 Styret i interkommunale selskap

Representantskapet vel styre. Styret skal ha minst tre medlemmer og omfattast av kravet om balansert kjønnsrepresentasjon, det vil seie minimum 40% av kvart kjønn.

Dagleg leiar eller medlemmer av representantskapet kan ikkje vere styremedlemmer i selskapet.

Representantskapet som eigarorgan utøver kontroll over styret på fleire måtar:

- Bestemmer samansetninga av styret
- Kan instruere styret og gjere om på avgjerder
- Kan gjennom selskapsavtalen slå fast at nærare gjevne saker må godkjennast av representantskapet.

MEIR

5.5 ANDRE SELSKAPSFORMER

Hordaland fylkeskommune er engasjert og deltakande i ei rekkje organisasjonar utanom dei formene som så langt er omtalt i denne strategien. Og sjølv om fylkeskommunen ikkje er eigar har det kome ønskje om å presentere ein oversikt over stiftingar vi deltek i.

I tillegg til stiftingane er fylkeskommunen med i ei rekke foreiningar, samarbeid og samanslutningar. Desse er ikkje behandla i denne strategien, men vi føreset at råd og retningsliner knytt til utøving av styreverv og liknande vert følgd også for styreverv utanom eigarskapsportefølgja.

For styremedlem i stiftingar gjeld dei same retningslinene som for styremedlem i andre selskapsformer, så lenge dei er vald eller oppnemnd av fylkeskommunen. Styremedlem i stiftingar skal og inviterast til og delta på obligatorisk opplæring for styremedlemer.

5.6 STIFTINGAR

Stiftingar er ein kapital som er satt av til eit bestemt føremål, under sjølvstendig leing og med ein eigen organisasjon. Stiftingar regulerast av stiftingslova. Eit hovudføremål bak reglane i stiftingslova er å hindre misbruk av stiftingsformen. Mange av reglane i stiftingslova er inspirert av aksjelovane.

Hordaland fylkeskommune deltek i følgjande stiftingar med styremedlem:

Stifting	Grunnkapital	Eigenkapital	tilsette
Arne Bjørndals fond	kr 251 060,00	kr 342 222,00	0
Baroniet i Rosendal	kr 438 693,00	kr 37 154 000,00	60
Bergen Sjøfartsmusem	kr 55 000 000,00	kr 64 855 893,00	18
Bymuseet i Bergen	kr 200 000,00	kr -7 117 850,00	130
Festspillene i Bergen	kr 450 000,00	kr 5 558 853,00	23
Hardanger og Voss museum	kr 228 600,00	kr 5 873 000,00	105
Ivar Thorkildsens legat	kr 459 800,00	kr 477 470,00	0
KODE kunstmuseene i Bergen	kr 200 000,00	kr -9 352 309,00	138
Kristoffer Lehmkuhls fond	kr 800 000,00	kr 12 538 000,00	0
Museum Vest	kr 50 000,00	kr 3 367 045,00	139
Museumssenteret i Hordaland	kr 870 000,00	kr 19 346 842,00	79
Norsk Vasskraft og industrikraftmuseum	kr 260 000,00	kr 2 798 587,00	30
Nynorsk kultursentrum	kr 100 000,00	kr 4 048 793,00	81
Olav H Hauge stiftinga	kr 200 000,00	kr 321 316,00	0
Skrivekunstakademiet i Hordaland	kr 50 000,00	kr 2 302 000,00	7
Stiftelsen Klosteret 17		kr 2 599 426,00	0
Stiftelsen Kulturhuset USF verftet	kr 500 000,00	kr 8 456 717,00	10
Stiftelsen Vestnorsk Jazzsenter	kr 50 000,00	kr 541 027,00	10
Stiftelsen Voss mylna	kr 50 000,00	kr 112 139,00	0
Stiftinga Fjelberg Prestegard	kr 900 000,00	kr 1 647 474,00	0
Stiftinga Meland Golf og naturpark	kr 2 500 000,00	kr 14 382 460,00	0
Stiftinga Oselvarverkstaden	kr 50 000,00	kr 1 200 551,00	8
Sunnhordland museum	kr 50 000,00	kr 33 154,00	24
Vestnorsk kulturakademi	kr 307 000,00	kr 206 107,00	5
	kr 63 965 153,00	kr 171 692 917,00	867

I tillegg kjem stiftingar kor vi er stiftar eller medstiftar, men kor vi av ulike grunnar ikkje har styremedlem. Det er og nokre stiftingar kor fylkeskommunen er nemnd i samband med oppløysing av stiftinga. Det følgjer av stiftelseslova korleis stiftingar skal skipas, korleis kapital skal forvaltas og korleis ei stifting kan avviklas.

Dei stiftingane som er nemnde i oversikten ovanfor hadde samla driftsinntekter på ca 550 millionar i 2016, og har ca 870 tilsette til saman. Dei forvaltar store verdiar på vegner av fellesskapet utover dei reint økonomiske storleikane. Til dømes forvaltar musea historiske samlingar av stor verdi for samfunnet, og som vanskeleg kan uttrykkast i tal og rekneskap.

Hordaland fylkeskommune er representert i styrene for desse stiftingane, men har ikkje fleirtal i nokre av styra. Det er berre dei færreste av stiftingane som har eit fleirtal i styra (øvste organ) frå kommunar, fylkeskommunar eller staten.

I tidligare stiftelseslov var det offentlege stiftingar eit omgrep som vart nytta. Det omgrepet blei ikkje vidareført i stiftelseslova av 2007, og vil heller ikkje verte tatt inn i den nye stiftelseslova (jf NOU

Stiftingar kor fylkeskommunen deltek er omfatta av same reglar som andre stiftingar. Dei fleste stiftingar i Noreg er pengeutdelande stiftingar, og lova er hovudsakleg tilpassa desse. Til dømes når det gjeld kapitalforvaltning og oppløysing/avvikling er dette særleg tilpassa dei pengeutdelande stiftingane.

5.7 TILSYN OG KONTROLL I STIFTINGAR

Det er stiftelsestilsynet som er kontroll- og tilsynsmynde i høve stiftingar.

6 Særskilte reglar for offentleg eide selskap

Offentleg eigde selskap er regulert av ulike lovar. AS er regulert av lovverk som aksjelova, rekneskapslova mv, IKS er regulert av IKS-lova og samvirker av samvirkelova. I tillegg vil det for ei rekkje selskap gjelde lovar som elles berre gjeld offentlege verksemder. Til dømes vil offentleglova gjelde for nokre selskap, det same vil lov om offentlege anskaffingar.

Dette gjer at selskap som stiftas med hovudsakeleg offentlege eigarar må vere klar over at dei må forhalde seg til eit anna lovverk enn mange andre bedrifter. I tillegg kjem det etiske elementet knytt til korleis det offentlege opptre i samfunnet.

Eigarstyringa frå fylkeskommunen er prega av vi er en annleis eigar enn mange private eigarar.

I kommunesektoren dei siste 15 åra har talet på selskapsetableringar auka kraftig. I 2000 var det 1029 kommunalt eigde AS, mens det i 2014 var 2418 slike selskap. Det er ei liknande utvikling for interkommunale selskap. I ein rapport frå NIBR 2015 er eigarstyring og folkevalt styring i kommunale selskap gjennomgått, og funna frå dette arbeidet er .....

6.1 LOVPÅLAGTE REGLAR FOR OFFENTLEG EIGDE SELSKAP

Ei rekkje lovpålagte reglar rettar seg berre mot offentleg eigde selskap, sjølv om selskapa er underlagt aksjelova.

Offentleg støtte til føretak

EØS-avtalen forbyr støtte til føretak som driv økonomisk aktivitet, dersom støtta kan virke konkurransedrivande. Med føretak her meiner lovgivar føretak i vid forstand, og kan og omfatte til dømes ein integrert kommunal eller fylkeskommunal etat like gjerne som eit selskap.

Det er seks kriterier som må vere oppfylt for at forbodet skal tre i kraft:

- 1- Tiltaket må innebere støtte i form av tildeling av en økonomisk fordel (støtteomgrepet)
  - 2- Støtta må vere gjedd av offentlege midlar (offentleg støtte)
  - 3- Støtta må gagne enkelte føretak eller produksjon av enkelte varer eller tenester (selektivitetskriteriet)
  - 4- Støtts må ystast til føretak som driv økonomisk aktivitet (føretaksomgrepet)
  - 5- Støtta må vri eller true med å vri konkurransen (konkurransesvridings-vilkåret)
  - 6- Støtta må vere egna til å påverke samhandelen innan EØS-området (samhandelskriteriet)
- (Kjelde: NIBR-rapport 2015:1)

6.2 KOMMUNELOVA

§ 80. Innsyn og undersøkelser i selskaper

I interkommunale selskaper etter lov 29. januar 1999 nr. 6, i interkommunale styrer etter § 27 og i aksjeselskaper der en kommune eller fylkeskommune alene eller sammen med andre kommuner, fylkeskommuner eller interkommunale selskaper direkte eller indirekte eier alle aksjer, har kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor rett til å kreve de opplysninger som finnes påkrevd for deres kontroll, så vel fra selskapets daglige leder som fra styret og den valgte revisor for selskapet. I den utstrekning det finnes nødvendig, kan kontrollutvalget og kommunens revisor selv foreta undersøkelser i selskapet.

Kommunestyret eller fylkestinget kan fastsette regler om kontrollutvalgets og revisors kontroll med forvaltningen av kommunens eller fylkeskommunens interesser i selskapet og herunder fastsette hvilke dokumenter mv. som skal sendes kommunens eller fylkeskommunens kontrollutvalg og revisor.

Kontrollutvalget og kommunens eller fylkeskommunens revisor skal varsles og har rett til å være tilstede på selskapets generalforsamling, samt møter i representantskap og tilsvarende organ.

Tilføyd ved lov 12 des 2003 nr. 113 (ikr. 1 juli 2004 iflg. res. 18 juni 2004 nr. 915), endret ved lov 8 feb 2013 nr. 7 (ikr. 1 juli 2013 iflg. res. 8 feb 2013 nr. 144).

6.2.1.1 Kapittel 12 A. Aksjeselskaper der kommuner eller fylkeskommuner eier minst to tredeler av selskapet. Representasjon av begge kjønn i styret.

Kapitlet tilføyd ved lov 19 juni 2009 nr. 91 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 20 nov 2009 nr. 1385).

§ 80 a. Representasjon av begge kjønn i styret

1. Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet. Departementet kan gi forskrifter om at reglene i første punktum også skal gjelde for aksjeselskaper som eies av kommuner eller fylkeskommuner med under to tredeler, når resten av selskapet er eid av staten eller selskaper som direkte eller indirekte, er heleid av staten.

2. For å legge til rette for at valget oppfyller kravene i nr. 1 kan departementet gi forskrift om den nærmere gjennomføringen av valget av styremedlemmer som velges av og blant de ansatte, jf. aksjeloven § 6-4, herunder også eventuelt i selskaper som nevnt i nr. 1 annet punktum.

Tilføyd ved lov 19 juni 2009 nr. 91 (ikr. 1 jan 2010 iflg. res. 20 nov 2009 nr. 1385, men slik at for selskaper som er stiftet og registrert i Foretaksregisteret før 1 jan 2010 skal styret være sammensatt i samsvar med paragrafen her innen to år etter dette).

6.3 REGLANE FOR OFFENTLEGE INNKJØP (LOV OM OFFENTLEGE ANSKAFFINGAR)

Statlege, fylkeskommunale og kommunale organ må følgje reglane for offentlege anskaffingar ved kjøp av varer og tenester. Private rettssubjekt som stiftingar, aksjeselskap mv. er og omfatta av reglane for offentlege anskaffingar når offentleg myndigheit har ein bestemt kontrollerande innflytelse over det private rettssubjektet.

7 Eigarstyring

7.1 EIGARPOLITIKK

Hordaland fylkeskommune sin eigarstyring og eigarpolitikk er forankra i dei 21 tilrådingane frå KS Eigarforum. I tillegg er det fleire vedtak i fylkestinget som påverkar eigarstyringa direkte. Mellom anna er det vedteke at prinsipp for corporate governance skal innarbeidast i eigarstyringa, og det er

utarbeidd retningslinjer for rekruttering til styrene i selskapa saman med forventingar eigar har til styremedlemene.

7.2 CORPORATE GOVERNANCE – AKSJELOVANE SOM RAMME FOR NÆRINGSVERKSEMD

Den juridiske corporate governance debatten dreier seg i stor grad om forhold mellom eigarar og styre og forhold knytt til rettsøkonomi. Medan aksjelovane er «hard law» omtalast corporate governance som «soft law», og har, trass i at kodane i corporate governance ikkje er rettsbinande, ein «comply or explain»-betydning for selskap.

Hordaland fylkeskommune har tidligare vedteke å følgje same corporate governance prinsipp som er tilrådd i «Norsk anbefaling Eierstyring og selskapsledelse» (NUES). I det ligg at selskap vi eig forventas å følgje kodane i tilrådinga, og om dei ikkje ønskjer å følgje koden må dei forklare kvifor koden fråvikast.

Eigarrolla står normalt sterkt i alle corporate governance-debattar og siktemålet er å sikre mest mulig økonomisk effektivitet i leiinga av selskapet. Dette er på line med den såkalla prinsipal/agent-teorien, som tek utgangspunkt i at aksjonærane må bruke tid og krefter på å utøve kontroll med leiinga (agentkostnader). For å oppnå økonomisk effektivitet bør selskapsrettslige reglar utformas slik at dei gjev aksjonærane høve til å kontrollere leiinga, og at dette kan skje med minst moglege kostnader.

7.2.1 Prinsipp for eigarstyring og selskapsleiing «Corporate Governance»

Overordna prinsipp for eigarstyring i Hordaland fylkeskommune:

1. Fylkeskommunens eigarskap skal vere langsiktig og prega av openheit
2. Fylkeskommunen skal utøve si eigarrolle gjennom aktiv bruk av generalforsamlingar og representantskap som styringsarena
3. I alle aksjeselskap med to eller fleire eigarar skal det utarbeidast ein aksjonæravtale. Aksjonæravtalen i selskap med private eigarar bør omfatte bestemming om selskapskontroll/kontrollutvalets innsynsrett
4. Det skal utarbeidast eigarstrategi for alle selskap, i tråd med fylkeskommunens gjeldande mal for innhald og krav til eigarstrategi
5. Kapitalstrukturen i selskaper skal vere tilpassa føremålet med selskapet og selskapets situasjon
6. Alle selskap skal ha ei valnemnd.
7. Eig(ar) skal se til at styrets samansetning kjenneteiknas av kompetanse, kapasitet og mangfald ut frå selskapets eigenart
8. Fylkeskommunens krav til styret og styrets arbeid skal konkretiserast i eigarstrategi for det enkelte selskap.
9. Godtgjersle til styrets medlemmer og løn til selskapets leiar skal fremje verdiskapinga i selskapet og framstå rimeleg med omsyn til ansvar, kompetanse, arbeidets omfang og selskapets kompleksitet.
10. Fylkeskommunen skal vurdere sitt eigarskap i det enkelte selskap kvart anna år i samband med handsaming av eigarskapsmeldinga.

Prinsippa leggjast til grunn for eigarstyring i dei selskap og føretak fylkeskommunen har eigarinteresse i, for personar vald inn i styrande organ, og for fylkesrådmannens utøving av oppgåver knytt til eigarstyring.

Prinsippa skal vurderast ved starten av kvar valperiode.

7.3 EIGARSTRATEGI

KS sine tilrådingar seier at det bør utarbeidast egne eigarstrategiar for alle selskap fylkeskommunen eig. Det er i samband med denne strategien laga ein mal for utarbeiding av

7.4 ROLLAR OG ROLLEFORSTÅING

Fylkeskommunen har ofte fleire rollar når det gjeld styring og oppfølging av verksemder, under dette som eigar og som kontraktspart. Det er viktig å skilje mellom eigarstyring og kontraktstyring. Eigarskapsmeldinga dreier seg om eigarstyring, kontraktstyring er ikkje omtala her.

Oversikta under syner dei ulike rollane knytt til eigarstyringa, kva for ansvar som ligg til desse, kva arenaer dei opptre i og dei viktigaste styringsverktøy og styringsdokument dei her.

Rolle	Ansvar/oppgåve	Arenaer	Styringsverktøy/dokument
Eigar	Forvalte selskapets formål Gje signal til styre Velje styre Handsame saker av prinsipiell/politisk karakter	AS: Generalforsamling IKS: Representantskap Stiftingar: Årsmøte/representantskap	Vedtekter Selskapsavtale Aksjonæravtale Stiftingsdokument Eigarstrategi Generalforsamlings-/representantskapsvedtak Val av styremedlem Bundet mandat til eigars representant i eigarorgan
Styre (styreverv i AS/IKS er personlege)	Forvalte og utvikle selskapet Ha dialog med og følgje opp signal frå eigarane Strategi for selskapet Økonomisk styring Ansette og følgje opp dagleg leiar	Generalforsamling Styremøte Styreseminar Eigarmøte – dialogarena Kontaktmøte med eigar	Forretningsplan Strategiplan Budsjett Rekneskap Styreprotokollar Forankring av saker i eigarorgan Evaluering av styre og dagleg leiar
Dagleg leiar	Dagleg leiing Følgje opp vedtak og signal frå styret Saksførebuing Gjennomføring Kommunikasjon med omverda Representere selskapet	Styremøte Interne og eksterne møter	Strategi Budsjett Rekneskap Tilsette og følgje opp medarbeidarar Forankring av saker i styremøte Interne planar og vedtak
Fylkesrådmann	Leggje til rette for politisk eigarstyring	Fylkestinget Fylkesutvalet (har delegert mynde i eigarskapsaker)	Saksdokument til politisk handsaming

	Utgreie og førebu saker som krev politisk handsaming Bidra til å vidareutvikle eigarskapspolitikken	Eigarskapsforum – dialogarena	
Kontrollutvalet	Sjå til at det vert ført kontroll med forvaltninga av fylkeskommunens interesser i verksemdar mv	Kontrollutvalsmøter Fylkestinget	Rekneskapsrevisjon Forvaltningsrevisjon Selskapskontroll

Figuren under syner kor avgjerder blir tatt og korleis kommunikasjonen går føre seg i eigarstyringa. Som det går fram av figuren er det ingen kobling mellom fylkeskommunens organ og selskapet utover generalforsamlinga.

7.5 EIGARSTRATEGIEN OG EIGARROLLA

Ei tilråding om eigarstrategi bør vere grunnlagt i fylkeskommunens konkrete eigarinteresser (selskapsportefølje). Ei slik tilnærming er i tråd med dei 21 tilrådingane KS eigarforum har gjeve om eigarstyring.

Hordaland fylkeskommunes eigarskap er langsiktig og av samfunnsmessig karakter. Det er, med et unntak i Valen Kraftverk AS, ingen av eigarskapa som har økonomisk eller finansielt føremål. Alle eigarskap er begrunna i politiske, samfunnsutviklande omsyn.

Selskapa er strukturert i ulike sektorar:

1. Selskap knytt til samferdselssektoren
2. Selskap knytt til kultursektoren
3. Selskap knytt til samfunns- og næringsutvikling.
4. Arbeidsmarknadsbedrifter
5. Selskap knytt til opplæringssektoren
6. Selskap knytt til energi og klimasektoren

Det er fylkesutvalet i Hordaland fylkeskommune som er eigarutval og handterer den løpande eigarrolla.

7.6 STYRETS ROLLE

Styret i selskap skal forvalte og utvikle selskapet. Aksjelova regulerer styrets overordna ansvar for forvaltninga av selskapet. I Hordaland fylkeskommune har vi i tillegg vedteke fleire føringar for korleis styrer i våre selskap skal utføre sitt oppdrag og korleis rolla som styremedlem skal utøvas.

Å vere styremedlem krev tid og merksemd. For å utføre arbeidet slik lova føreset krev det at styremedlemene nyttar tid til førebuingar, gjennomføring av møter, etterarbeid og dialog mellom møta. Det er vesentleg at styremedlemene har interesse for å sette seg inn i selskapet og bransjen, og til å utvikle og hjelpe selskapet.

Styreverv i eit aksjeselskap, interkommunalt selskap eller ei stifting er eit personleg verv. Det tyder at du ikkje representerer korkje parti, fylkeskommunen eller andre interessentar. Oppgåva er å forvalte selskapets interesser på best mogleg måte saman med resten av styret og ut frå selskapets føremål. Medlemer av styret representerer berre seg sjølv.

7.7 STYRETS SAMANSETNING

Det er eigars ansvar å sjå til at styrets kompetanse samla er tilpassa det enkelte selskaps verksemd. KS tilrår at fylkeskommunen sikrar opplæring av styremedlemer. I Hordaland fylkeskommune er denne opplæringa obligatorisk for våre styremedlemer.

Styret skal spegle og representere selskapets behov og bør har forskjellig og supplerande kompetanse innan økonomi, organisasjon og om marknaden selskapet opererer i. Vidare bør styret har fagleg innsikt og ei interesse for selskapets føremål.

Som eigar tilrår Hordaland fylkeskommune at styrene i våre selskap jamleg vurderer sin eigen kompetanse ut frå eigaranes føremål med selskapet.

For å sikre rett kompetanse i styrene tilrår fylkeskommunen følgjande rutinar for styret:

- Fastset styreinstruks og instruks for dagleg leiar med særleg vekt på ein klar intern ansvars- og oppgåvedeling.
- Gjennomfører eigenevaluering kvart år.
- Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemer skal få opplæring om ansvar, oppgåver og rollefordeling.
- Gjennomfører eigne styreseminar om rollar, ansvar og oppgåver.
- Fastset ein årleg plan, inkludert møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.
- Gir ein samla utgreiing for selskapets styring og leiing i ein årsrapport.

7.7.1 Varamedlemer

Hordaland fylkeskommune tilrår sine selskap å nytte numeriske varamedlemer for å sikre kontinuitet og kompetanse i styrene. Fylkeskommunen vil dermed gå bort frå ordningar med personlege varamedlem.

For aksjeselskap er det ordning med numeriske varamedlem som er vanleg i samfunnet for øvrig. For selskapets beste vil fylkeskommunen gjere sitt for at styrene settast best mogleg i stand til å oppfylle sitt forvaltningsansvar. Det vil og forenkla administrasjonen i det enkelte selskap då det blir enklare å handtere forfall til møter.

7.8 VALNEMND

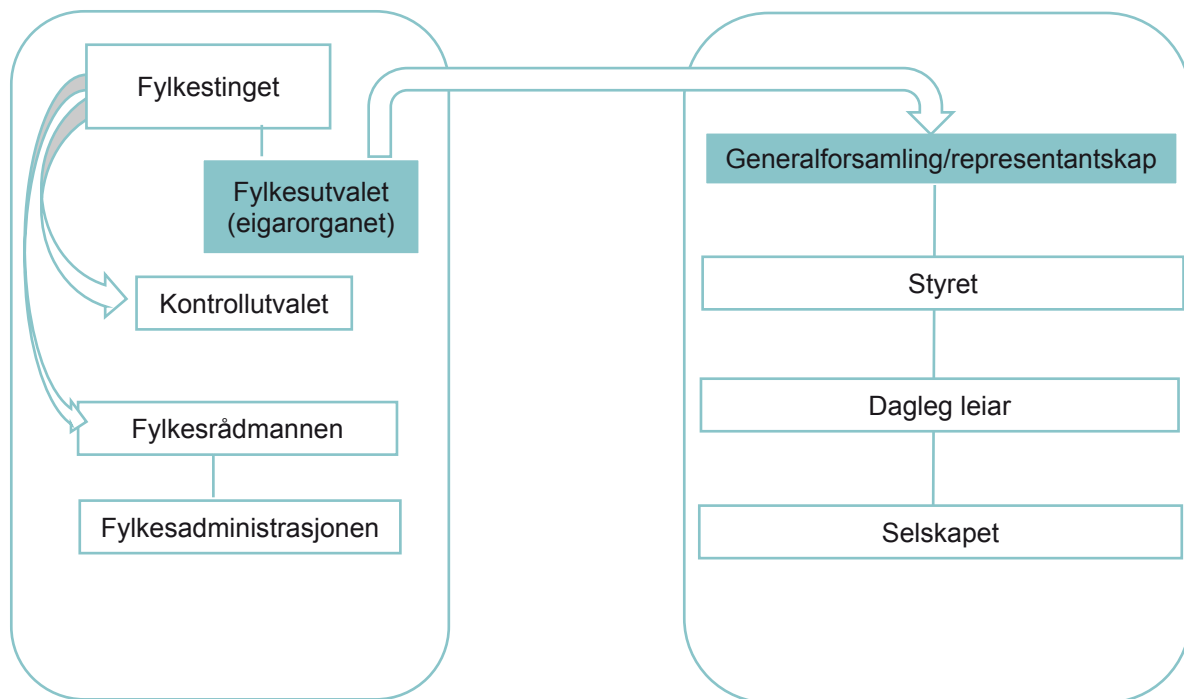
For selskap eigd av Hordaland fylkeskommune er hovudregelen at selskapa skal ha ei valnemnd.

Ordninga med valnemnd skal vedtektsfestas i generalforsamling/representantskap. Det skal utarbeidas retningsliner for valnemndas arbeid.

For nokre selskap er alle verv i styret oppnemningar frå andre organ (kommunestyrer, fylkesting eller liknande) i desse tilfella kan kravet om valnemnd fråvikas. Det er eigarane som kan gjere slikt fråvik i generalforsamling og det krevjast at sak om valnemnd er handsama i generalforsamling og at eit eventuelt negativt vedtak følgjas av ei forklaring.

7.8.1 Kjønnbalanse i styrene

Det blir rådd til at eigarorganet, uavhengig av organisasjonsform, sørgjer for at det er kjønnbalanse i styra. I følgje IKS-lova §10 er det krav om tilnærma 40% kjønnrepresentasjon i styrene. Reglane i aksjelova §20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjeld tilsvarande for aksjeselskap kor kommunar og fylkeskommunar til saman eig meir enn to tredeler av aksjane i selskapet. Dette følgjer av kommunelova §80a.

Figur 2 Oversikt over organa knytt til eigarstyling og selskapsleiing

8 Prosedyrar for oppnemning av styrerepresentantar

Fylkestinget har vedteke Retningsliner for val av styrerepresentantar og Retningsliner for utøving av vervet som styrerepresentant. Valnemnda gir innstilling til fylkestinget om kandidatar til styret. Det er generalforsamlinga i selskapet som formelt vel styre.

8.1.1 Retningsliner for val av styrerepresentantar

Alle partia i fylkestinget bør vera representert i valnemnda.

1. Valnemnda sitt arbeid

- a. Følgjande skal ligge til grunn for valnemnda sitt arbeid:
  - i. Eigarskapsmeldinga si omtale av det enkelte selskapet
  - ii. Valnemnda si vurdering om eventuelt fleire eksterne kandidatar
  - iii. Gruppeleiarane sine forslag på kandidatar.
- b. Den enkelte kandidaten som vert innstilt skal vere spurd på førehand, og skal ha stadfesta si interesse og ha opplyst om eigne kvalifikasjonar og kapasitet for vervet.
- c. Det kan hentast inn informasjon om, og innstillast på, kandidatar som ikkje er foreslått av andre.
- d. Det skal innstillast fleire kandidatar som selskapsvalnemndene kan velja mellom.
- e. Fylkesordførar og fylkesvaraordførar bør som hovudregel ikkje ha styreverv i selskap.
- f. Medlemer i fylkesutvalet bør som hovudregel ikkje ha styreverv i selskap der fylkeskommunen er majoritetsseigar.

2. Grunnleggjande krav til styremedlemer

I selskap der minst to tredelar av aksjane er offentleg eigd skal fylkeskommunen sikra kjønnsbalanse på 40% i tråd med reglane i aksjelova §20-6. Fylkeskommunen vil sikre god

kjønnsbalanse i styra ved alle oppnemningar, for slik å sikra tilfredsstillande utnytting av ressursane ein har til rådvelde.

3. Krav til kompetanse, kapasitet og habilitet

- a. For oppnemning til styreverv er det krav om:
  - i. Kunnskap om næringa og bransjen selskapet driv i
  - ii. Grunnleggjande kunnskapar om rekneskap og rekneskapsforståing
  - iii. Relevant ekspertise innan eit eller fleire område som er viktig for selskapet, enten formell ekspertise/utdanning eller praktisk erfaring med styrearbeid, den aktuelle bransjen eller det aktuelle selskapet.
- b. Ved oppnemning av heile styret skal i tillegg leggjast vekt på at ein set saman eit kollegium som har:
  - i. Kunnskap eller erfaring om relevant lovgiving, rekneskap og/eller styrearbeid (generalistkompetanse)
  - ii. Kunnskap om selskapet, eller meir inngåande kunnskapar om næringa og/eller bransjen (spesialistkompetanse)
  - iii. Fagkompetanse og kompetanse innan etikk.
- c. Ved oppnemning til styreverv skal det takast omsyn til om det er sannsynleg om vedkommande vil kome i habilitetskonfliktar. Dersom dette er tilfellet, skal vedkommande ikkje oppnemnast.

8.1.2 Retningslinjer for utøving av vervet som styrerepresentant

1. Krav til kompetanseheving for styremedlemer

- a. Nyvalde styremedlemer skal gjennomgå obligatorisk opplæring i løpet av dei seks første månadane vedkommande sit som styrerepresentant.
- b. Personar som sit meir enn to år som styrerepresentant skal delta på oppfølging i løpet av det tredje året.
- c. Den obligatoriske opplæringa skal innehalde:
  - i. Grunnleggjande opplæring i rettar og plikter som styremedlem, og aksjelova sine regler.
  - ii. Grunnleggjande opplæring i rekneskapsforståing.
- d. Det vert forventa at den enkelte styremedlemer skaffar seg kunnskap om selskapet i starten av valperioden, inkludert vedtekter, rekneskap og andre relevante dokument.

2. Krav til oppmøte, deltaking og førebuing.

- a. Det vert forventa at ein styremedlem som er oppnemnd av Hordaland fylkeskommune møter på alle styremøte i selskapet, med unntak for gyldig fråvær.
- b. Det vert forventa at ein styremedlem er godt nok førebudd til kvart styremøte til å kunna gi informerte og verdfulle bidrag til styret si behandling av saker.
- c. Det vert forventa at ein styremedlem som er oppnemnd av Hordaland fylkeskommune tar sjølvstendig initiativ til å ta opp saker og stilla spørsmål, i tråd med systemet i aksjelova.

3. Formelle forhold som gjeld utøvinga av styrevervet

- a. Alle som vert oppnemnd som styremedlemer på vegner av Hordaland fylkeskommune skal registrerast i det offentlege styrevervregisteret og pliktar å følgja opp dette.

- b. Styrerepresentanten vert oppmoda om å halde fylkeskommunen sin kontaktperson for selskapet oppdatert på aktiviteten i selskapet, under føresetnad av dette ikkje er i strid med andre reglar.
  - c. Styrerepresentanten skal kontakta fylkeskommunen sin kontaktperson for selskapet dersom det er behov for rådgiving eller bistand frå fylkeskommunen. Kontaktpersonen vil då vurdera førespurnaden og eventuelt vidareformidla den til rett person.
  - d. For å betra kontakten mellom styrerepresentanten og fylkeskommunen skal styrerepresentanten ein gong i året, helst på nyåret i god tid før generalforsamlinga, ta initiativ til eit møte mellom kontaktpersonen i fylkesadministrasjonen og styrerepresentanten.
  - e. Fylkeskommunen syt for å teikna styreforsikring for dei oppnemnde representantane.
4. **Konsekvensar av at retningslinene ikkje vert følgde**
Fylkeskommunen kan avsetja styremedlemer i løpet av valperioden, dersom ein finn at styret eller representanten ikkje fungerer på ein hensiktsmessig måte.

8.1.3 Prosedyrar for oppnemning av eigarrepresentantar

Delegasjonsreglementet i Hordaland fylkeskommune; Reglement for fylkesutvalet, revidert desember 2016, seier:

2.1.6 Oppnemning til generalforsamling/årsmøte/styrande organ i selskap, stiftingar o.l. Fylkesordførar eller fylkesvaraordførar møter for fylkeskommunen på årsmøte og generalforsamlingar. Fylkesordføraren har likevel mynde til å gi andre fullmakt til å representera fylkeskommunen i generalforsamlingar/årsmøte. Dette gjeld også for aksjeselskap der fylkeskommunen er einaste aksjonær. Oppnemning av representantar til styrande organ i selskap, stiftingar o.l. når avgjerda ikkje kan venta til fylkes-tinget er samla.

9 Godtgjering av styreverv i fylkeskommunale selskap

Generelt skal det vere moderat godtgjering av styreverv i fylkeskommunale selskap. Godtgjeringa skal spegle det ansvaret, den risiko og arbeidsmengde som følgjer av vervet.

Løns- og insentivordningar i selskapa bør utformast slik at dei fremjar at selskapa kan nå dei mål som er satt for selskapet og verker rimelege. Styrehonorar bør verte satt basert på selskapets økonomiske omfang, styrets arbeidsbelastning, styrerisiko og styremedlemenes kompetansmessige bidrag til selskapa.

Eit styreverv medfører eit personleg ansvar for den som blir vald som styremedlem og bør godtgerast. Styreleiar bør ha meir i godtgjering enn andre styremedlem.

Følgjande kriterier bør ligge til grunn for fastsetting av godtgjering i selskapa:

- Ansvar:
  - o Er det tilsette i selskapet?
  - o Er det spesielle juridiske forhold som gjer at selskapet er meir komplisert enn vanleg?
- Risiko:
  - o Korleis vurderast den økonomiske risikoen i selskapet?
- Arbeidsmengde:
  - o Kor mange styremøter er det per i år styret?
  - o Kor mye tid kan ein forvente til førebuingar?
  - o Er det andre tidkrevjande oppgåver knytt til vervet?

Når desse kriteria leggst til grunn bør generalforsamlinga gjere ein heilskapleg vurdering av nivået på godtgjeringane til styret. Godtgjeringane bør ikkje ligge over det som er normalt for eit fylkeskommunalt verv i politiske organ.

9.1.1 Honorarsatsar per gruppe selskap

Gruppe	Leiar	Medlem	Varamedlem
0	47 230 per år	31 490 per år	990 per møte
1	28 340 per år	23 610 per år	990 per møte
2	17 380 per år	12 600 per år	990 per møte
3	9 470 per år	6 300 per år	790 per møte
4	1 100 per møte	790 per møte	790 per møte
5	650 per møte	470 per møte	470 per møte

Skalaen for gruppering er identisk med Bergen kommunes honorarreglement, og gjev eigarrepresentantar for Hordaland fylkeskommune mandat til og retningsline for korleis slike saker skal avgjerast i generalforsamlingar fylkeskommunen deltek i.

Selskap i gruppe 0 er selskap med høg arbeidsbelastning for styret, høg risiko og komplisert styreansvar. Selskap i gruppe 5 er selskap med låg arbeidsbelastning, låg risiko og normalt styreansvar. Det må gjerast konkret vurdering i høve kvart einskild selskap. Slik vurdering vert tatt i utarbeiding av eigarstrategien for kvart einskild selskap.

Storleiken på honorara samsvarer med øvrig godtgjering i fylkeskommunen og vil vere i harmoni med øvrige eigarar i dei fleste selskap fylkeskommunen har eigarskap i.

10 Generalforsamlingar

Generalforsamlingar er eigaranes plass for styring av selskapet. Aksjelova (asl) regulerer korleis generalforsamlinga skal innkallast, kven som skal møte, korleis møtet skal gjennomførast og korleis møtet skal dokumenterast. Gjennom generalforsamlinga utøver eigarane den øvste mynda i selskapet. Her kan eigarane gjennom vedtekter, instruksar og andre generalforsamlingsvedtak fastsette rammer og gi nærare reglar for styret og dagleg leiar.

Hordaland fylkeskommunes rutinar for generalforsamlingar i selskap kor fylkeskommunen har eigardeler er basert på aksjelovas bestemmingar.

§ 5-1. Generalforsamlingens myndighet

(1) Gjennom generalforsamlingen utøver aksjeeierne den øverste myndighet i selskapet.

(2) Når selskapet har bedriftsforsamling, eller når det er avtalt at selskapet ikke skal ha bedriftsforsamling, gjelder reglene i § 6-35, jf lov om allmennaksjeselskaper § 5-1 annet ledd.

Det er styret som har kompetanse/mynde til å innkalle til generalforsamling, jf § 5-9, fyrste ledd. Dersom styret ikkje innkaller til generalforsamling er det tingretten som skal gjere det.

Generalforsamlingas mynde er negativt avgrensa. Det vil seie at generalforsamlinga kan ta alle avgjerder som i følge lov eller vedtekter ikkje skal treffast i andre selskapsorgan. Dette inneber at generalforsamlinga mellom anna kan gje styret instruksar i ein kvar sak, gjere om på avgjerder gjort i styret viss det ikkje er inngått avtalar som gjer det umogleg. Generalforsamlinga kan sjølv avgjere alle slags saker.

Det er ei rekkje unnatak frå denne hovudregelen.

Som hovudregel skal generalforsamlinga velje styre (asl § 6-3 (1)). I Hordaland fylkeskommunes eigarmeldingar er det vedteke at våre selskap skal følge KS og NUES sine tilrådingar, som seier at selskapet skal ha ein valnemnd.

10.1 KVEN KAN OG SKAL MØTE PÅ GENERALFORSAMLINGA

Alle aksjeeigarar har ein ubetinga rett til å møte i generalforsamlinga og denne retten kan ikkje avgrensast av vedtektene i selskapet. Aksjeeigar kan møte ved å bruke ein fullmektig etter eige val, jf asl §5-2, fyrste ledd. Dersom alle aksjeeigarane samtykker kan det gjerast unntak frå denne paragrafen. Ingen aksjeeigarar har møteplikt i generalforsamlinga.

I Hordaland fylkeskommune er det i utgangspunktet fylkesordførar eller fylkesvaraordførar som kan møte i generalforsamlingar. Dersom ikkje fylkesordførar/-varaordførar kan møte vel fylkesutvalet/fylkesordførar ein som kan møte som fullmektig. Fullmektigen må leggje fram skriftleg fullmakt. Fullmakta må vere datert og signert, jf asl §5-2, andre ledd. Fullmakta kan og sendast elektronisk, men det føreset at avsendaren kan autentiserast.

I nokre høve treng den som møter i generalforsamlingar ein rådgjevar som kjenner detaljar knytt til selskapet. I administrasjonen i Hordaland fylkeskommune har alle selskap vi eig ein fagleg ansvarleg rådgjevar. Oversikten over kven som er ansvarlege for dei ulike selskapa er vedlagt. Aksjelova opnar for at aksjeeigarar kan ta med ein rådgjevar. Rådgjevaren kan få talerett.

Styreleiar og dagleg leiar skal møte når generalforsamlinga haldast som møte. Selskapets revisor og selskapets styremedlemer kan møte i generalforsamlinga. Alle, inkludert styremedlemer, kan uttale seg på generalforsamlinga, jf. asl § 5-4

10.1.1 Røysterett

Kvar aksje gjev ein røyst når ikkje vedtektene eller lova seier noko anna. Ver merksam på at vedtektene i selskapet kan gjeve avgrensingar i røysteretten. I dei fleste selskap Hordaland fylkeskommune eig er eigarstrukturen enkel, med få aksjonærar. Det er sjeldan vanskeleg å finne fram til rett voteringsoppsett i generalforsamlingane Hordaland fylkeskommune deltek i. I større selskap med mange eigarar og avgrensingar i røysteretten, kan dette vere komplisert.

Avgjerda om røysting takast i starten av generalforsamlinga.

10.2 INNKALLING TIL GENERALFORSAMLINGA

Det er styret som innkallar til generalforsamling (asl §5-9). Dette tyder at innkallinga må gå ut i styrets namn. Det må vere gjort eit styrevedtak om å innkalle til generalforsamling med tid og sted, og forslag til dagsorden. Den praktiske gjennomføringa av innkallinga gjerast ofte av administrasjonen i selskapet.

Generalforsamlinga må haldast innan seks månader etter utgangen av kvart rekneskapsår. Det vil seie at alle generalforsamlingar må haldast innan 30.juni kvart år, sidan rekneskapsåret avsluttast 31.12.

Generalforsamlinga skal innkallast med minst ei veker varsel med tid og sted. Med innkallinga skal årsrekneskapen, årsberetninga og revisjonsberetninga sendast til kvar aksjeeigar.

Generalforsamlinga må haldast i den kommunen kor selskapet har sitt forretningskontor, jf § 5-8. Vær merksam på at vedtektene kan bestemme noko anna.

Tingretten kan innkalle til generalforsamling dersom styret ikkje oppfyller si plikt til å innkalle generalforsamlinga.

Det er ingen andre som kan innkalle til generalforsamling. Ei innkalling frå til dømes selskapets største aksjonær er ikkje tilstrekkeleg til at eit møte av aksjonærar som kan reknast som generalforsamling, og deltakarane på eit slikt møte kan ikkje treffe avgjerder som generalforsamlinga har kompetanse til å gjere. (Bråthen 2012, s. 138)

§ 5-5 regulerer kva generalforsamlinga skal handsama.

Generalforsamlinga skal godkjenne årsrekneskapet og årsberetninga, og det kan delast ut utbytte når det er aktuelt. Det kan vere andre saker som skal handsamast av generalforsamlinga. Vedtektene i

selskapet seier ofte noko om fleire saker som skal på agendaen, som til dømes godtgjersler til styret, budsjett eller anna som angår den overordna leiinga av selskapet.

Innkallinga er grunnlaget for generalforsamlingas mynde i den enkelte sak. Saker som ikkje er meldt aksjonærane jamfør reglane kan som hovudregel ikkje handsamast av generalforsamlinga. Unnataket er når alle aksjonærane samtykker i å gå utanom dagsorden. Det vil seie at i praksis, kan innkallingsreglane stort sett fråvikast så lenge alle aksjonærane er einige.

Aksjonærane har ein ubetinga rett til å få handsama saker på generalforsamlinga så lenge saken meldast skriftleg i god nok tid til at den kan takast med i innkallinga. (asl § 5-11)

§ 5-11. Aksjeeiernes rett til å få saker behandlet på generalforsamlingen

En aksjeeier har rett til å få behandlet spørsmål på generalforsamlingen. Spørsmålet skal meldes skriftlig til styret innen syv dager før fristen for innkalling til generalforsamling sammen med et forslag til beslutning eller en begrunnelse for at spørsmålet settes på dagsordenen. Har innkallingen allerede funnet sted, skal det foretas en ny innkalling dersom fristen for innkalling til generalforsamling ikke er ute. En aksjeeier har også rett til å fremsette forslag til beslutning.

10.2.1 Aksjonærernes rett på informasjon i generalforsamlinga.

Dei sakene som handsamast på generalforsamlinga gjev aksjonærane ei rekkje opplysningar om selskapet.

Kvar enkelt aksjonær rett til å krevje at informasjon blir framlagt på generalforsamlinga. Generalforsamlinga kan òg, med vanleg fleirtalsvedtak, bestemme at opplysningar skal leggjast fram.

Dersom det kjem eit krav om opplysningar frå aksjonærane eller generalforsamlinga, pliktar styret og dagleg leiar å leggje fram visse opplysningar.

Opplysningsplikta gjeld saker som kan innverke på generalforsamlingas vurdering av godkjenninga av årsrekneskapan og årsberetninga, saker som er lagt føre aksjonærane til avgjerd, selskapets økonomiske stilling – herunder om verksemda i andre selskap som selskapet deltek i og andre saker som generalforsamlinga skal handsame. (Bråthen 2012, s. 142)

11 Vedtekter for selskapa

Aksjelovane krev at opplysningar om visse vesentlege sider ved selskapet skal takast inn i selskapets vedtekter.

For AS er minimumskrava til vedtektenes innhald avgrensa til føresegner av meir varig karakter.

Obligatoriske emner i vedtekene for et AS er:

- Selskapets føretaksnamn
- Kommunen kor selskapet skal ha sitt forretningskontor.
- Kva selskapet skal kunne drive med («selskapet verksemd»).
- Aksjekapitalens storleik
- Aksjanes pålydande (nominelle beløp)

I tillegg skal vedtekter i selskap fylkeskommunen eig ha følgjande:

- Styre
- Generalforsamling
- Signaturrett
- Oppløysing (anvendelse av selskapets formue når selskapet oppløysast)

12 Registreringsplikt

12.1 EININGSREGISTERET

Enhetsregisteret er oppretta for at næringslivet skal slippe å forhalde seg til mange forskjellige register.

Ein føresetnad for at det skal vere registreringsplikt i Einingsregisteret, er at det ligg føre ein plikt til å vere registrert i eit tilknytta register.

Enhetsregisteret

I Enhetsregisteret finner du alle som er registrert for momspliktig virksomhet, har registrerte ansatte eller er med i Foretaksregisteret. Dessuten finner du mange næringsdrivende enkeltpersonforetak, foreninger og andre økonomiske enheter uten registreringsplikt, som har valgt å bli med i Enhetsregisteret på frivillig grunnlag. Registeret inneholder også alle enheter som er registrert i fylkesmennes stiftelsesregistre og skattemanntallet for etterskuddspliktige.

Enhetsregisteret tar vare på nøkkelopplysninger om enhetene på vegne av mange andre offentlige registre. Dermed slipper den enkelte bedriften å melde fra om ny adresse og andre endringer til hver enkelt myndighet. Alle i Enhetsregisteret har hvert sitt organisasjonsnummer, som blir stadig viktigere i kommunikasjon bedriftene imellom, og mellom myndighetene og den enkelte næringsdrivende.

Kjelde: Brønnøysundregistrene -

www.brreg.no

Dei tilknytta registra:

- Føretaksregisteret
- Arbeidsgjeverregisteret
- Stiftingsregisteret
- Meirverdiavgiftsmanntalet
- Statistisk sentralbyrås bedriftsregister
- Skattedirektoratets register for etterskotspliktige skatteytarar
- Konkursregisteret

Einingsregisterlova regulerer kven som skal registrere seg i kva for register og kva for opplysningar som skal registrerast.

Hordaland fylkeskommune forventar at alle selskap vi eig er korrekt registrert i dei register som lova seier og at opplysningane til ein kvar tid er oppdaterte.

12.2 STYREVERVREGISTERET

KS tilrår at alle folkevalde og offentleg tilsette med styreverv registrerer verva sine i det nasjonale styrevervregisteret.

12.2.1 Tiltråding 17:

12.2.2 Registrering av styreverv

Alle som tek på seg verv for (fylkes-)kommunale selskap bør registrere verva på www.styrevervregisteret.no

Det til blir tilrådd at fylkeskommunen registrerer alle verva for allment innsyn. Fylkestinget er som folkevald organ avhengig av allmentas tillit når det gjeld forvaltning og styring. Openheit rundt kva andre rollar lokalpolitikarar har i samfunnslivet er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding. Registrering i kommunesektorens eige styrevervregister vil i seg sjølv skape auka medvit om dei ulike rollane ein lokalpolitikar har og vil vere til nytte ved vurdering av representantanes habilitet. Det finst og andre aktuelle register for slik registrering.

Det er viktig med openheit om kva for rollar enkeltpersonar i kommunane, fylkeskommunane eller kommunale selskap har, for å styrke kommunesektorens omdømme.

Fylkestinget eller eit selskap er tilslutta styrevervregisteret innhentar registreret automatisk opplysningar frå Kommuneregisteret, Einingsregisteret og Føretaksregisteret i Brønnøysund. I tillegg kan personar sjølv legge inn relevant informasjon om andre rollar og interesser.

Hordaland fylkeskommune har slutta seg til styrevervregisteret. Alle med verv som folkevald i Hordaland fylkeskommune er registrert i kommuneregistert, og dermed kjem alle verv i politiske organ inn i styrevervregisteret. Ikkje alle selskap vi eig er tilslutta registeret. Vi oppmodar alle våre selskap å slutta seg til og registrere sine styremedlem i registeret.

13 Fylkesadministrasjonens oppgåver i eigarskapsforvaltninga

I samband med handsaminga av eigarskapsmelding i 2013 12.6.2013 vedtok fylkestinget korleis dei administrative prosedyrane skal sikre at eigarskapsforvaltninga i HFK blir utført tilfredsstillande i høve lovverk, samfunnsmessige omsyn og retningslinjer

Fylkesrådmannen har fleire roller i forvaltninga av fylkeskommunen sitt eigarskap i aksjeselskap og andre samanslutningar, men har ingen formell rolle. Fylkesrådmannen er skal leggje til rette for utøvinga av eigarstyring.

13.1.1 Fylkesrådmannens forhold til selskapa:

- Fylkesrådmannen har ikkje ansvar for eller innflytelse over selskapa fylkeskommunen eig, og har dermed ingen moglegheit til å gripe inn.
- Fylkesrådmannen kan på eige initiativ ta opp saker med fylkesutvalet som eigarorgan
- Fylkesrådmannen må stå ansvarleg for risikovurderingar før eit selskap kan skipas.
- Fylkesrådmannens vurderingar skal til politisk behandling.
- Fylkesrådmannen er ansvarleg for å førebu eigarsaker som skal til politisk behandling, jf. kommunelova § 23 nr 2.
- Fylkesrådmannen har ansvar for ein årleg gjennomgang av alle selskap ovanfor fylkestinget (eigarskapsmelding)
- Fylkesrådmannen er ansvarleg for å oppdatere eigarskapsmeldinga og informasjonen om selskapa.
- Fylkesrådmannen ansvar for å foreslå overordna eigarskapsstrategi gjennom framlegging av eigarskapsmelding og framlegging av enkeltsaker knytt til dei enkelte selskapa.
- Fylkesrådmannen skal bidra til at fylkeskommunens retningslinjer, rutinar og køyrereglar for eigarforvaltninga blir følgd.
- Fylkesrådmannen er ansvarleg for at det blir gjennomført opplæring for styremedlemer oppnemnd av fylkestinget.

Når det gjeld forvaltninga av fylkeskommunens etablerte eigarskap, er fylkesrådmannen primært sekretær for fylkeskommunen sine eigarrepresentantar. Dette inneber at fylkesrådmannen vert involvert etter behov i førebuing- og oppfølgingsarbeidet knytt til generalforsamlingar og andre eigarskapsmøte.

I tillegg inneber denne rolla å følgje med og halde seg oppdatert om fylkeskommunens eigarskap; dersom det oppstår vanskelege enkeltsaker eller særskilte utfordringar er det naturleg at fylkesrådmannen forsikrar seg om at fylkeskommunen sine eigarrepresentantar er merksam på eventuelle situasjonar.

Vidare har fylkesrådmannen ei rolle i å leggje til rette for val av styrerepresentantar, opplæring av folkevalde og anna praktisk tilrettelegging.

Endeleg er fylkesrådmannen eit viktig kontaktpunkt for styremedlem som har trong til informasjon av ymse art, frå overordna informasjon knytt til Hordaland fylkeskommunes eigarskapsstrategi og – forvaltning, til detaljspørsmål knytt til enkeltsaker.

I praksis er fylkesrådmannens ansvar delegert nedover i administrasjonen, og ulike avdelingar har ansvar for ulike oppgåver innanfor dette området. Regionalavdelinga/næringsseksjonen har det overordna ansvaret for eigarskapsforvaltninga, medan sjølve utøvinga er fordelt på dei ulike fylkeskommunale avdelingane ut frå selskapas føremål. Det er definert ei ansvars- og oppgåvefordeling mellom dei ulike avdelingane og det er etablert eit samarbeidsforum for koordinering og informasjonsutveksling.

Fylkesrådmannen syner til prinsippet om ein differensiert eigarskapsstrategi og ein ressursbruk som er tilpassa fylkeskommunens faktiske eigarinteresser. På denne bakgrunn ser fylkesrådmannen ikkje behov for omfattande ressursbruk i administrasjonen. Det er likevel slik at det er ein føremon at dei prosedyrar og rutinar som gjeld, er kjent og føreseielege for relevante partar.

13.2 EIGARSKAPSFORUM

Frå 2016 er det oppretta eit forum for eigarskapsforvaltninga i Hordaland fylkeskommune. Forumet møtast 2-3 gonger per år, og er sett saman av dei ansvarlege i dei ulike avdelingane i fylkeskommunen. Forumet sørgjer for auka samhandling og kvalitetssikring når det gjeld eigarskapsforvaltninga.

Eigarskapsforumet er satt saman slik:

Ansvarsområde	Namn	Avdeling	Tittel
Leiar for forumet	Beate Bergsholm	Regionalavdelinga	Spesialrådgjevar
Selskap knytt til kultursektoren	Ronny Skaar	Kultur og idrettsavdelinga	Utviklingssjef kunst- og kulturformidling
Selskap knytt til kultursektoren	David Aasen Sandved	Kultur og idrettsavdelinga	Fylkeskonservator
Biblioteksentralen	Ruth Ørnholt	Kultur og idrettsavdelinga	Fylkesbiblioteksjef
Selskap knytt til samferdselssektoren	Bjørn Inge Midtgård	Samferdselsavdelinga	Seniorrådgjevar
	Kari Patricia Kleppe	Regionalavdelinga	Spesialrådgjevar
Atheno	Arthur K- Arnesen	Regionalavdelinga	Seniorrådgjevar
Arbeidsmarknadsbedriftene	Hans Inge Gloppen	Regionalavdelinga	Spesialrådgjevar
Selskap knytt til klimasektoren	Tale Halsør	Regionalavdelinga	Rådgjevar
Selskap knytt til egedomssektoren	Guro Klyve	Eigedomsavdelinga	Leiar forvaltning og stab
Selskap knytt til opplæringssektoren	Birthe Andersen Haugen	Opplæringsavdelinga	Seksjonsleiar
Selskap knytt til økonomiseksjonen	Pål André Kleive	Økonomi- og organsiasjonsavdelinga	Spesialrådgjevar

Kvart medlem av forumet har ansvar for selskapa som tabellen syner. Kva for oppgåver som høyrer til dei ulike ansvarsområda omtalast i det vidare.

13.3 REGIONAL AVDELINGA – NÆRINGSSEKSJONEN

Frå og med 1. november 2015 overtek regional avdelinga v/ næringsseksjonen det overordna ansvaret for å følgje opp HFKs eigarskapsportefølje. I det følgjande vil vi gjere rede for kva dette inneber i praksis og kva for rutinar som skal gjelde for dei oppgåvene fylkestinget har vedteke skal gjennomførast i administrasjonen.

- Syte for å ha samla, oppdatert nøkkelinformasjon om alle selskapa HFK har eigarinteresser i.

- Koordinere arbeid med å fremje sak om eigarskapsmelding til fylkestinget kvart fjerde år, samt årlege meldingar.
- Handtere løpande saker knytt til det fylkeskommunale eigarskapet
- Samle relevant nøkkelinformasjon om enkeltsselskap. Informasjonen skal førast på selskapets journalnummer i sak/arkivsystemet. Desse journalnumra finst i eget oversyn.
  - o Faktaark om selskapet (kontaktinformasjon, oversyn over aksjekapital, eigarar, føremål, styre, nøkkeltal frå siste rekneskapsår samt referanse til ytterlegare dokumentasjon i sak/arkivsystemet)
  - o Siste årsmelding og rekneskap
  - o Stiftingsdokument og vedtekter
  - o Eventuelle kunngjeringar frå Brønnøysundregisteret
  - o Anna relevant informasjon som til dømes innkalling og protokoll frå siste generalforsamling.
- Legge til rette for deltaking frå eigar i generalforsamling/eigarmøte. Sørgje for rutine for at innkalling til generalforsamling/eigarmøte blir handtert.
- Vidareformidle relevant informasjon frå selskapa, mellom anna innkalling til og protokoll frå generalforsamling, til kontaktperson i fagavdelingane.
- Sørgje for at referat/protokoll frå generalforsamling vert lagt ved som referatsak til fylkesutvalet.
- Administrativt kontaktpunkt i høve dei ulike selskapa, og som vidareformidlar førespurnader av fagleg karakter til dei relevante avdelingane.
- Tek rutinemessig kontakt med selskapa for å be om at innkallinga til generalforsamling vert oversendt til fylkeskommunen så tidleg som mogleg. Dette er viktig fordi fylkesordførar eller fylkesvaraordførar i utgangspunktet skal representere eigar. For at slik representasjon skal vere mogleg, er det avgjerande at innkallingar kjem i god tid før generalforsamling skal haldast. Manglande respons frå nokre selskap skapar i ein del tilfelle praktiske problem for fylkeskommunen med omsyn til eigarrepresentasjon på generalforsamlingane.

13.4 SELSKAPSKONTROLLAR OG FORVALTINGSREVISJONAR

Oppfølging av selskapskontrollar og forvaltingsrevisjonar som gjeld selskap fylkeskommunen eig følgjast opp av ansvarleg fagavdeling og regionalavdelinga i samarbeid.

13.5 STATUS FOR OPPFØLGING AV SELSKAPSKONTROLLAR OG FORVALTNINGSREVISJONAR

Tilsyn og kontroll ligg til kontrollutvalet og tiltaka vert handsama i fylkestinget.

Selskapskontrollar har vore gjennomført i ei rekkje selskap og det er vedteke fem selskapskontrollar i inneverande valperiode.

13.5.1 Selskapskontroll av arkiv-og journalføringsplikt i selskap fylkeskommunen eig.

Fylkestinget gjorde i desember 2016 følgjande vedtak:

På bakgrunn av selskapskontroll av «arkiv og journalføringsplikt i selskap i Hordaland fylkeskommune», ber fylkestinget fylkesrådmannen syta for:

1. Utforme retningslinjer for arkiv og offentlighet i selskap dei har eigarskap i. Dette for å sikra at selskapa følgjer regelverket, for å sikra innsyn i selskapa og for å sikra at arkivverdig dokumentasjon ikkje går tapt.
2. Følgje opp at det i selskapa er gjort dokumenterte vurderingar av kva krav selskapa er underlagt knytt til arkiv og journalføring.
3. Laga ein prioritert handlingsplan til kontrollutvalet innan 1.3.2017 som viser kva tiltak som skal setjast i verk for å følgje opp tilrådingane i rapporten, når tiltaka skal setjast i verk og kven som skal ha ansvaret for iverksetjinga.

Dette vedtaket følgjast no opp saman med oppfølging av dei selskapa som er omtala i rapporten og vedtaket.

13.6 ØKONOMI- OG ORGANISASJONSAVDELINGA

Handtere løpande saker knytt til det fylkeskommunale eigarskapet som har økonomiske konsekvensar, til dømes kjøp, sal, spørsmål om garantiar, aksjeutvidingar med vidare. Kontaktpunkt mot politisk nivå i saker av administrativ karakter, både i høve til eigarrepresentantar og styrerepresentantar
Fungerer som sekretariat for den fylkeskommunale valnemnda.

13.7 FAGAVDELINGANE

I Hordaland fylkeskommune er det praksis for at fagavdelingane, som naturleg høyrer til den sektoren som dei enkelte selskap er plassert innanfor, har definerte oppgåver i eigarskapsforvaltninga:

- Fungerer som fagleg støtte for eigar (fylkesordførar/fylkesvaraordførar) i samband med gjennomføring av generalforsamling/eigarmøte
- Fungerer som «lyttepost» for eigar i samband med viktige saker/tema som måtte kome opp.
- Er informasjons- og kontaktpunkt for styrerepresentantar oppnemnd frå fylkeskommunen. Styrerepresentanten tar initiativ til eit årleg kontaktmøte med kontaktperson i fagavdelinga (jfr vedtak i fylkestinget 12.mars 2015)
- Bidrar med faglege innspel i samband med utarbeiding/revidering av eigarskapsmelding
- Skal ha ei oversikt over alle kontaktpersonar for alle selskapa innanfor sin sektor

Den viktigaste oppgåva for kontaktpersonane i fagavdelingane er å ivareta fylkesrådmannen si rolle som eigarrepresentantane sin faglege støtte i generalforsamling og andre eigarskapsmøte. For å kunne ivareta denne rolla, er det viktig at kontaktpersonane er oppdatert på nøkkelinformasjon om selskapet samt eventuelle viktige enkeltsaker. Også i denne rolla bør prinsippet om differensiert eigarskapsstrategi vere førande for ressursbruken til den enkelte kontaktperson.

Oppgåve med å bidra med informasjon til styrerepresentantar oppnemnd frå fylkeskommunen er av ei anna art. Kontaktpersonane skal her berre bidra med praktisk informasjon, til dømes om fylkeskommunens forvaltning, selskapshistorikk eller liknande. Det er viktig at kontaktpersonane viser god rolleforsåing – det er ikkje riktig at kontaktpersonane diskuterer potensielt viktige saker eller prinsipielle spørsmål med enkelte styrerepresentantar. Det er sjølvsagt ikkje intensjonen at kontaktpersonen skal formidle eigars synspunkt gjennom denne kommunikasjonen.

Den normale kommunikasjonen mellom selskap og eigar vil vere at styreleiar i viktige saker tek direkte kontakt med fylkesrådmannen (som sekretær for eigarrepresentantane) for å diskutere strategisk tilnærming. Dette gjeld primært der fylkeskommunen er eineeigar eller har ein stor eigardel i selskapet. I dei selskapa der fylkeskommunen har mindre eigardelar, vil kommunikasjonen frå selskapet normalt gå gjennom generalforsamling eller formelle eigarmøte.

I revidering av eigarskapsmelding vil det vere naturleg at dei ulike kontaktpersonane vert trekt inn, særskilt som kvalitetssikrarar av dei selskaps spesifikke omtalene.

14 Tilsyn og kontroll

Forskrift om kontrollutval i kommunar og fylkeskommunar kap 6 Selskapskontroll gjev retningsliner for kontrollutvalets ansvar knytt til fylkeskommunens eigarinteresser.

Kontrollutvalet skal på vegner av fylkestinget sjå til at det førast kontroll med fylkeskommunens eigarinteresser i selskap. Selskapskontroll kan omfatte eigarskapskontroll (kontroll av om utøvinga av eigarinteresser skjer i samsvar med fylkestingets vedtak og føresetnader.) og/eller forvaltningsrevisjon av selskapet.

Kommunelovens §80 gjev kontrollutvalet ein vidtrekkande rett til opplysningar om og innsyn i selskap fylkeskommunen eig aleine eller saman med andre kommunar/fylkeskommunar. Den same innsynsretten gjel ikkje i selskap som har private eigarar, i slike selskap må innsynsrett eventuelt sikrast gjennom vedtekter/avtale/eigarstrategi.

Kontrollutvalet skal minst ein gong per valperiode utarbeide ein plan for gjennomføring av selskapskontroll. Fylkestinget skal vedta planen, men kan delegerere til kontrollutvalet å foreta endringar i planperioden.

Fylkestinget vedtok i sak

15 KS sine 21 tilrådingar om eigarstyring, selskapsleiing og kontroll

Tilråding 1:

15.1 OBLIGATORISK OPPLÆRING AV OG INFORMASJON TIL DEI FOLKEVALDE

Kommunene bør som en del av sitt folkevalgtprogram gjennomføre obligatoriske kurs eller eierskapsseminarer. Den første opplæringen bør gjennomføres i løpet av de første 6 månedene av valgperioden. Det anbefales også at det nye kommunestyret tidlig i perioden får en oversikt over status for selskapene.

Det er viktig at kommunestyrene som eiere får kunnskap og innsikt i omfanget av selskapsorganisering og de styringsmuligheter man har for de selskapene kommunen har eierandeler i. Det er viktig at de folkevalgte får innsikt i de ulike rollene man har som folkevalgt, som styremedlem eller som medlem av representantskap eller generalforsamling. De folkevalgte må ha en bevissthet om roller, styringslinjer og ansvarsfordeling. Det anbefales at kommunestyret gis tid til kompetanseutvikling som ledd i å styrke det kommunale eierskapet gjennom opplæring eller eierskapsseminarer for samtlige folkevalgte i løpet av de første 6 månedene og etter 2 år.

Tilråding 2

15.2 VURDERING OG VAL AV SELSKAPSFORM

Det er eiers ansvar å sikre en selskapsform som er tilpasset selskapets formål, eierstyringsbehov, samfunnsansvar, hensynet til innsyn, markedsforhold og det aktuelle lovverket.

Et aktivt eierskap er grunnleggende for en best mulig lokalpolitisk forvaltning av kommunens samlede verdier og har direkte konsekvenser for selskapene, deres disposisjoner og deres markedsposisjon. Samtidig vil et aktivt eierskap gi viktige signaler overfor omverden og styrke kommunens omdømme. Når deler av virksomheten skal legges ut i et selskap, og selskapsformen diskuteres, bør kommunestyret med utgangspunkt i selskapets formål, vurdere hvilket styringsbehov kommunen har. Forvaltningsloven gjelder for all virksomhet som drives innenfor kommunen som eget rettssubjekt, inkludert kommunale foretak. Selskaper omfattes som utgangspunkt ikke av forvaltningsloven, men dersom de har så tett tilknytning til forvaltningen at de kan anses å være «organer for stat eller kommuner», vil forvaltningsloven likevel gjelde. Grensedragningen beror på en helhetsvurdering. Relevante vurderingstemaer er selskapsform, formålet og bakgrunnen for opprettelsen, hva slags virksomhet selskapet driver, om selskapet har monopolvirksomhet, og om den må regnes som et ledd i gjennomføringen av kommunal politikk. Det sentrale vurderingstemaet vil være hvor sterk reell tilknytning det er mellom selskapet og forvaltningen.

Offentlighetsloven gjelder for kommunalt eide selskaper dersom det offentlige har eierandeler som gir rett til mer enn halvparten av stemmene i det øverste organet, eller direkte eller indirekte har rett til å velge mer enn halvparten av medlemmene med stemmerett i det øverste organet. Offentlighetsloven gjelder likevel ikke for offentlig eide selskaper som hovedsakelig driver næringsvirksomhet i direkte konkurranse med og på samme vilkår som private.

Ved utskilling av virksomhet i selvstendige rettssubjekter vil konkurranseregelverket som Norge er bundet av gjennom EØS-avtalen legge føringer for valg av selskapsform og drift. Selskapsformen er også viktig for mulighet og ønske om politisk styring og kontroll, og hvorvidt selskapet skal ta risiko og operere i et marked.

Tilråding 3

15.3 FYSISK SKILLE MELLOM MONOPOL OG KONKURRANSEVIRKSOMHET

Selskaper som opererer i et marked i konkurranse med andre aktører i tillegg til monopolvirksomhet, bør som hovedregel skille ut den markedsrettede delen av virksomheten for å unngå rolleblanding og kryssubsidiering.

Noen kommunalt eide selskaper er tildelt oppgaver i egenregi eller har enerett på å utføre visse oppgaver, samtidig som de utfører andre tjenester i konkurranse med andre. Dersom selskapet i tillegg konkurrerer med private selskaper, kan det oppstå spørsmål om den delen av selskapet som konkurrerer i markedet mottar en eller annen form for offentlig støtte, og om denne støtten eventuelt er i strid med regelverket om offentlig støtte. Det sentrale er at selskapets konkurranseutsatte virksomhet ikke subsidieres, for eksempel ved at virksomheten benytter selskapets administrative støttefunksjoner og/eller utstyr fra den fullfinansierte delen av selskapet (kryssubsidiering).

Organiseringen av konkurranseutsatt virksomhet bør så langt mulig være ledelsesmessig, personellmessig og fysisk atskilt fra monopolvirksomheten. Det må som et minimum føres separate regnskaper, med korrekt allokering av inntekter og utgifter i regnskapet, for å unngå kryssubsidiering mellom den skjermede og den konkurranseutsatte delen av virksomheten.

Det vil imidlertid være betydelig enklere å unngå kryssubsidiering dersom man skiller den konkurranseutsatte delen ut i et eget selskap. Dette utelukker ikke i seg selv ulovlig offentlig støtte, men vil kunne gjøre virksomheten mer transparent og dermed gjøre det lettere å påvise at det ikke skjer.

Tilråding 4

15.4 UTARBEIDELSE AV EIERSKAPSMELDINGER

Kommunestyrene bør hvert år fastsette overordnede prinsipper for sitt eierskap ved å utarbeide en eierskapsmelding for alle sine selskaper.

Disse prinsippene bør gjenspeile selskapet sett i sammenheng med kommunens totale virksomhet og være kommunisert og tilgjengelig, ikke bare for selskapets organer, men også for kommunens innbyggere. Eierskapsmeldingen gir også et godt grunnlag for en politisk gjennomgang av all virksomhet som er organisert som selvstendige rettssubjekter.

Eierskapsmeldingen skal behandles i kommunestyret. Eierskapsmeldingen skal primært omhandle selskapene der kommunen er hel- eller deleier, men bør også reflektere styringen av de interkommunale samarbeidene.

Eierskapsmeldingen bør minimum ha disse hovedpunktene:

- 1. Oversikt over kommunens virksomhet som er lagt i selskaper og samarbeid.*
- 2. Politisk styringsgrunnlag gjennom kommunens prinsipper for eierstyring*
- 3. Juridisk styringsgrunnlag knyttet til de ulike selskaps- og samarbeidsformene.*
- 4. Formålsdiskusjon og selskapsstrategi knyttet til de ulike selskapene, herunder styringsdokumentene.*
- 5. Selskapenes samfunnsansvar knyttet til miljø, likestilling, åpenhet, etikk osv.*

En eierskapsmelding vil sikre et grunnlag for nødvendige styringssignaler til selskapene og tydeliggjøre de folkevalgtes ansvar. Den vil også bidra til å skaffe oversikt over kommunens samlede virksomhet og bidra til mer åpenhet overfor omverden.

Det bør også utarbeides en felles eierskapsmelding hvis kommunen er medeier i flere selskaper sammen med andre kommuner. En slik eierskapsmelding vil sikre felles føringer fra eierne der det er mulig.

ANBEFALING 5:

15.5 UTARBEIDELSE OG REVIDERING AV STYRINGSdokumenter

Kommunestyret skal utarbeide og bør jevnlig revidere styringsdokumentene og avtalene som regulerer styringen av selskapet.

Kommunen bør ha en åpen og klart uttrykt eierstrategi for sitt eierskap i ulike selskaper. Når kommunestyret har valgt å legge en del av sin virksomhet inn i et selskap, medfører det også overføring av styringsrett til virksomheten. Oppgaven til selskapets styre og administrasjon er å trekke opp virksomhets- og forretningsstrategien innenfor en ytre ramme som er trukket opp av eieren/eierne. Det er denne ytre rammen som er eierstrategien, og innenfor den skal selskapet ha betydelig grad av spillerom. Selskapsstrategier er en felles betegnelse for strategiene som har sin forankring i selskapet.

Vedtektene for aksjeselskaper og kommunale foretak, samt selskapsavtalen for IKS regulerer viktige sider ved selskapenes og det kommunale foretakets rettsforhold. Hovedintensjonen er å regulere forholdet mellom eierne og mellom eierne og selskapet, eller interne forhold i virksomheten. For å underbygge vedtektene/ selskapsavtalen og regulere styringen kan det være hensiktsmessig å utarbeide andre styringsdokumenter. Disse er ikke lovfestet, men er ment å sikre bevisst eierstyring og å tilstrebe åpenhet og gjennomsiktighet i kommunal tjenesteproduksjon når den er organisert i selskaper. Det er først og fremst eierne, det vil si de folkevalgte, som har behov for slike dokumenter.

ANBEFALING 6:

15.6 EIERMØTER

KS anbefaler at det jevnlig gjennomføres eiermøter for å bidra til god eierstyring og kommunikasjon med selskapet. Et eiermøte er et møte mellom representanter fra kommunen som eier, styret og daglig leder for selskapet.

Noen ganger har eierne behov for å diskutere strategier seg imellom uten å treffe formelle beslutninger, og dette bør kunne gjøres uten å måtte innkalle til møte i generalforsamlingen eller representantskapet etter de formelle reglene i loven. Et eiermøte er ikke lovregulert og er bare en uformell arena der det ikke skal treffes vedtak. I tillegg bør det ikke legges føringer eller «gis signaler» i eiermøtene som kan anses å gripe inn i styrets myndighetsområde. Eiermøtene er uforpliktende for eierne og for selskapet.

ANBEFALING 7:

15.7 EIERORGANETS SAMMENSETNING OG FUNKSJON

Avhengig av selskapets formål, anbefales det som en hovedregel at kommunestyret oppnevner sentrale folkevalgte som selskapets eierrepresentanter i eierorganet. Eierstyring skal utøves innenfor rammen av kommunestyrets vedtak.

Samhandlingen mellom kommunestyret og eierorganet er ikke regulert. Eierstyringen skal skje gjennom eierorganet for selskapene og gjennom kommunestyret for foretakene. For selskapsformene AS og IKS bør det for å sikre engasjement, debatt og reell politisk avklaring av eierorganets myndighet, etableres forutsigbare kommunikasjonsformer mellom kommunestyret og eierorganet som forankres i eierskapsmeldingen.

Oppnevning av sentrale folkevalgte til eierorganet vil bidra til å forenkle samhandlingen og kommunikasjonen mellom kommunestyret og eierorganet. Aksjeloven sier ikke noe om hvem som skal møte som aksjonær. Ordfører eller andre kommunestyrerepresentanter må gis fullmakt for å kunne stemme på generalforsamling. Medlemmer av et representantskap (IKS) er valgt av kommunestyret etter kommunelovens regler, og i motsetning til aksjeloven, kan ikke andre møte etter fullmakt. Det bør derfor utnevnes varamedlemmer for representantskapsmedlemmene.

Dersom formålet med selskapet er rene driftsoppgaver er det ingen ting i veien for at administrasjonen sitter i eierorganet.

ANBEFALING 8:

15.8 GJENNOMFØRING AV GENERALFORSAMLINGER OG REPRESENTANTSKAPSMØTER

De formelle eiermøtene er generalforsamling eller representantskap. Det er styret som innkaller. Bestemmelser om innkallingsfrist bør tas inn i vedtektene, slik at det tas hensyn til kommunens behov for å ha tid til å behandle aktuelle saker.

Styreleder og daglig leder har plikt til å delta på generalforsamlingen i aksjeselskap. Andre styremedlemmer har rett, men ikke plikt. Revisor har rett til å være tilstede og noen ganger plikt når de saker som skal behandles gjør dette nødvendig. For interkommunale selskap har styrets leder og daglig leder plikt til å være tilstede på representantskapsmøtet. Dette gjelder ikke for revisor, men det anbefales å følge aksjelovens regler på dette punkt.

Gjennom IKS-loven er representantskapet tillagt flere oppgaver enn generalforsamlingen i et aksjeselskap. Representantskapet skal fastsette budsjett, økonomiplan og regnskap. Vedtak om salg eller pantsetting av fast eiendom eller andre større investeringer er også tillagt representantskapet. Disse bestemmelsene gir i utgangspunktet representantskapet større innflytelse over forvaltningen av selskapet enn generalforsamlingen i et aksjeselskap.

ANBEFALING 9:

15.9 SAMMENSETNINGEN AV STYRET

Det er eiers ansvar å sørge for at styrets kompetanse samlet sett er tilpasset det enkelte selskaps virksomhet. Det anbefales at kommunen sikrer opplæring av styremedlemmene. Styret skal gjenspeile og representere selskapets behov og bør ha forskjellig og supplerende kompetanse innen økonomi, organisasjon og om markedet som selskapet opererer i. Videre bør styret inneha faglig innsikt og ha en interesse for selskapets formål.

Kommunen må selv definere hva slags kompetanse og kapasitet som forventes av styremedlemmene. Et godt utgangspunkt for denne vurderingen kan være selskapets formålsparagraf, de langsiktige strategiene som er lagt for selskapet og situasjonsbestemte forhold de nærmeste årene. Det bør tilstrebtes en sammensetning med komplementær kompetanse og erfaring. Det er viktig å oppnevne styremedlemmer som kan sikre styrets kontrollfunksjon overfor daglig leder.

Styreverv i selskaper er et personlig verv. Medlemmer av selskapsstyrer representerer bare seg selv, ikke noen av eierne, og skal ivareta selskapets interesser til det beste for alle eierne. Det betyr at man ikke representerer verken partier, kommunen eller andre interessenter, men ivaretar selskapets interesser og eierne kollektivt på best mulig måte, ut fra selskapets formål og innenfor lovens rammer.

Det understrekes at loven ikke er til hinder for at folkevalgte kan velges til styremedlemmer. Forståelse og erfaring fra det politiske systemet i kommunene kan være en viktig kompetanse som styret bør besitte.

Når det er spørsmål om å velge folkevalgte eller ansatte i kommunen til styremedlemmer i selskaper kommunen har eierandeler i, bør kommunen vurderer hvor ofte vedkommende vil bli inhabil. Dersom inhabilitet vil inntre ofte, må det vurderes om dette vil gjøre det u hensiktsmessig å velge den aktuelle personen til styremedlem. Typisk gjelder dette der det er snakk om sentrale folkevalgte eller ansatte i lederstillinger. Om ulempene ved å velge slike personer til styremedlemmer overstiger behovet for å ha den aktuelle personen i styret er en vurdering som kommunestyret selv bør gjøre.

ANBEFALING 10:

15.10 VALGKOMITE OG STYREUTNEVNELSER

Ved valg av styrer til kommunalt eide selskaper bør det vedtektsfestes bruk av valgkomite. Representantskapet/generalforsamlingen bør velge leder av valgkomiteen. I selskap med flere eierkommuner bør valgkomiteen sammensettes slik at den reflekterer eierandelene. Ordningen med valgkomite er ikke lovregulert, og den bør derfor vedtektsfestes, alternativt

nedfelles i selskapsavtalen. Videre anbefales det at det utarbeides retningslinjer som regulerer deres arbeid. Det anbefales også at valgkomiteen har en dialog med styret før forslag fremmes, og at valgkomiteen begrunner sine forslag. Eier står fritt til å endre styresammensetningen uavhengig av valgperioden. Hele styret bør normalt ikke skiftes ut samtidig, for å sikre kontinuitet og videreføring av kompetanse. Det kan derfor være hensiktsmessig med overlappende valgperiode for ulike styremedlemmer.

ANBEFALING 11:

15.11 KJØNNMESSIG BALANSE I STYRENE

Det anbefales at eierorganet uavhengig av organisasjonsform tilstreber balansert kjønnsrepresentasjon. Styremedlemmene behøver ikke være bosatt i kommunen.

I henhold til IKS-loven § 10 er det krav om tilnærmet 40 % kjønnsrepresentasjon i styrene. Reglene i aksjeloven § 20-6 om representasjon av begge kjønn i styret gjelder tilsvarende for aksjeselskap hvor kommuner og fylkeskommuner til sammen eier minst to tredeler av aksjene i selskapet. Dette følger av kommuneloven § 80a.

ANBEFALING 12:

15.12 RUTINER FOR Å SIKRE RIKTIG KOMPETANSE I SELSKAPSSTYRENE

Eier har ansvar for å sikre at styret har den nødvendige kompetansen for å nå selskapets mål. Eier bør også anbefale styret selv jevnlig å vurdere egen kompetanse ut fra eiernes formål med selskapet. Det er derfor anbefalt flere rutiner for å sikre nødvendig kompetanse.

For å sikre utvikling av nødvendig kompetanse i styret anbefales det at styret etablerer følgende rutiner:

- *Fastsetter styreinstruks og instruks for daglig leder med særlig vekt på en klar intern ansvars- og oppgavefordeling.*
- *Foretar en egevaluering hvert år. Vurderer behovet for ekstern styreopplæring. Nye styremedlemmer skal gis opplæring om ansvar, oppgaver og rollefordeling.*
- *Gjennomfører egne styreseminarer om roller, ansvar og oppgaver.*
- *Fastsetter en årlig plan, herunder møteplan, for sitt arbeid med vekt på mål, strategi og gjennomføring.*
- *Gir en samlet redegjørelse for selskapets styring og ledelse i en årsrapport.*

ANBEFALING 13:

15.13 STYRESAMMENSETNING I KONSERNMODELL

Styremedlemmer i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap. Konserndirektøren kan være representert i datterselskapenes styre.

Styret i morselskap bør ikke sitte i styret til datterselskap fordi styret i morselskap utgjør generalforsamling i datterselskap. Bestemmelsen er viktig for å unngå rolleblending i konsernforhold. Særlig må man være oppmerksom på problemstillinger knyttet til anbud og inhabilitet dersom ett av selskapene inngir anbud til et annet selskap i samme konsern.

ANBEFALING 14:

15.14 OPPNEVNELSE AV VARAREPRESENTANTER

Der det utpekes varamedlemmer til styret bør ordningen med numeriske varamedlemmer benyttes for å sikre kontinuitet og kompetanse i styret.

Lovverket gir mulighet for å utpeke enten personlige eller numeriske vara. Anbefalingen om numerisk vara er gitt ut i fra behovet for kontinuitet og kompetanse. Det anbefales også at 1. varamedlem blir invitert til styremøtene for på den måten å sikre best mulig kompetanse og kontinuitet.

ANBEFALING 15:

15.15 HABILITETSVURDERINGER

Det anbefales at styrene etablerer faste rutiner for å håndtere mulige habilitetskonflikter. Ordfører og rådmann bør ikke sitte i styret i selskaper.

Inhabilitet inntreffer blant annet når en person antas å ha personlige interesser i utfallet av en sak som skal behandles, og som antas å ha påvirkning på vedkommende sine vurderinger under behandlingen av saken.

At en person er inhabil innebærer at vedkommende ikke kan tilrettelegge saksgrunnlaget eller treffe avgjørelser i en sak. Forvaltningsloven fastslår blant annet at en person er inhabil når han leder eller har en ledende stilling i, eller er medlem av styret eller bedriftsforsamling, for et selskap som er part i saken, eller en forening, sparebank eller stiftelse som er part i saken. Ingen kommunalt ansatte eller folkevalgte skal håndtere saker i kommunen som gjelder et selskap der de selv er styremedlem. Dette gjelder uansett om selskapet er privat eid eller helt eller delvis offentlig eid.

Inhabilitet kan også oppstå for styremedlemmer, slik at de blir inhabile til å behandle en sak i selskapets styre. Dette er regulert i den enkelte selskapslov.

ANBEFALING 16:

15.16 GODTGJØRING AV STYREVERV

Kommunen bør i forbindelse med utarbeidelse av eierskapsmelding ha en prinsipiell diskusjon om godtgjøring av styreverv. Denne bør danne grunnlag for eierorganets fastsetting av styrehonorar.

Styremedlemmer bør ikke påta seg særskilte oppgaver for det aktuelle selskapet i tillegg til styrevervet. Det anbefales at styremedlemmer ikke omfattes av selskapets incentiv-/bonusordninger, da dette vil kunne påvirke deres uavhengighet. Godtgjørelsen bør reflektere styrets økonomiske og strafferettslige ansvar, i tillegg til kompetanse, tidsbruk og virksomhetens kompleksitet. Dette innebærer at honorar i selskaper som opererer i et marked og hvor det er betydelig risiko, bør reflektere dette ansvaret. Generelt bør styreleder godtgjøres høyere enn styremedlemmene. Det anbefales at selskapene gjør en konkret vurdering av behovet for styreforsikring for styremedlemmene. Forsikringen gjelder det økonomiske ansvaret, ikke det strafferettslige.

Aksjeloven gir generalforsamlingen ansvar for å fastsette godtgjøring til styremedlemmene. I et IKS er det representantskapet som fastsetter godtgjøringen til styremedlemmene, og det er kommunestyret eller fylkestinget selv som fastsetter godtgjøringen til styret i foretak (KF). Når det gjelder godtgjøring til representantskapet i et IKS, anbefaler KS at deltakerkommunene fastsetter og utbetaler denne til sine medlemmer i representantskapet i interkommunale selskaper.

ANBEFALING 17:

15.17 REGISTRERING AV STYREVERV

Alle som påtar seg styreverv for kommunale selskaper bør registrere vervene på www.styrevervregisteret.no

Det anbefales at kommunen registrerer vervene for allment innsyn. Kommuner er som folkevalgte organer avhengig av allmennhetens tillit når det gjelder både forvaltning og styring. Åpenhet rundt hvilke andre roller lokalpolitikere har i samfunnslivet er viktig for å unngå mistanke om rolleblanding. Registrering i kommunesektorens eget styrevervregister vil i seg selv skape økt bevissthet om de ulike rollene en lokalpolitiker har og herunder være til nytte ved vurdering av representantenes habilitetssituasjon. Det finnes også andre aktuelle registre for slik registrering.

ANBEFALING 18:

15.18 ARBEIDSGIVERTILHØRIGHET I SELVSTENDIGE RETTSSUBJEKTER

Det anbefales at selskapene søker medlemskap i en arbeidsgiverorganisasjon. KS Bedrift vil være et naturlig valg for mange av disse selskapene.

Ved utskilling av virksomhet i selvstendige rettssubjekter er det aktuelle selskapet ikke lenger tilknyttet kommunens lønns- og avtaleforhold gjennom det kommunale systemet. Svært mange selskaper fortsetter å benytte det kommunale avtaleverket uten at de egentlig har et partsforhold i det. Så fremt ingen av partene ser dette som problematisk vil utfordringen først komme opp for arbeidsgiver dersom det oppstår konflikt eller det vil være behov for juridisk bistand eller bistand i forbindelse med forhandlinger.

ANBEFALING 19:

15.19 UTARBEIDELSE AV ETISKE RETNINGSLINJER

Eier bør påse at selskapsstyrene utarbeider, og jevnlig reviderer, etiske retningslinjer for selskapsdriften.

Kommunale selskaper forvalter fellesskapets ressurser. Forvaltningen skal skje på en måte som samsvarer med befolkningens oppfatninger om rett og galt. Kommunenes omdømme vil derfor i økende grad også avhenge av hvordan en forvalter sitt samfunnsansvar gjennom sine bedrifter. Det finnes ikke et fasitsvar på hva samfunnsansvarlig forretningsdrift er. Dette må defineres for det enkelte selskap. Etikk er en viktig del av de vurderinger som gjøres i forbindelse med det å drive et selskap, fordi de etiske holdningene legger grunnlaget for hvordan man faktisk handler. Etiske retningslinjer bør derfor utarbeides i det enkelte selskap. Retningslinjene bør diskuteres og eventuelt revideres årlig.

ANBEFALING 20:

15.20 SÆRLIG OM ADMINISTRASJONSSJEFENS ROLLE I KOMMUNALE FORETAK

Det anbefales at kommunestyrene ved opprettelse av kommunale foretak diskuterer administrasjonssjefens rolle og handlingsmuligheter overfor daglig leder.

Kommunale foretak er ikke et selvstendig rettssubjekt, men en del av kommunen. Styret er direkte underordnet kommunestyret, men organisasjonsformen har en selvstendig stilling sammenliknet med kommunen for øvrig. Administrasjonssjefen har ingen styringsrett overfor foretakene, og daglig leder er underordnet styret i foretaket. Administrasjonssjefen kan like fullt instruere daglig leder om at iverksettelsen av en sak utsettes til kommunestyret har behandlet den aktuelle saken. Videre skal administrasjonssjefen i saker som behandles i kommunestyret, gis anledning til å uttale seg før styret i foretaket treffer vedtak. Administrasjonssjefen eller dennes stedfortreder og medlem av kommune- eller fylkesråd kan ikke velges til styret i kommunale foretak. Med «dennes stedfortreder» siktes det til personer som, i tillegg til administrasjonssjefen, har fullmakt til å beslutte utsatt iverksettelse etter Kommuneloven § 72 nr. 1 annet punktum. Dette må vurderes konkret for de aktuelle personene i kommunen. Det kan være personer som har det som en del av sine oppgaver å tre inn i administrasjonssjefens fullmakter, for eksempel i administrasjonssjefens fravær, og personer som har disse fullmaktene i bestemte kommunale foretak som faller innenfor hennes eller hans ansvarsområde. Det er kun stillinger i den kommunen hvor vedkommende har rollen som administrasjonssjef, dennes stedfortreder, eller er kommuneråd eller fylkesråd bestemmelsen gjelder. Det er fullt mulig å ha styremedlemmer i kommunale foretak som har slike roller i andre kommuner eller fylkeskommuner.

ANBEFALING 21:

15.21 UTØVELSE AV TILSYN OG KONTROLL

Kommunestyret har både et tilsyns og kontrollansvar for å sikre at kommunen når sine mål, at regelverket etterleves og at etiske hensyn ivaretas. Kontrollen utføres blant annet gjennom regnskapsrevisjon, forvaltningsrevisjon og selskapskontroll. Kontrollansvaret gjelder også når virksomheten er skilt ut i egne selskaper.

Kontrollutvalget skal på kommunestyrets vegne påse at det føres kontroll med kommunens eierinteresser i selskapene. Kontrollutvalget har derfor en viktig rolle i kommunens kontroll med selskapene. Det er viktig at kontrollutvalget sikres gode nok rammebetingelser slik at de har mulighet til å utøve sin funksjon på en god måte.

Kontrollutvalget skal minst én gang i valg perioden utarbeide en plan for gjennomføring av selskapskontroll. Planen skal vedtas av kommunestyret. Det anbefales at planen angir hvilke eierinteresser og selskaper som vil kunne være aktuelle for kontroll, og i hvilken grad det er aktuelt å gjennomføre forvaltningsrevisjon. Med utgangspunkt i planen skal kontrollutvalget avgi rapport til kommunestyret om gjennomførte kontroller samt resultatene av disse.

Det anbefales at kommunestyret innenfor rammen av kommunelovens bestemmelser fastsetter regler og etablerer rutiner for selskapskontrollen, herunder hvilke dokumenter som oppfordret skal sendes kontrollutvalget med angivelse av hvem denne plikten påhviler.

De kommunale foretakene er en del av kommunen som juridisk person og faller inn under kontrollutvalgets generelle ansvar for å påse at kommunens regnskaper blir revidert på en betryggende måte, og at det utføres forvaltningsrevisjon av den kommunale virksomheten i samsvar med kommunelovens bestemmelser. Det anbefales at de kommunale foretakene blir viet oppmerksomhet når plan for forvaltningsrevisjon av kommunens virksomhet utarbeides og vedtas av kommunestyret.

I note til årsregnskapet skal kommunen opplyse om hvordan den samlede virksomheten i kommunen er organisert. Blant annet skal det opplyses om kommunen har opprettet kommunale foretak, er deltaker i interkommunalt samarbeid eller deltakere i interkommunale selskaper eller har eierinteresser i aksjeselskaper. Dette bør ligge lett tilgjengelig for de folkevalgte og innbyggerne.

For at kontrollutvalget skal kunne ivareta sine tilsyns- og kontrolloppgaver i selskaper, gir kommuneloven § 80 kontrollutvalget en vidtgående rett til opplysninger og innsyn i selskaper som kommunen i sin helhet eier alene eller sammen med andre kommuner eller fylkeskommuner. I kommuner med flere eiere bør eierne koordinere sin kontrollvirksomhet, slik at ikke mange eiere iverksetter kontrolltiltak uten å koordinere dette med de andre. Det bør derfor være en dialog mellom eierkommunene om hvordan en skal drive selskapskontrollen med selskaper der flere kommuner er eiere.

Kontrollutvalgets oppgave i forbindelse med selskapskontroll er todelt; en obligatorisk del som benevnes eierskapskontroll og en frivillig del som kan omfatte forvaltningsrevisjon. Eierskapskontroll innebærer en vurdering av eierskapsutøvelsen og forhold knyttet til rapportering og informasjonsflyt fra et eierperspektiv. Det er opp til kommunestyret å avgjøre om selskapskontrollen også skal omfatte forvaltningsrevisjon som innebærer systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, måloppnåelse og virkninger ut i fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger.

16 Strategiar og prinsipp for korleis fylkeskommunen skal utøve eigarskap i arbeidsmarknadsbedriftene

Hordaland fylkeskommune er i dag medeigar eller eineeigar i fem arbeidsmarknadsbedrifter. Fylkeskommunens eigardelar i bedriftene varierer frå 7 % til 100 % og samla bokført verdi er på omlag xx mill.

Arbeidsmarknadsbedriftene har viktige oppgåver innan sysselsettingspolitikken gjennom attføring, varig tilrettelagt arbeid og kompetanseheving. Det har tidlegare vore prosessar knytt til fylkeskommunens eigarskap i arbeidsmarknadsbedriftene. Sist i 2010 kor mellom anna fylkeskommunens eigardel i bedrifta A2G blei overteken av Bergen kommune. Det blei i same prosess konkretisert strategiar og prinsipp for korleis fylkeskommunen skal utøve eigarskap i arbeidsmarknadsbedriftene, og korleis administrasjonen i fylkeskommunen skal følgje dette opp.

16.1 NAV SITT ANSVAR I HØVE ARBEIDSMARKNADSBEDRIFTENE

NAV sitt ansvar og rolle inn mot arbeidsmarknadsbedriftene vert regulert av lov om arbeidsmarknadstenester (Arbeidsmarkedsloven) og forskrift om arbeidsretta tiltak m.v. NAV sitt ansvar er i hovudsak knytt til den enkelte tiltaksdeltakar (person som er tatt inn i arbeidsretta tiltak), og det tilbodet som arbeidsmarknadsbedriftene skal yta til personen.

17 Selskapsoversikt

Informasjon om selskapa er frå siste årsmelding og årsrekneskap.

Bompengeselskap

AS AUSTEVOLL BRUSELSKAP AS

Organisasjonsnummer: 932 109 654
Adresse: Kommunehuset, 5392 Storebø
Stifta 30.12.1976
Dagleg leiar/kontaktperson: Astrid Norunn Fagerbakke (Austevoll kommune) (kontaktperson)
Arkivnummer: 2014/18294

Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 1020 aksjar 51 %
Austevoll kommune 980 aksjar 49 %

Aksjekapital: kr 200 000 (2000 aksjar, pålydande kr 100)
Eigenkapitalprosent: 0,6%

Styre:		Personlege Varamedl:
Styrelleiar:	Anja Heggholmen	Signe Ekeland
Nestleiar	Harald Rydland	Marie Elisabeth Lunde Bruarøy
	Anita Garlid Johannessen	Gustav Bahus
	Renate Møgster Klepsvik	Narve Møgster
	Knut Klepsvik	Oddvar Stangeland

Godtgjersler til styret:
Totalt kr 29.000 (2016)

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Fylkestinget oppnemner 3 (tre) styremedlem med varamedlem i kvar valperiode. Styrerepresentantane sit ut valperioden for fylkestinget.
Hordaland fylkeskommune skal ha fleirtal i styret.

Selskapets føremål:

Føremålet med selskapet er å stå for bompengefinansiering/ innkrevjing til finansiering av bru-, tunnel og vegprosjekt i Austevoll kommune i samsvar med vedtak i Stortinget og avtale med Statens Vegvesen.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 656 000 (2016)
Driftsinntekter: kr 28 785 000 (2016)
Årsresultat: kr 0
Likviditetsgrad: 19,45

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar: kr 102 000
Lånegaranti: kr 110 544 438 (pr 31.12.2016)

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å medverke til at vedtatt bompengefinansiering i samsvar med gjeldande bompengeproposisjon vert følgt, samt at innkrevjing og forvaltning av bompengane skjer i samsvar med gjeldande regelverk.

Fylkeskommunen har garantiansvar for selskapet sine lån, og det er derfor ein medviten eigarstrategi å inneha aksjefleirtalet – for å sikra seg at økonomiske disposisjonar i selskapet ikkje set den fylkeskommunale garantien i fare.

Generelt om verksemda

Verksemda skal konsoliderast inn i SørVest Bomvegselskap AS.
Selskapet har ingen tilsette og administrerast frå Austevoll kommune.

Austevoll bruselskap inngjekk i 2005 bompenggeavtale med Vegdirektoratet som ga selskapet rett iht st.prp om bygging av Austevollbrua å krevje inn bompengar på ferjestrekningane til og frå Austevoll. Hovudformålet til selskapet er å krevje inn bompengane og betale Statens Vegvesen etter rekvisisjon etter framdrift av prosjektet.

ASKØY BOMPENGESELSKAP AS

Organisasjonsnummer: 813 009 862
Adresse: Postboks 323, 5323 Kleppestø
Stifta 23.09.2013
Dagleg leiar/kontaktperson: Odd Magne Utkilen
Arkivnummer: 2015/5513

Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 180 aksjar 60%
Askøy kommune 120 aksjar 40%

Aksjekapital: kr 300 000
Eigenkapitalprosent: 0,2%
Tilsette Ingen

Styre:

Styreleiar: Kari Sørensen Bernardini
Styremedlem Mette Heidi Bergsvåg Ekrheim
Roald Steinseide
Thorleif Reglund Thorsen (Askøy kommune)
Stine Soltvedt Jakobsen (Askøy kommune)

Varamedl:

Tor André Ljosland
Siv Høgtun
Svein-Erik Aasebø
Nina Jarlind
Espen Berntzen

Godtgjersler til styret:

Det vart utbetalt kr 198 000 i styrehonorar i 2016.

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune vel tre (3) medlemmer til styret.
Hordaland fylkeskommune skal ha fleirtal i styret.

Selskapets føremål: Førestå delfinansiering av prosjekta i Askøy-pakka. Selskapet har ikkje som føremål å skaffa aksjeeigarane økonomisk utbytte og skal ikkje utdela utbytte.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 300 000
Driftsinntekter: kr 86 594 000
Årsresultat: kr 0
Likviditetsgrad: 1

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Lånegaranti: kr 1 100 000 000

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap: Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å medverke til at vedtatt bompengefinansiering i samsvar med gjeldande bompengeproposisjon vert følgt, samt at innkrevjing og forvaltning av bompengane skjer i samsvar med gjeldande regelverk.

Fylkeskommunen har garantiansvar for selskapet sine lån, og det er derfor ein medviten eigarstrategi å inneha aksjefleirtalet – for å sikra seg at økonomiske disposisjonar i selskapet ikkje set den fylkeskommunale garantien i fare.

Generelt om verksemda

BERGEN BOMPENGESELSKAP AS

Organisasjonsnummer: 884 873 762
Adresse: Fjøsangerveien 68, 5068 Bergen Postadr: Postboks 2623
Møhlenpris 5836 Bergen
Stifta 25.06.2002
Dagleg leiar/kontaktperson: Jan Otto Evjen
Arkivnummer: 2014/17220

Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 10 aksjar 100%

Aksjekapital: kr 100 000
Eigenkapitalprosent: 0,1

Styre:		<u>Varamedl:</u>
Styreleiar:	Astrid Farestveit Selsvold	Kari Sørensen Bernardini
Medlem	Inger Signe Ulvund	Sigbjørn Framnæs
	Stein Inge Ryssdal	Kirsten Syljeset
	Tor Andre Ljosland	Jon Askeland

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune eig selskapet 100% og har alle plassane i styret

Selskapets føremål:

Selskapets formål er å forestå delfinansiering av vegutbygging i Bergen, administrasjon og innkreving av bompenger i henhold til avtaler som inngås med staten etter samtykke fra Stortinget, jfr. Vegloven § 27, herunder også tilføre godkjente prosjekter kapital, forvaltning av bompengemidler og annen virksomhet som naturlig står i tilknytning til slik virksomhet.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 6 531 000
Driftsinntekter: kr 676 093 000
Årsresultat: 0
Likviditetsgrad: 0,1

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar: kr 100 000
Lånegaranti: kr 5 800 000 000

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å syte for at vedtatt bompengefinansiering i samsvar med gjeldande bompengeproposisjon vert følgt, samt at innkrevjing og forvaltning av bompengane skjer i samsvar med gjeldande regelverk. Fylkeskommunen har garantiansvar for selskapet sine lån, og det er derfor ein medviten eigarstrategi å inneha aksjefleirtalet – for å sikra seg at økonomiske disposisjonar i selskapet ikkje set den fylkeskommunale garantien i fare.

Generelt om verksemda

BERGEN-OS BOMPENGESELSKAP AS

Organisasjonsnummer: 990 358 699
Adresse: Lille Markeveien 13, 5005 Bergen
Stifta 23.08.2006
Dagleg leiar/kontaktperson: Torbjørn Vidar Wilhelmsen/Eli Årdal Berland

Arkivnummer

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	52 aksjar	52 %
Bergen kommune	24 aksjar	24 %
Os kommune	24 aksjar	24 %

Aksjekapital: kr 200 000

Eigenkapitalprosent: 0

Styre: (ref. årsmelding for 2016)

Styreleiar:	Stein Inge Ryssdal
Nestleiar	Torill Selsvold Nyborg
	Kjetil Hestad
	Trine Bell-Rysst (Bergen kommune)
	Terje Søviknes (Os kommune)

Varamedl:

Eli Årdal Berland
Gustav Bahus
Aud Karin Oen
Børge Lunde

Godtgjersler til styret:

Det vart i 2016 utbetalt kr 225 918 (inkl arbeidsgjevaravgift)

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune vel tre (3) representantar med varamedlemer til styret.

Selskapets føremål:

Selskapets føremål er å førestå delfinansieringa av vegutbygging av E39 Sveгатjørn – Rådalen og med utbygging av Rådalskrysset.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:	kr 336 000
Driftsinntekter:	kr 0
Årsresultat:	kr 0 (resultat før skatt: kr -9 395 000)
Likviditetsgrad:	0,01

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Lånegaranti: kr 3 500 000 000

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Generelt om verksemda

Per 1. november 2017 har ikkje innkrevjinga starta.

BØMLO VEGSELSKAP AS

Organisasjonsnummer:	987 050 888
Adresse:	Postboks 137, 5445 Bremnes
Stifta	19.04.2004
Dagleg leiar/kontaktperson:	Kjetil Hestad
Arkivnummer	2014/15998

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	1600 aksjar	53,33%
Bømlo kommune	1400 aksjar	46,67%

Aksjekapital: kr 300 000

Eigenkapitalprosent: 0,1 %

Styre:

Varamedl:

Styreleiar:	Kjetil Hestad	Mette Heidi Bergsvåg Ekrheim
	Anne Beth Njærheim	Svein Kolbein Halleraker
	Arve Hindenes	Kari Friis Sortland
	Dag Helge Hellen	Marlen Hellen
	Selma Karin Vestvik	Geir Angeltveit

Godtgjersler til styret:

Det vart utbetalt kr 219 787 i samla godtgjersler til styret i 2016.

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune har fleirtal i styret og vel 3 medlemer med vara.

Selskapets føremål:

«Selskapet si målsetting er å finansiere utbygginga av Bømlopakken, slik Bømlopakken er vedteken av Stortinget i St.prp. nr. 78 (2008-2009) "Om delvis bompengefinansiering av prosjekt og tiltak i Bømla kommune i Hordaland" og med evt seinare vedtekne endringar.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:	kr 909 000
Driftsinntekter:	kr 56 173 000
Årsresultat:	kr 0
Likviditetsgrad:	7,32

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:	
Lånegaranti:	kr 350 000 000

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å medverke til at vedtatt bompengefinansiering i samsvar med gjeldande bompengeproposisjon vert følgt, samt at innkrevjing og forvaltning av bompengane skjer i samsvar med gjeldande regelverk.

Fylkeskommunen har garantiansvar for selskapet sine lån, og det er derfor ein medviten eigarstrategi å inneha aksjefleirtalet – for å sikra seg at økonomiske disposisjonar i selskapet ikkje set den fylkeskommunale garantien i fare.

Generelt om verksemda

E134 HAUKELIVEGEN AS

Organisasjonsnummer:	982 420 857
Adresse:	Postboks 134, 3890 Vinje
Stifta	
Dagleg leiar/kontaktperson:	Børge Skårdal

Arkivnummer

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune

Øvrige eigarar er Rogaland, Telemark og Buskerud fylkeskommunar i tillegg til ei lang rekkje kommunar og private eigarar.

Aksjekapital:	kr 410 000
Eigenkapitalprosent:	

Styre:

Styreleiar:

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Selskapet har som føremål å arbeide for utbygging og standardheving av Haukelivegen (E134) Haugesund-Drammen. I tillegg kan selskapet arbeide for å fremje interessene til viktige sidegreiner til denne transportkorridoren, etter fylkesvise prioriteringer når dette styrker arbeidet for E134.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:

Driftsinntekter:

Årsresultat:

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot: Det er ikkje gjedd lånegarantiar til selskapet frå Hordaland fylkeskommune. Dei fire fylkeskommunane som er eigarar i selskapet bidreg med kr 65 000 kvart år til selskapets drift.

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt formål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å sikre ei pådrivarrolle for å få prosjektet vedtatt og i neste omgang realisert.

Generelt om verksemda

• FASTLANDSSAMBANDET HALSNØY AS

Organisasjonsnummer:	942 581 645	
Adresse	Postboks 49, 5445 Bremnes	
Skipa	19.11.1986	
Dagleg leiar/kontaktperson:	Hans Inge Myrvold	
Arkivnummer:		
Eigarar:		
Hordaland fylkeskommune	102 aksjar	53,68%
Kvinnherad kommune	50 aksjar	26,32
Stord kommune	10 aksjar	5,26%
+ ei rekkje private eigarar med små aksjepostar.		
Aksjekapital:	kr 190 000	
Eigenkapitalprosent	0,3	
Selskapets føremål:		

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital	kr 411 000
Driftsinntekter	kr 22 374 000
Årsresultat	kr 0
Likvidtetsgrad	1,75

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi aksjar:

Lånegaranti:

**Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:
Generelt om verksemda**

HARDANGERBRUA AS

Organisasjonsnummer:
Stiftet 8.januar 1987
Dagleg leiar: Einar Lutro
Styreleiar: Solfrid Borge
Eigarar:
Organisasjonsnummer:
Adresse: 5781 Lofthus i Ullensvang Herad
Stifta
Dagleg leiar/kontaktperson:
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune
Aksjekapital:)
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar:

Nestleiar

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentansjon:

Selskapets føremål:

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:

Driftsinntekter:

Årsresultat:

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Generelt om verksemda

• **JONDALSTUNNELEN AS**

Organisasjonsnummer:
Adresse:
Stifta
Dagleg leiar/kontaktperson:
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune
Aksjekapital:)
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Varamedl:

Styreleiar:
Nestleiar

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentansjon:

Selskapets føremål:

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:

Driftsinntekter:

Årsresultat:

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Generelt om verksemda

NORDHORDLANDSPAKKEN AS

Organisasjonsnummer:

Adresse:

Stifta

Dagleg leiar/kontaktperson:

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune

Aksjekapital:)

Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar:

Nestleiar

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentansjon:

Selskapets føremål:

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:

Driftsinntekter:

Årsresultat:

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Generelt om verksemda

ODDA VEGFINANS AS

Organisasjonsnummer: 996 559 459
Adresse: v/ B. Skårdal, Åbøvegen 19, 3890 Vinje
Stifta
Dagleg leiar/kontaktperson: Børge Skårdal
Arkivnummer 2014/11957
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 52%
Aksjekapital: kr 250 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Varamedl:

Styreleiar:

Nestleiar

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Selskapet sitt føremål er å stå føre delfinansiering av planlegging og bygging av ny veg og ny tunnelløysing for E134 innafør planområdet som er definert i vedtekne kommunedelplanar for Odda og Vinje kommunar frå 2008, og å bidra til rask og god realisering av prosjektet. Selskapet har ikkje erverv som føremål.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:

Driftsinntekter:

Årsresultat:

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å sikre ei pådrivarrolle for å få prosjektet vedtatt og i neste omgang realisert.

Frå det tidspunkt prosjektet eventuelt vert vedtatt i Stortinget, vil føremålet med fylkeskommunen sitt eigarskap i selskapet endre seg til å medverke til at vedtatt bompengefinansiering i samsvar med gjeldande bompengeproposisjon vert følgt, samt at innkrevjing og forvaltning av bompengane skjer i samsvar med gjeldande regelverk.

Generelt om verksemda

SØRVEST BOMVEGSELSKAP AS

Organisasjonsnummer:
Adresse:
Stifta
Dagleg leiar/kontaktperson:
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 20 %
Aksjekapital: kr 2 500 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar: Paul M. Nilsen
Nestleiar: Kristin Tofte Andersen
Nils Olav Olsbu
Lise Marie Haugen
Siri Frafjord Landa

Varamedl:

Thorbjørn Aarethun
Ebba Laabakk
Lise Solgaard
Stian Hårklau
Andreas Sandvold Kjøli
Tharaldsen

Godtgjersler til styret:**Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:****Selskapets føremål:**

Selskapet si verksemd er å førestå bompengefinansiering av utbyggingsprosjekt i fylka Sogn og Fjordane, Hordaland, Rogaland, Vest Agder og Aust Agder. Selskapet har oppgåver i høve til vedtekne innkrevingsprosjekt Det skal ikkje nyttast som ein pådrivarorganisasjon for nye vedprosjekt. Selskapet skal ikkje gje aksjeiegarane økonomisk utbytte.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:
Driftsinntekter:
Årsresultat:
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar: kr 500 000
Lånegaranti:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Eigarskapsstrategien blir å kome attende til så snart selskapets driftsform er avklart.

Generelt om verksemda**VOSS OG OMLAND BOMPENGESELSKAP AS**

Organisasjonsnummer:
Adresse:
Stifta
Dagleg leiar/kontaktperson:
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune
Aksjekapital:)
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar:
Nestleiar

Varamedl:**Godtgjersler til styret:****Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:****Selskapets føremål:****Nøkkeltal for selskapet:**

Eigenkapital:
Driftsinntekter:

Årsresultat:
Likviditetsgrad:
Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:
Bokført verdi på aksjar:
Tilskot:
Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:
Generelt om verksemda

Arbeidsmarknadsbedrifter

Faglege spørsmål: Hans Inge Gløppen, næringsseksjonen/regional avdelinga
Eigarspørsmål: Beate Bergsholm, næringsseksjonen/regional avdelinga

BEREDT AS

Organisasjonsnummer: 916 303 122
Adresse: Nedre Nøttveit 12, 5238 Rådal
Stifta 14.08.1969
Dagleg leiar/kontaktperson: Trygve Botnen
Arkivnummer: **2014/20581**

Eigarar: Hordaland fylkeskommune 1000 aksjer 100%

Aksjekapital: kr 100 000
Eigenkapitalandel: 41,6% (2016)

Styre: Varamedl:
Styrelleiar: Dan Stian Femoen
Nestleiar: Roald Kvamme
Beate Husa
Randi Mikkelsen
Arvid Teigland

Godtgjersler til styret:
Styret blei godtgjort med kr 150 828 i 2016.

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:
Selskapet er 100% eigd av Hordaland fylkeskommune som oppnemner alle styremedlem og varamedlem.
Dei tilsette oppnemner ein styrerepresentant med vara.

Selskapets føremål:
«Selskapets virksomhet er å skape grunnlag for arbeidsmarkedsrelatert sysselsetning. Virksomheten skal - etter arbeidsmarkedsstatens retningslinjer - skape grunnlag for sysselsetting av grupper som av ulike årsaker har vansker på det ordinære arbeidsmarked, herunder drive teoretisk og praktisk kompetansebygging, slik at deltakerne kan møte best mulig forberedt til et fremtidig arbeidsforhold utenfor bedriften.»

Nøkkeltal for selskapet (konsernregnskap):
Eigenkapital: kr 11 082 000 (2016)
Driftsinntekter: kr 82 387 000 (2016)
Årsresultat: kr 2 032 000 (2016)
Likviditetsgrad: 2,06
Tilsette: 98

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:
Bokført verdi på aksjar: kr 100 000

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommunes føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å sikre kontinuitet og føreseielege forhold for drifta av verksemda.

Generelt om verksemda (frå selskapets heimesider)

Beredt AS ble etablert i 1969 som en avdeling av Statens Attføringsinstitutt. Virksomhetens navn var den gang Storetvedt Servicesenter og var et bilverksted med bensinstasjon. Selskapet ble registrert som eget aksjeselskap i 1989 med staten som eier. Etter hvert overtok Hordaland Fylkeskommune aksjene. Selskapet endret navn til Beredt i 2004 og utvidet virksomhetsområdet. I 2005 flyttet virksomheten inn i egne, 2500 m2 store lokaler på Apeltun. Det er i dag selskapets hovedkontor med lokaler for undervisning, selskaper, kurs og konferanser, samt storkjøkken, cateringvirksomhet, transport og vaktmestertjenester, avdelinger for møbel og interiør. Coop Prix er leietaker i Beredts bygg, og hos de har vi fast praksisplass for våre deltakere. I 2009 kjøpte Beredt AS KI Kompetanse AS med avdelinger i Oslo og Trondheim. Dermed fikk virksomheten et enda bredere tilbud både innen attføring og mot næringslivet. Beredts tilbud spenner derfor over hele årsaksgrunnen til fravær fra arbeidslivet, fra korttidsykemeldte til uføretrygde, samt coaching og kursing for å styrke arbeidsprestasjonene. Beredt driver også en rekke kantiner rundt om i bedrifter og institusjoner, samt opplæringsvirksomhet ved Skjoldtunet Sykehjem. Bilverkstedet på Storetvedt driver vi fremdeles. Totalt er ca 2500 personer hvert år på landsbasis gjennom kurser eller praksis i Beredt-systemet. Beredt har rundt 100 fast ansatte, en rekke innleide kursholdere og rundt 100 personer på tiltak engasjert til enhver tid. Beredt AS eies av Hordaland Fylkeskommune og blir drevet som et vanlig aksjeselskap, men alt overskudd går tilbake til bedriften for å styrke den. Totale driftsinntekter for hele konsernet var i 2012 ca NOK 80 millioner.

GLØDE AS

Organisasjonsnummer: 963 399 243
Adresse: Havnevegen 11/15, 5918 Frekhaug
Stifta 16.12.1991
Dagleg leiar/kontaktperson: Bjørn-Arild Herfindal
Arkivnummer: 2014/15255

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	3 aksjer	7,09%
Meland kommune	18 aksjer	36,08%
Lindås kommune	5 aksjer	10,64%
Øvrige aksjonærer med under 6%	23 aksjer	46,19%

Aksjekapital: 166 900 kr
Eigenkapitalandel: 22,5%

Styre:

Styreleiar: Nils Marton Aadland
Nestleiar: Morgan Taule
Steinar Raa
Solveig Helleland Lerøy
Anne Grete Eide
Anne Kristina Valle
Ståle Juvik
Rune Myhr

Varamedl:

Svein Skjelanger
May Eva Sandvik
Håvard Stusdal

Godtgjersler til styret:

Det blei i 2016 utbetalt kr 222 092 i styrehonorar

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentansjon:

Hordaland fylkeskommune har vedteke representasjon i selskapets valnemnd.

Selskapets føremål:

Selskapet har til formål gjennom produksjon og anna næringsverksemd å skapa grunnlag for sysselsetting og attføring av yrkeshemma.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 8 515 000
Driftsinntekter: kr 53 201 000 (2016)
Årsresultat: kr -5 231 000
Likviditetsgrad: 1,72
Tilsette: 83

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar: kr 100 000
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommunes føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å sikre kontinuitet og føreseielege forhold for drifta av verksemda.

Generelt om verksemda (frå selskapets heimesider)

Gløde er ein arbeidsmarknadsbedrift som produserer og leverer mange ulike varer og tenester til næringslivet og til det offentlege. Vi hjelper folk i arbeid gjennom ulike tiltak. NAV er den største samarbeidspartnaren og den største kjøpar av tenestene våre, men vi sel også varer og tenester til næringslivet, kommunar og privatkundar i stor skala.

Gløde er det nye namnet – to solide og viktige verksemdar i Nordhordland som jobbar med arbeidsinkludering har slått seg saman. MAKS – Meland Arbeids- og kompetansesenter og Nordhordland Industriservice fusjonerte 25.02.16 for å stå sterkare i region Nordhordland og for å kunne tilby betre varer og tenester. Vi har også gått saman for å stå sterkare i konkurranse med andre aktørar og for å ha tilstrekkeleg med kompetanse og musklar til å vere med på dei nye moglegheitene i bransjen vår. Ambisjonane for framtida er å utvide porteføljen vår ytterligare. Vi skal vere rask med å mobilisere ressursar når nye behov oppstår. Vi er ein verdiaktør, og vi har jobba mykje med verdiforankringa i prosessen.

HARDANGER AKS AS

Organisasjonsnummer: 944 676 716
Adresse: Sjusetevegen 67, 5610 Øystese
Stifta 07.08.1987
Dagleg leiar/kontaktperson: Steinar Langenes
Arkivnummer: 2014/17219

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	40 aksjar 36,36%
Kvam Herad	50 aksjar 45,45%
Samnanger kommune	10 aksjar 9,09%
Kvam og Jondal lag av NFPU	10 aksjar 9,09%

Aksjekapital: kr 110 000

Eigenkapitalandel:

Styre:

Styrelleiar: Knut Terje Rekve
Nestleiar Øyvind Strømmen
Dag Rune Mo
Linn-Cecilie Johansen Romundset
Kine Bratlie Dale

Varamedl:

Egil Skogedal

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune har vedteke representasjon i selskapets valnemnd.

Selskapets føremål:

«Selskapets formål er attføring og/eller sysselsetting av yrkeshemma., herunder å eiga andre selskap med liknande føremål.

Verksemda skal ikkje gje aksjonærane økonomisk utbytte. Alt overskot skal bli i verksemda og koma attføringsverksemda til gode. Ved likvidasjon skal formuen nyttast i samsvar med føremålet.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:	kr -976 000
Driftsinntekter:	kr 19 028 000
Årsresultat:	kr -428 000
Likviditetsgrad:	0,86
Tilsette:	20

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar: kr 405 000

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommunes føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å sikre kontinuitet og føreseielege forhold for drifta av verksemda.

Generelt om verksemda

Hardanger AKS AS tilbyr produkt og tenester utført av personer som treng tilrettelagt arbeid og arbeidstrening. Arbeidet bidrar til å utvikle ressursar hos den enkelte arbeidstakar. Arbeidstakarane blir sendt til oss frå NAV.

KVEIK AS

Organisasjonsnummer:	925 876 453
Adresse:	Brynalii 199 Vossabygg Lekvemoen, 5705 Voss
Stifta	april 1973
Dagleg leiar/kontaktperson:	Turid Kvamsdal Midthun
Arkivnummer:	2014/16109

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	650 aksjar 23,34%
Voss kommune	1967 aksjar 70,63%
Øvrige aksjonærer	168 aksjar 6,04%

Aksjekapital: kr 2 785 000

Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar: Stein Kvarekvål
Arne Nordbø
Svanhild Tufteland Tvilde
Hilde Marie Magnusson
Nils T Bjørke

Varamedl:

Einar Horvei
Hege Lydvo

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune har vedteke representasjon i selskapets valnemnd.

Selskapets føremål:

«Selskapet sitt føremål er gjennom fabrikkasjon og anna næringsverksemd å skapa grunnlag for attføring av arbeidstakarar etter tilvising frå NAV.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:	kr 12 213 000
Driftsinntekter:	kr 19 338 000
Årsresultat:	kr 1 646 000
Likviditetsgrad:	2,59
Tilsette:	30

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar: kr 651 015
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommunes føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å sikre kontinuitet og føreseielege forhold for drifta av verksemda.

Generelt om verksemda (frå selskapets heimesider)

Kveik er det nye namnet på verksemdene Lekve Industrier og Voss Bedriftsservice, som vart fusjonert 2013.

Kveik AS ivaretek etterspurnaden for yrkesretta attføring og varig tilrettelagt arbeid (VTA) i vårt område.

Kveik sitt hovudformål er å gjere det mogeleg for menneskjer å avklare arbeidsevne og eventuelt gjera eit nytt yrkesval, slik at ein kan koma attende i arbeid. Me har fokus på intern jobbtrening, samt utplassering og oppfølging av arbeidssøklarane hjå eksterne arbeidsgjevarar.

Me tilbyr interne avklarings- og opplæringsplassar innan transport, tekstil, reinhald, ved og trevareproduksjon, samt catering og kantine.

Kveik samarbeider nært med lokalt næringsliv og har eit stort nettverk. Dette kjem arbeidssøklarane til gode i form av ekstern arbeidsutprøving, og mogleg tilsetjing hjå dei som har trong for arbeidskraft.

OPERO AS

Organisasjonsnummer:	923 824 219
Adresse:	Ringvegen 14 Heiane, 5412 Stord
Stifta	10. oktober 1978
Dagleg leiar/kontaktperson:	Birte Nilsen
Arkivnummer:	2014/12017

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	292 aksjar	16,64%
Stord kommune	492 aksjar	28,03%
Bømlo kommune	338 aksjar	19,26%
Kvinnherad kommune	226 aksjar	12,88%
Sveio kommune	113 aksjar	6,44%
Fitjar kommune	106 aksjar	6,04%
Tysnes kommune	57 aksjar	3,25%
Etne kommune	38 aksjar	2,17%
Vindafjord kommune	28 aksjar	1,6%
Øvrige	65 aksjar	3,7%

Aksjekapital:	kr 1 755 000
Eigenkapitalprosent:	49,3%

Styre:

Styrelleiar: Arnulf Ingvaldsen

Varamedl:

Torstein Aarthon

Nestleiar   Benthe Bondhus
                 Svein Lunde
                 Siren Eldøy Hinderaker
                 Geir Ove Sele
                 Sissel Kristine Gravdal

Else Berit Helle
Vibecke Beyer
Berit Johannessen

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune har vedteke representasjon i selskapets valnemnd.

Selskapets føremål:

«Gjennom fabrikkasjon og anna næringsverksemd å skapa grunnlag for sysselsetjing av yrkesvalhemma og mindre arbeidsføre.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:	kr 15 053 000
Driftsinntekter:	kr 37 086 000
Årsresultat:	kr 1 747 000
Likviditetsgrad:	1,25
Tilsette:	65

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar: kr 292 000
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommunes føremål med eigarskapen i selskapet er av samfunnsmessig karakter; å sikre kontinuitet og føreseielege forhold for drifta av verksemda.

Generelt om verksemda

Målsettinga med bedrifta er å utvikla og gje yrkesmessige tilbod med siktemål om å føra arbeidstakarar attende til, eller inn i, ordinært arbeid. Bedrifta gjev og tilbod om utprøving og avklåring av personar med tanke på framtidig val av arbeid/utdanning.

Rekruttering til bedrifta og formidling av anna arbeid skjer i samarbeid med NAV. Bedrifta har sjølv hovudansvaret for fomidling av eigne tilsette.

Selskap på kultursektoren

BIBLIOTEKSENTRALEN SA

Organisasjonsnummer:	910 568 183
Adresse:	Alf Bjerckes vei 20, 0582 Oslo
Stifta	04.02.1952
Dagleg leiar/kontaktperson:	Børge Hofset
Arkivnummer	
Tilsette:	52

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune
Eigar
Aksjekapital:
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar: Børge Hofset
Nestleiar   Lars Peder Brekk

Varamedl:

Per Olav Sanner
Ingunn Evensen

Jørund Arne Ruud
Line Silsand
Ruth Ørnholt (trekt seg)
Paul Henrik Kielland
Liv Bryn

Bente Ingebretsen Simensen
Ingelin Noresjø
Monica Nyhus

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Ruth Ørnholt, fylkesbiblioteksjef i Hordaland, satt fram til generalforsamling/årsmøte i 2017 i styret for Biblioteksentralen SA. Pt har ikkje Hordaland fylkeskommune nokon representasjon i styret.
Hordaland fylkeskommune vel

Selskapets føremål:

«Biblioteksentralen skal være et serviceorgan for alle typer offentlige bibliotek.

Biblioteksentralen har til oppgave å være hovedleverandør av produkter og tjenester til bibliotek og liknende institusjoner. I tillegg kan Biblioteksentralen delta i/etablere virksomhet med det formål å betjene det totale bok-, informasjons- og kunnskapsmarkedet."

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 237 540 000
Driftsinntekter: kr 136 941 000
Årsresultat: kr – 19 810 000
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; i tråd med fylkeskommunen si rolle på kulturfeltet deltek ein i samverkeføretaket for å støtte utviklinga av bibliotek som ein viktig kulturell formidlingsarena og møteplass.

Generelt om verksemda

CARTE BLANCHE AS

Organisasjonsnummer: 957 214 479
Adresse: Nøstegaten 119, 5011 Bergen
Stifta 15.02.1990
Dagleg leiar/kontaktperson: Hooman Sharifi
Tilsette: 44

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	15 aksjar	15%
Staten	70 aksjar	70%
Bergen kommune	15 aksjar	15%
Aksjekapital:	kr 100 000	
Eigenkapitalprosent:		

Styre:

Styrelleiar: Laila Dåvøy
Nestleiar: Ole Hope
Anne Beth Njærheim
Anne Grete Strøm-Erichsen

Varamedl:

Nils Marton Aadland
Ahmed Chiku Mkalu
Astrid Knutsen Hårstad
Keld Hyldig

Per Harald Nilsson
Svein Kolbein Halleraker
Guro Rimeslåttén

Renate Møgster Klepsvik

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune vel

Hordaland fylkeskommune foreslår og statens representantar i styret.

Selskapets føremål:

"Å utvikle og formidle samtidsdans samt annen beslektet virksomhet. Selskapet har et nasjonalt og regionalt ansvar for å gjøre kunstformen kjent.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:	kr 8 545 000
Driftsinntekter:	kr 38 743 000
Årsresultat:	kr 1 461 000
Likviditetsgrad:	2,96

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig, kulturpolitisk karakter; å medverke til drift av eit regionalt lokalisert danseensemble som ei motvekt mot sentralisering av kulturinstitusjonar.

Generelt om verksemda

Carte Blanche er Norges nasjonale kompani for samtidsdans og ble etablert i Bergen i 1989. Oppdraget er å nå ut til et stort nasjonalt og internasjonalt publikum med det beste av norsk og internasjonal samtidsdans. Som repertoarkompani står Carte Blanche fritt til å samarbeide med et bredt utvalg koreografer i elitedivisjon, både nasjonale og internasjonale. Det årlige repertoaret består av rundt fire- fem ulike produksjoner, som totalt utgjør fra 60-70 forestillinger i Bergen og på turné.

AS DEN NATIONALE SCENE

Organisasjonsnummer:	811 167 452
Adresse:	postboks 78 sentrum, 5803 Bergen
Stifta	29.06.1962
Dagleg leiar/kontaktperson:	Signe Agnete Gullestad Haaland
Tilsette:	218

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	17 aksjar	16,67%
Den norske stat	68 aksjar	66,67%
Bergen kommune	17 aksjar	16,67%

Aksjekapital: kr 102 000

Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styrelleiar:	Siren Nøkling Sundland
Nestleiar	Victor Danielsen Norman
	Harald Gorm Alfsen
	Kristin Eriksen Bjørn

Varamedl:

	Bjørn Arne Willberg Andersen
	Roy-Eddy Lie
	Kari Standal Pavelich
	Kristoffer Sagmo Aalberg

Ole Hope
Stig Ryste Amdam
Frode Præstegård

Ragnhild Margrethe
Gudbrandsen
Metter Eriksen
Marte Elise Andreassen Stormo
Anne-Marie Helbo

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Den Nationale Scene AS driver teatervirksomhet. Som statlig finansiert institusjon har selskapet et særlig ansvar for å ivareta nasjonale kulturpolitiske interesser. Selskapets forretningskontor er i Bergen.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:
Driftsinntekter: kr 150 225 000
Årsresultat:
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å medverke til at Den Nationale Scene styrker sin posisjon som eit leiande teater i landet.

Generelt om verksemda

GRIEGHALLEN IKS

Organisasjonsnummer: 912 157 288
Adresse: Rådstuplassen 5 Magistratbygningen, 5017 Bergen
Stifta 21.06.2013
Dagleg leiar/kontaktperson: Jan Otto Evjen
Tilsette Ingen
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 50%
Bergen kommune 50%
Aksjekapital: kr 1 000 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styrelleiar: Knut Sundt Rosenlund
Nestleiar Anne Iren Fagerbakke
Ingrid Holm Svendsen
Ove Arne Foldnes
Ernst Johnny Stiansen

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

Selskapets formål er å erverve, eie og leie ut Grieghallen, gnr 164, bnr 926 med festerett i Bergen. Selskapet har ikke ervervmessige formål.

Selskapet forestår finansiering av Grieghallens fornyingsprosjekt. Selskapets forretningskontor er i Bergen.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 2 194 000
Driftsinntekter: kr 18 291 000
Årsresultat: kr 129 000
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar: kr 500 000
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Generelt om verksemda

HORDALAND TEATER LL

Organisasjonsnummer: 939 734 325
Adresse: Fanaveiein 247, 5244 Fana

Stifta

Dagleg leiar/kontaktperson:

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	240 aksjar	60%
Vestlandske teatersenter	80 aksjar	20%
Hordaland ungdomslag	20 aksjar	5%
Folkeakademiet i Hordaland	20 aksjar	5%
Hordaland mållag	20 aksjar	5%
Voksenopplæringsforbundet	20 aksjar	5%

Aksjekapital: kr 100 000

Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styrelleiar: Pål W. Lorentzen
Vivian Midtsveen
Natalia Antonia Golis
Alexander Fosse Andersen
Fabian Frank Den Otter
Ragnhild Stolt-Nielsen

Varamedl:

Frøydis Flotve
Geir Kjell Andersland
Solfrid Glesnes
Astrid Aarhus Byrknes

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 3 191 000
Driftsinntekter: kr 23 006 000
Årsresultat: kr 1 288 000
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Generelt om verksemda

Hordaland Teater er regionteateret for Hordaland og vart etablert i 1988. Teateret har barn og unge som ei viktig målgruppe, samstundes som vi søker å nå publikum i alle aldre med gode og meningsfulle teateropplevingar.

Teateret har nynorsk som administrasjonsspråk og spelar på nynorsk og dialekt. Drifta vert i all hovudsak finansiert av Staten og den største eigaren Hordaland fylkeskommune. Budsjettramma i 2014 er på om lag 17 mill.kr. Teateret er bygd opp rundt ein fleksibel kjernestab på 11 fast tilsette og ei rekkje prosjektilsette på produksjonane.

MOSTER AMFI OG KYRKJEHISTORISKE SENTER AS

Organisasjonsnummer: 984 538 286
Adresse: Postboks 18, 5447 Mosterhamn
Stifta
Dagleg leiar/kontaktperson: Gerd Helen Selle
Tilsette 14
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 2 aksjar 50%
Bømlo kommune 2 aksjar 50%
Aksjekapital: kr 100 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar: Svein Arne Theodorsen
Nestleiar Gro Jensen Gjerde
Ola Erslund
Geir Angeltveit
So

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

« Selskapet sitt hovudføremål er å leggje til rette for formidling av kyrkjelege og kulturelle verdiar, herunder, men ikkje avgrensa til ideell verksemd knytta til:

- Bygningar og anlegg
- Kyrkjehistorie, pedagogikk/ forskingsformidling
- Kulturformidling/scenekunst
- Moster amfi som reiselivsmål"

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:
Driftsinntekter:
Årsresultat:
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å ta vare på dei historiske bygningane og aktiviteten i Moster Amfi ut frå eit kulturhistorisk perspektiv.

Generelt om verksemda

Næringsutvikling og samfunnsutvikling

ATHENO AS

Organisasjonsnummer: 965 075 909

Adresse: Sæ 132, 5417 Stord
Stifta 29.06.1992
Dagleg leiar/kontaktperson: Astrid Kjellevold
Tilsette 5
Arkivnummer

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	3,1%	
Kvæerner	500 aksjar	15,52%
Stord kommune	423 aksjar	13,13%
Fitjar kommune	260 aksjar	8,07%
Wårtsila Norway AS	250 aksjar	
Eidesvik Invest AS	200 aksjar	
Apply Leirvik AS	200 aksjar	
Harding Safety AS	200 aksjar	
Westcon Group AS	182 aksjar	
Aksjekapital:	kr 3 221 000	
Eigenkapitalprosent:	60,7%	

Styre:

Styreleiar: Lars Solberg
Nestleiar: Anthony Leonid Kallevig
Arne Birkeland
Atle Kåre Tranøy
Hilde Renee Indresøvde
Børge Pedersen
Christina Kvam Santos

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Selskapet sitt føremål er:

- Å fremja auka samarbeid innan industrien i regionen. Dette skal primært skje ved å utvikla nettverksarenaer for å gjera medlemsbedriftene meir innovative og konkurransedyktige. Ressurspersonar frå bedriftene skal knytast saman i ressursnettverk.
- Å driva inkubatorverksemd i regionen og arbeida for entreprenørskap og nyskaping i vid forstand.
- Å tilby tenester til næringsliv og offentlege aktørar til så høg kvalitet og attraktiv pris at ein vert den føretrekte samarbeidspartnaren for desse.
- Å arbeida fram samt å tilretteleggja og tilby naudsynt kompetanse i regionen.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:
Driftsinntekter: kr 7 768 000
Årsresultat:
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt formål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter, og er knytt til mål om næringsutvikling i distrikta.

Generelt om verksemda

Det blei gjennomført ein emisjon i selskapet i 2014. Hordaland fylkeskommunes eigardel etter emisjonen er 3,1%

FJORD NORGE AS

Organisasjonsnummer: 966 091 118
Adresse: Torggaten 3, 5014 Bergen
Stifta 01.02.1993
Dagleg leiar/kontaktperson: Kristian B Jørgensen
Tilsette: 12
Arkivnummer: 2014/17222

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune	74 aksjar	8,92%
Sogn og Fjordane fylkeskommune	74 aksjar	8,92%
Rogaland fylkeskommuen	74 aksjar	8,92%
Møre og Romsdal fylkeskommune	74 aksjar	8,92%
Bergen Reiselivslag	94 aksjar	11,33%

Ei lang rekkje aktørar innan reiseliv er medeigarar i Fjord Norge AS

Aksjekapital: kr 4 150 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar: Terje Devold
Styremedlem Erik Berg
Mona Hellesnes
Ole Warberg
Ragna Kristine Brenne Bjerkeset
Elisabeth Line Saupstad
Elisabeth Bakken
Elisabeth Faret
Endre Høgalmen

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Selskapets primære formål er å drive internasjonal markedsføring og tilrettelegging for salg for reiselivet i Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal. Selskapet har også anledning til å drive nasjonal markedsføring. Det skal særlig arbeides med sesongutvidelse.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 5 350 000
Driftsinntekter: kr 38 460 000
Årsresultat: kr 5 000
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot: Hordaland fylkeskommune bidreg med kr 3 000 000 i partnerskapsmidler kvart år til Fjord Norge AS. Tilskotet er avtalefesta og handsamast i eigne vedtak.

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen i Fjord Norge AS er av samfunnsmessig karakter; å leggje til rette for ei mest mogleg samla og effektfull internasjonal marknadsføring av Hordaland og Vestlandet.

Generelt om verksemda

GULEN OG MASFJORDEN UTVIKLING AS

Organisasjonsnummer: 992 971 118
Adresse: Gularfjordvegen 75
Stifta
Dagleg leiar/kontaktperson: Solveig Daae Kristiansen
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 9,7%
Aksjekapital:) 5 156 250
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar:

Marit Austgulen Wick
Karstein Totland
Arve Hatlevik
Hallvard Oppedal
Audhild Schaatun
Hans-Martin Martinussen

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

Selskapet sitt føremål er i tilretteleggje tilhøva for auka næringsverksemd i kommunane Gulen og Masfjorden, og skal ved å vere ein aktiv pådrivar og koordinator for private aktørar bivirke til etablering av lønsame arbeidsplassar i distriktet. Selskapet skal vidare vere ein koordinator for offentlege midlar til næringsarbeid og vere ein pådrivar for at næringslivet får ei god kunnskaps- og teknologisk utvikling.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:
Driftsinntekter:
Årsresultat:
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremålet med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter, og knytt til mål om næringsutvikling i distrikta.

Generelt om verksemda

INNOVASJON NORGE AS

Organisasjonsnummer: 986 399 445
Adresse: Postboks 13, 0104 Oslo
Stifta 19.12.2003
Dagleg leiar/kontaktperson: Anita Krohn Traaseth/Nina Broch Mathisen (regiondir.)
Eigarar:
Staten 51 %
Hordaland fylkeskommune 2,58 %
Aksjekapital: --
Eigenkapitalprosent: 6,5%

Styre:

Varamedl:

Styreleiar:	Per Otto Dyb	Kristine Kopperud Timberlid
Nestleiar	Jørand Ødegård Lunde	Henning Karwowski
	Arvid Andenæs	Tiina Link
	Gaute Hagerup	Håvard Næss Thomassen
	Heidi Wang	
	Helene Falch Fladmark	
	Jan Løkling	
	Wenche Kjølås	
	Kim Daniel Victor Arthur	
	Kristin Misund	
	Leela Borring Låstad	

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Innovasjon Norge har som formål å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet, og utløse ulike distrikters og regioners næringsmessige muligheter gjennom å bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:	kr 1 555 221 000
Driftsinntekter:	kr 1 599 390 000
Årsresultat:	kr 211 457 000
Likviditetsgrad:	1,08
Tilsette:	579

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Det er tre hovudmål knytt til fylkeskommunane sitt eigarskap i Innovasjon Norge. Desse handlar om:

- Nasjonal næringspolitikk basert på regionale føresetnader
- Størst mogleg grad av delegering
- Auka ressursar til regionane

Hordaland, og frå 1.1.2020 Vestlandet, er eit av dei største fylka i Norge og har stor interesse av regional utvikling og samfunnsutvikling i heile fylket. Det er difor viktig for Hordaland å innta ein leiande posisjon i Innovasjon Norge AS. Deltaking i styret i Innovasjon Norge AS er eit mål for Hordaland fylkeskommune.

Generelt om verksemda

Selskapet er regulert i eigen lov: Lov om Innovasjon Norge AS

Innovasjon Norge er den viktigaste og største virkemiddelaktøren i Norge og forvaltar store ressursar for nærings- og distriktsutvikling. Selskapets leiande struktur har vore endra dei siste åra, mellom anna er dei regionale styra fjerna og selskapet har fått ein meir sentralisert struktur med tanke på styringa av selskapet. Saman med dei prioriteringar som gjerast av Stortinget i samband med statsbudsjettet kvart år, har Innovasjon Norge AS vorte ein sentral aktør for Hordaland fylkeskommune å vere toneangivande i.

Staten har kontrollierende del av aksjane, dei resterande 49% av aksjane er fordelte mellom fylkeskommunane.

For 2016 ga Innovasjon Norge AS 257 millionar i tilskot i Hordaland, og 359 millionar i lån. I tillegg blei det gjedd 9 millionar i garantiar i Hordaland. Hordaland fylkeskommune overførte alle midlar bevilga av staten på kap 551 post 60 i st.prp 1 Statsbudsjettet, til Innovasjon Norge AS. For Sogn og Fjordane er dei same tala 381 millionar i tilskot og 567 millionar i lån.

SARSIA DEVELOPMENT AS

Organisasjonsnummer: 986 382 178
Adresse: c/o Sarsia Seed Management Kokstad, Ytrebygdsvegen 215, 5258 Blomsterdalen

Stifta
Dagleg leiar/kontaktperson: Hans Johan Hekland

Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 1,6%
Aksjekapital: kr 1 998 590
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styrelleiar: Hans Olav Lindal
Nestleiar: Anne Christine Johannessen
Karstein Lien
Kåre Rommetveit

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune har ein observatør i styret

Selskapets føremål:

«Selskapets virksomhet er investeringsvirksomhet innen private equity og venture kapital, herunder å eie og forvalte aksjer, selskapsandeler, verdipapirer, fordringer og annen virksomhet som har tilknytning til dette.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:
Driftsinntekter:
Årsresultat:
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Selskapet har finansielt føremål, men fylkeskommunen sin marginale aksjepost tilseier at det er naturleg å definere Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen til å vere av samfunnsmessig karakter; å leggje til rette for og støtte oppunder innovasjon og grunderverksemd i regionen.

Generelt om verksemda

VESTNORSK FILMSENTER AS

Organisasjonsnummer: 974 332 981
Adresse: Georgernes Verft 12, 5011 Bergen
Stifta: 10.11.1994
Dagleg leiar/kontaktperson: Stine Tveten
Arkivnummer: 2014/16033
Tilsette: 14

Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 25 aksjar 50%
Bergen kommune 25 aksjar 50%
Aksjekapital: kr 100 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreløiar: Harald Victor Hove
 Nestløiar: Kine Bratlie Dale
 Guri Margrethe Giæver
 Ingrid Opedal
 Trude Refsahl

Varamødl:

Arild Johannes Iversen
 Sigbjørn Framnes
 Anne Kristin Lilleaasen

Godtgjersler til styret:**Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:****Selskapets føremål:**

Å bidra til en faglig og kunstnerisk utvikling av vestnorsk kortfilmproduksjon. Dette innebærer at Vestnorsk filmsenter A/S skal kanalisere økonomisk, filmfaglig og organisatorisk støtte til profesjonelle kortfilmprosjekter innen fiksjons-, dokumentar- og animasjonsfilm. Videre skal senteret innvilge midler til prosjektutvikling og gi konsulentbistand til manusskriving. Det er ingen forutsetning at søker av tilskuddsmidler er bosatt på Vestlandet. Gjennom tiltak skal selskapet bidra til at kulturpolitiske målsettinger innen film innfris, og at bransjen som helhet stimuleres til kunstnerisk og faglig utvikling via bransjeutviklingstilskudd.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:
 Driftsinntekter:
 Årsresultat:
 Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
 Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; fylkeskommunen ønskjer å stimulera til kulturelt og kunstnarleg mangfald, samt å understøtte initiativ og verksemdar innanfor kulturbasert næring.

Generelt om verksemda

:

BYBANEN AS

Organisasjonsnummer: 977 511 402
 Adresse: Agnes Mowickelsgate 6, 5008 Bergen
 Stifta: 19.03.1997
 Dagleg leiar/kontaktperson: Kjell Atle Gullbrå
 Tilsette: 22
 Arkivnummer: 2014/16599
Eigarar:
 Hordaland fylkeskommune: 1000 aksjar 100%
 Aksjekapital: kr 1 550 000
 Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreløiar: Paul Magne Nilsen
 Nestløiar: Edel Olaus Eikeseth
 Mona Louise Røsvik Strømme
 Tor Andre Ljosland

Varamødl:

Kari Foseid Aakre
 Sigbjørn Framnes

Lars Christian Stendal

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Selskapets formål er å forvalte og drifte infrastrukturen for "Bybanen", herunder også "Bybanens" skinnegående materiell. Selskapet har fagansvar for sikkerhet, bane, elektro, signal/tele og skinnegående materiell for Bybanen i henhold til de til enhver tid gjeldende lover og forskrifter.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:	kr 11 282 000
Driftsinntekter:	kr 112 409 000
Årsresultat:	kr 2 297 000
Likviditetsgrad:	

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen i Bybanen AS er av samfunnsmessig karakter, og fokus i eigarskapsstrategien kan seiast å vere firedelt:

- Syte for at infrastruktur for Bybanen, inkludert skinnegående materiell, vert forvalta, drifta og vedlikehalden i samsvar med gjeldande lovverk, med minimalt omfang av driftsstans og generelt til det beste for brukarane.
- Leggje til grunn sikkerheit for passasjerar, førarar og andre trafikantar som ein føresetnad for alt arbeid.
- Leggje til grunn eit langsiktig perspektiv i alle overordna vurderingar knytt til bruk av eksisterande infrastruktur og i planlegging av framtidig infrastruktur.
- Til ein kvar tid ha fokus på omdøme, både for Hordaland fylkeskommune som eigar og Bybanen som merkevare.

Generelt om verksemda

HFK BUSSANLEGG AS

Organisasjonsnummer:	993 798 487
Adresse:	Agnes Mowinckels gate 5, 5020 Bergen
Stifta	
Dagleg leiar/kontaktperson:	Jostein Fjærestad
Tilsette	Nei
Arkivnummer	
Eigarar:	
Hordaland fylkeskommune	100%
Aksjekapital:	kr 100 000
Eigenkapitalprosent:	

Styre:

Styreleiar: Nils E Vetlesand
Helge Haavardtun
Guro Klyve

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune vel heile styret i HFK Bussanlegg AS

Selskapets føremål:

«Selskapets formål er å direkte eller indirekte eie bussanlegg i Hordaland for å tilrettelegge for konkurranseutsetting av kollektivtrafikken.

Selskapet er av allmenntilleglig karakter og skal ikke dele ut utbytte. Selskapets eiendeler og de ressurser som genereres gjennom virksomheten skal anvendes til selskapets formål.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:

Driftsinntekter:

Årsresultat:

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å leggje til rette for like vilkår i konkurranseutsetjinga av kollektivtransporten, jf. mellom anna vedtak i fylkesutvalet hausten 2004 (sak 55/04) og sak i fylkesutvalet hausten 2007 (243/07).

Generelt om verksemda***Dotterselskap (alle 100% eigd av HFK Bussanlegg AS)***

HFK Bussanlegg Straume AS

HFK Bussanlegg Knarvik AS

HFK Bussanlegg Fana AS

HFK Bussanlegg Mannsverk AS

HFK Bussanlegg Lonevåg AS

HFK TOMT KNARVIK AS

Organisasjonsnummer:

917 328 862

Adresse:

Agnes Mowinckels gate 5, 5020 Bergen

Stifta

17.03.2016

Dagleg leiar/kontaktperson:

Jostein Fjærestad

Tilsette

nei

Arkivnummer

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune

197 738 aksjar 100%

Aksjekapital:

kr 197 738

Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar:

Nils E Vetlesand

Jostein Fjærestad

Guro Klyve

Varamedl:**Godtgjersler til styret:****Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:**

Hordaland fylkeskommune vel heile styret til HFK tomt Knarvik AS

Selskapets føremål:**Nøkkeltal for selskapet:**

Eigenkapital:

kr 688 000

Driftsinntekter:

kr 0

Årsresultat:

kr 0

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Selskapet forvaltar tomt i Knarvik i Lindås kommune.

Generelt om verksemda

Fisjonert ut av HFK bussanlegg Knarvik AS 16.06.2016

KOMMUNEKRAFT AS

Organisasjonsnummer: 866 818 452
Adresse: Postboks 1148 sentrum, 0104 Oslo
Stifta
Dagleg leiar/kontaktperson: Arvid Bjarne Lillehaug
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 0,3%
Aksjekapital: kr 320 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styrelleiar: Arvid Bjarne Lillehaug
Kjell Idar Juvik
Solveig Sundsbø Abrahamsen
Jon Rolf Næss
Benthe Enes Bondhus

Varamedl:

Anne Beth Njærheim
Eli Hovd Prestegården
Rolf Jonas Hurlen
Lin Veronica Jacobsen

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Selskapets formål er formidle aksjeeiernes disponible kraft, herunder konsesjonskraft, og drive annan virksomhet tilknyttet slik formidling.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 1 955 000
Driftsinntekter: kr 2 548 000
Årsresultat: kr 68 000
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Sjølv om selskapet har finansielt føremål, tilseier den marginale aksjeposten at det er naturleg å definere Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen til å vere av samfunnsmessig karakter. Som ein aktør innan energisektoren – og eigar av konsesjonskraft – har fylkeskommunen interesse av selskap som arbeider med konsesjonskraftspørsmål.

Generelt om verksemda

VALEN KRAFTVERK AS

Organisasjonsnummer: 985 383 820
Adresse: c/o Kvinnherad Energi AS, Vikjo 7, 5464 Dimmelsvik
Stifta 17.01.2003
Dagleg leiar/kontaktperson: Hans Martin Hjelmeland

Tilsette nei
Arkivnummer 2014/11331
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 10 000 aksjar 100%
Aksjekapital: kr 1 000 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styrelidar: Johnny Stiansen
Sigrid Helene Aardal
Guro Klyve

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Hordaland fylkeskommune vel heile styret i Valen kraftverk AS

Selskapets føremål:

«Selskapet si verksemd er å drive produksjon og omsetning av energi samt anna verksemd knytta til desse områda, herunder deltaking i andre verksemdar med liknande føremål.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 10 531 000
Driftsinntekter: kr 4 262 000
Årsresultat: kr 84 000
Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar: kr 1 000 000
Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er finansielt; strategien er å drive kraftomsetnad og auke innteninga.

Generelt om verksemda

VILVITE, BERGEN VITENSENTER AS

Organisasjonsnummer: 989 005 049
Adresse: Thormøhlensgate 51, 5006 Bergen
Stifta 01.09.2005
Dagleg leiar/kontaktperson: Svein Anders Lysgård Dahl
Tilsette 75
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 19%
Aksjekapital: 2 368 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styrelidar: Roald Onarheim
Nestleiar Helge Steinar Dyrnes
Cathrine Reisæter Instebø
Sven Erik Thulin
Gro Anita Fonnes Flaten

Varamedl:

Dan Stian Femoen
Kåre Rommetveit
Marit Warncke
Øystein Meland
Gisle Johannessen

Lill-Ann Cathrine Strøm Nøstvold
Rasmus Laupsa Rasmussen
Gudrun Ljones
Kjartan Johannes Olafsson

Tove Ingebjørg Fjell
Rune Mo
Sonja Irene Dyrkorn
Liv-Inger Christiansen

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Utvikle og drive et populærvitenskapelig opplevelses- og læringscenter for teknologi, naturvitenskap, matematikk og humanoria spesielt rettet mot barn og unge, samt annen virksomhet som naturlig faller sammen med dette, herunder å delta i samarbeid med andre selskaper og foretak med lignende virksomhet.

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:	kr 18 510 000
Driftsinntekter:	kr 44 189 000
Årsresultat:	kr 15 260 000
Likviditetsgrad:	4,78

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot: Hordaland fylkeskommune løyva støtte på kr 3 000 000 i 2017

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter, og knytt til fylkeskommunen sitt ansvar for vidaregåande skular. I tillegg til den direkte nytten ved at skulane kan bruke senteret i undervisninga, har fylkeskommunen interesse i senteret ut frå rekrutteringsbehov til matematikk og naturfag i vidaregåande skular.

Generelt om verksemda

VIGO IKS

Organisasjonsnummer:	998 283 914
Adresse:	Fylkesbakken 6, 3715 Skien
Stifta	01.01.2012
Dagleg leiar/kontaktperson:	Brynjulf Bøen
Tilsette	5
Arkivnummer	

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune Deltakar med delt ansvar

Vert eigd av alle fylkeskommunane

Aksjekapital:

Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styrelleiar: Arly Hauge
Nestleiar Sissel Øverdal
Rune Haugsdal
Bjørn Marthinsen
Marthe Røst

Varamedl:

Per Magne Aadnøy
Anne Elisabeth Djupvik

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Fylkesrådmannen representerer Hordaland fylkeskommune i selskapet og er styremedlem i styret for VIGO IKS

Selskapets føremål:

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital: kr 11 194 000
Driftsinntekter: kr 23 874 000
Årsresultat: kr – 11 120 000

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Generelt om verksemda

«Vigo IKS (interkommunalt selskap) ivaretar utvikling av fylkeskommunens IT-systemer innen videregående opplæring. På nettstedet www.vigoiks.no, gir Vigo IKS informasjon til ansatte i videregående opplæring i fylkeskommunene og Oslo kommune.»

NDLA

Organisasjonsnummer:

Adresse:

Stifta

Dagleg leiar/kontaktperson:

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune

Aksjekapital:)

Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar:

Nestleiar

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentansjon:

Selskapets føremål:

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:

Driftsinntekter:

Årsresultat:

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Generelt om verksemda

SUNNHORDLAND LUFTHAVN AS

Organisasjonsnummer: 934 076 613

Adresse:

Stifta

Dagleg leiar/kontaktperson: Jan Morten Myklebust
Eigarar:
Hordaland fylkeskommune 21%
Stord kommune
Aksjekapital: kr 2 000 000
Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar:

Nestleiar

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

«Selskapet sitt føremål er å planleggja, finansiera, opparbeida og driva lufthamn på Stord, og i samband med dette å delta i andre selskap med liknande verksemd.»

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:

Driftsinntekter:

Årsresultat:

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Hordaland fylkeskommune sitt føremål med eigarskapen er av samfunnsmessig karakter; å leggje forholda til rette for ei positiv næringsutvikling i Sunnhordland og på Stord gjennom å bidra til å oppretthalde Sunnhordland Lufthavn som regional flyplass.

Generelt om verksemda

MAL

Organisasjonsnummer:

Adresse:

Stifta

Dagleg leiar/kontaktperson:

Eigarar:

Hordaland fylkeskommune

Aksjekapital:)

Eigenkapitalprosent:

Styre:

Styreleiar:

Nestleiar

Varamedl:

Godtgjersler til styret:

Hordaland fylkeskommunes eigarrepresentasjon:

Selskapets føremål:

Nøkkeltal for selskapet:

Eigenkapital:

Driftsinntekter:

Årsresultat:

Likviditetsgrad:

Nøkkeltal for Hordaland fylkeskommune:

Bokført verdi på aksjar:

Tilskot:

Fylkesrådmannens vurdering av Hordaland fylkeskommunes eigarskap:

Generelt om verksemda

HORDALAND
FYLKESKOMMUNE

Agnes Mowinckels gate 5
Postboks 7900
5020 Bergen
Telefon: 55 23 90 00
E-post: hfk@hfk.no
www.hordaland.no

Hordaland fylkeskommune har ansvar for å utvikle hordalandssamfunnet. Vi gir vidaregåande opplæring, tannhelsetenester og kollektivtransport til innbyggjarane i fylket. Vi har ansvar for vegsamband og legg til rette for verdiskaping, næringsutvikling, fritidsopplevingar og kultur. Som del av eit nasjonalt og globalt samfunn har vi ansvar for å ta vare på fortida, notida og framtida i Hordaland. Fylkeetinget er øvste politiske organ i fylkeskommunen.

Retningslinjer for valnemndsarbeid i Hordaland fylkeskommunes selskap

1. Mandat for valnemnda er å levere ei grunngjeven innstilling om val av styremedlemer og varamedlemer og godtgjering til styrets medlemer til generalforsamling. Valnemnda skal óg gje ei tilråding på kven som bør veljast som styrets leiar og nestleiar, dersom ikkje anna går fram av vedtekter eller avtale.
2. Talet medlemer og samansetning av valnemnda må følgje selskapets vedtekter. Valnemnda skal vere uavhengig av selskapets styre og leiing. Valnemndas medlemer skal ha kjennskap til det aktuelle selskap og dei utfordringane det står overfor i åra som kjem.
3. I heileigde selskap blir det ikkje gitt godtgjering til valnemndas medlemer. I andre selskap er det opp til generalforsamlinga å eventuelt fastsette godtgjering til valnemndsmedlemer, kostnadene må dekkast av selskapet.
4. Krav til styrets samansetning og kandidatprofilar skal fokusere på at styret skal:
  - i. Teke i vare eigars føremål med og forventningar til selskapet.
  - ii. Vise engasjement og deltaking (ha tilstrekkeleg kapasitet)
  - iii. Vise høg etisk standard
  - iv. Ha god forståing for styrets rolle
  - v. Vise evne til strategisk tenking og forretningsutvikling
  - vi. Være uavhengig i høve selskapets leiing
  - vii. Fortrinnsvis ha noko styreerfaring og/eller leiarerfaring
  - viii. Styreleiar bør ha styre- og leiarerfaring, samt gode kommunikasjons- og samarbeidsegenskapar.
  - ix. Sikre styret kompetanse innan relevante fagområde, til dømes økonomi, jus, HR/HMS og salg/marknadsføring.
  - x. Ha kjennskap til offentleg forvaltning og offentleg eigarskap og ulike organisasjonsformer i denne samanheng
  - xi. Ha minst 40% representasjon av kvart kjønn
  - xii. Korleis desse krava og dei ulike kompetanseområda skal vektleggast avhenger av kva for styreverv det veljast til, og kva det i kvart einskild tilfelle blir vurdert som spesielt viktig for at styrets totale samansetning er i tråd med fylkeskommunens overordna prinsipp for eigarstyring.
5. Valnemnda er ansvarleg for å hente inn styrets eigenevaluering, og for å gjere ei sjølvstendig vurdering av denne med tanke på samansetning og kompetanse.
6. Valnemnda skal vektlegge langsiktig planlegging av styresamansetning, og må i denne samanhengen vurdere følgjande moment:
  - i. Selskapets situasjon og utfordringar for nokre år framover
  - ii. Bør styreleiar som hovudregel fyrst rekrutterast som styremedlem?
  - iii. Bør styremedlem fyrst rekrutterast som varamedlem?
  - iv. Bør det prinsipielt vere ein regelmessig utskifting av styremedlemer?
  - v. Trong til fornying kontra kontinuitet
  - vi. Kontinuerleg merksemd på utvikling av mangfald og kompetanse
  - vii. Potensielle habilitetskonfliktar
7. Valnemndas innhenting av kandidatforslag kan til dømes skje ved komiteens egne kjennskap til aktuelle kandidatar, forslag/innspele frå politiske organ/representantar, innspel frå fylkesrådmannen/fagavdelingar, søk i databasar over styrekandidatar eller ved bruk av ekstern hjelp. Dersom valnemnda vel å bruke ekstern hjelp må dette skje i tråd med Hordaland fylkeskommunes rammeavtale med vald konsulentfirma, for deleigde selskap kan dette fråvikast. Kostnader til ekstern hjelp dekkast kostnadene av eigar etter avtale med fylkesrådmannen. For deleigde selskap fordelast kostnaden mellom eigarane.

8. Vurdering av styrets godtgjersler må skje i tråd med punkt 9 i overordna prinsipp for eigarstyring i Hordaland fylkeskommune. Det vil seie at godtgjersla skal fremje verdiskapinga i selskapet og stå fram som rimeleg med omsyn til ansvar, kompetanse, arbeidets omfang og selskapets kompleksitet. Godtgjersla skal vere konkurransedyktig, men ikkje lønsleiande innafor sin bransje.
9. Valnemndas grunnjevne innstilling skal ligge føre i god tid før utsending av sakspapir til generalforsamling, og skal vere underskreve av valnemndas leiar. Innstilte kandidatar skal vere førespurde og villig til å ta på seg vervet. Når det gjeld heleigde selskap bør valnemndas innstilling – så langt det er praktisk muleg – leggst fram for fylkesutvalet før oversending til generalforsamling.

Retningslinene gjerast gjeldande for valnemnder i heleigde selskap og for fylkeskommunens medlemmer i valnemnder i deleigde selskap – i den grad det ikkje kjem i konflikt med selskapets vedtekter eller egne retningsliner.

Retningslinene gjerast gjeldande for valnemndsarbeid frå og med 2018.

Retningslinene leggst fram til handsaming på generalforsamling i heleigde selskap. Eigarrepresentant på generalforsamling er bunde vedtakspunkta 1-3 over.

Styreinstruks for aksjeselskap

Styreinstruksen er fastsett iht §6-23 i aksjelova/almennaksjelova av 13. juni 1997 nr 44/45 (forkorta til asl/alm)

Dersom det er motstrid eller påstand om motstrid mellom føresegner i denne instruks og føresegner i aasl eller vedtekter for selskapet, står føresegner i denne instruks attende.

1 Føremål

Denne instruks har til føremål å gje nærmare reglar om styret sitt arbeid, sakshandsaming, habilitet samt dagleg leiar sine arbeidsoppgåver og pliktar overfor styret.

2 Styret sine medlemer

2.1 Val av styreleiar

Styret vel sjølv sin leiar når denne ikkje er vald av generalforsamlinga. (Må endrast viss avtale om ikkje å opprette bedriftsforsamling. Styreleiar skal då alltid veljast av styret.)

Dagleg leiar kan ikkje veljast til styreleiar.

2.2 Tilbaketreden

Eit styremedlem har rett til å tre tilbake før tenestetida er ute dersom særlege grunnar ligg føre. Styret og den som har valt styremedlemer, skal om mogleg gis rimeleg førehandsvarsel.

2.3 Suppleringsval

Tar vervet slutt for eit styremedlem før tenestetida er ute (pga dødsfall, tilbaketreden mv) og det ikkje finst varamedlem, skal resten av styret sørgje for at kompetente organ vel nytt styremedlem for resten av tenestetida. Høyrer valet under generalforsamlinga, kan det utstå til neste generalforsamling dersom styret fortsatt er vedtaksført.

3 Styrets arbeid og sakshandsaming

3.1 Styret sine arbeidsoppgåver

Styret sine medlemer skal utføre sine styreverv lojalt ut frå selskapet sine interesser.

Styret skal handsame saker som er pålagt i lov, vedtekter og generalforsamlinga sine vedtak.

Styret skal handsame saker som ligg utanfor dagleg leiar sin lovbestemte kompetanse fordi dei etter selskapet sine forhold er av uvanleg art eller av stor tyding.

Styret skal handsame saker som ligg utanfor dei generelle fullmakter dagleg leiar har, slik som større investeringar, opptak av lån mv

3.2 Styrets forvaltningsansvar

Styret skal handsame og treffe naudsynte avgjerder om:

- Forsvarleg organisering av selskapets verksemd,
- Strategiske planar,
- Andre viktige planar,
- Budsjett,

- Sikring av selskapet sin økonomiske stilling og forsvarleg eigenkapital
- Tryggande kontroll av verksemda,
- Tryggande kontroll av rekneskap og formuesforvaltning,
- Årsrekneskap og årsmelding,
- Forslag om fordeling av over- og underskot i samsvar med aksjelovas reglar.

Styret pliktar å sette i verk naudsynte undersøkingar for kunne utføre sine arbeidsoppgåver.

3.3 Styrets tilsynsansvar

Styret skal føre tilsyn med den daglege leiinga og selskapet sin verksemd elles.

3.4 Behandlingsmåtar

Styret skal behandle saker og treffe avgjerder i møte. Unntak frå denne hovudregelen kan berre skje i mindre viktige saker og når styrets leiar finn at saken kan leggjast føre skriftleg eller behandlast på annan trygg måte.

Styret sin leiar skal sørgje for at styremedlemene så langt det er mogleg kan delta i samla behandling av saker som behandlas utan møte.

Styremedlem eller dagleg leiar kan krevje møtebehandling i bestemte saker som skal behandlas av styret.

3.5 Møteplan og innkalling til styremøte

Styret skal kvart år innan 20. januar fastsetje ein plan for årets ordinære styremøter.

Med mindre forholda tilseier noko anna, skal innkalling til styremøte skje skriftleg og saksdokument skal vere styrets medlemmer i hende minst fem (5) dagar før møtet.

3.6 Møte- og talerett

Dagleg leiar og andre etter styrets avgjerd, har møte- og talerett i styremøte, men ikkje røysterett.

3.7 Møteleiing og forfall

Ved forfall skal eventuell varamedlem kallast inn

Styrebehandlinga leias av styreleiaren.

Har styrets leiar meldt forfall til eit styremøte, overtar den styret vel leiinga av styremøtet.

3.8 Avgjerdsmynde

Styret kan ta avgjerd når meir enn halvparten av styremedlemene er tilstade og alle styremedlemene så vidt mogleg er gitt høve til å delta i handlinga.

3.9 Styremedlemenes inhabilitet

Eit styremedlem eller dagleg leiar må ikkje delta i handlinga eller avgjerd i spørsmål som er av særleg viktigheit for eigen del eller nokon nærstående, slik at vedkommande må sjåast å ha ein særleg personleg eller økonomisk særinteresse i saken. Til dømes kjøp, sal, lån eller annan kreditt og sikkerheitsstillelse for gjeld til vedkommande eller nokon nærstående.

Eit styremedlem som er aksjeeigar, er inhabil i saker kor vedkommande eller nærstående må antakast å ha personlege særinteresser som ikkje delast av dei andre aksjonærane.

3.10 Alminneleg fleirtalskrav

Ein avgjerd av styret krev at fleirtalet av dei styremedlemene som deltekt i behandlinga av ein sak, har røysta for.

Dei som har røysta for eit forslag som før med seg endring av eit tidlegare styrevedtak, må likevel alltid utgjere meir enn ein tredel av *alle* styremedlemer.

Ved røysteliskap gjeld det som møteleiar har røysta for.

Dette gjeld ikkje i saker kor kvart einskild styremedlem har initiativkomptanse, som til dømes asl/aasl § 6-12(4), andre punkt.

3.11 Fleirtalskrav ved val og tilsetting

Ved val og tilsetting er den valt eller tilsett som får flest røyster.

Styret kan på førehand avgjere at det skal haldast ny røysting dersom ingen får fleirtal av røystene.

I høve styreleiar ikkje veljast av generalforsamlinga, avgjerast valet ved loddtrekking når røystetalet er likt. For val av møteleiar gjeld det same.

I andre høve av røysteliskap gjeld det som møteleiar har røysta for.

3.12 Avgjerdstypar

Styret skal som hovudregel bruke følgjande former for avgjerder:

- a. Vedtak i saker som krev ei avgjerd
- b. Styret gir sin tilslutnad i spørsmål om tiltak og planar som ikkje krev styrevedtak.
- c. Styret tar til orientering i saker som gjeld informasjon, drift, kontrolltiltak med vidare

3.13 Protokoll

Det skal førast protokoll over styrebehandlinga. Protokollen skal minst innehalde:

- a. Tid og stad for styremøtet eller annan behandlingssmåte (telefonmøte og liknande)
- b. Styremedlemer som var til stades på styremøtet og/eller eventuelle forfall.
- c. At alle styremedlemer så langt mogleg er gitt høve til å delta i behandlinga av saken.
- d. Kva for saksdokument som er blitt lagt føre styret, og kven som gjorde greie for saken.
- e. Styret sin avgjerd.
- f. Dersom ei avgjerd ikkje er samrøystes, skal det opplysast om kven som har røysta for og i mot.
- g. Styremedlem og dagleg leiar som ikkje er einige i ei avgjerd, kan krevje si oppfatning ført inn i protokollen.

Viss ikkje protokollen skrivast og godkjennast i styremøte skal protokollen sendast styrets medlemer innan tre (3) dagar etter møtet, jf asl/aasl §6-29(3), tredje punkt.

Styremedlemer som ikkje var til stade under møtet, skal stadfeste at dei har gjort seg kjent med protokollens innhald ved å underskrive med tillegg av «sett».

3.14 Teieplikt og sikkerheit

Alle dokument som sendast eller delast ut til, og informasjon som gjes styret, er fortruleg i den utstrekning ikkje anna er avgjort av styret.

Styredokument av einkvar art skal av styremedlemene oppbevarast utilgjengeleg for andre.

Styrets leiar skal sørge for at selskapet forsvarleg arkiverer og oppbevarer eit komplett sett av alle innkallingar til og dokument som er sendt ut til styremedlemene eller er utdelt i samband med styrebehandlinga, slik at det for ettertida lett kan kontrollerast at vedkommande sak er avgjort etter ein tryggande saksbehandling og på ei fullnøyande grunnlag. Styremedlemene har tilgang til arkivet og har rett til kopi ved førespurnad til styret sin leiar.

Alle dokument som har vore levert ut til styremedlemer og andre i samband med saker som er til behandling i styret skal innleverast styret i påfølgande styremøte når styreleiar stadfestar at dokumenta er arkivert som nemnt i tredje avsnitt.

3.15 Informasjon om styret sitt arbeid

Ekstern og intern informasjon om styret sitt arbeid, saker og saksbehandling skal berre gis av styrets leiar med mindre styret vedtek at dagleg leiar eller annan person skal gis fullmakt til å gi slik informasjon.

3.16 Evaluering av styret sitt arbeid

Styret skal i samband med behandling av plan nemnd i punkt 3.5 fyrste ledd evaluere sin eigen arbeidsform, møteplanar mv for det kommande året.

4 Dagleg leiars arbeidsoppgåver og plikter ovanfor styret

4.1 Førebuing av saker som skal til behandling i styret

Dagleg leiar skal førebu og leggje fram saker til behandling i styret i samråd med styreleiar slik at alle deltakande styremedlemer får eit høveleg grunnlag for behandling og avgjerd. Innkalling til og utsending av alle sakens naudsynte dokument skal skje med slik frist at styremedlemene sine førebuingar til behandlinga blir forsvarleg.

4.2 Møterett mv i styret

Dagleg leiar har rett og plikt til å delta i styret sin behandling av saker og til å uttale seg, men mindra anna er bestemt av styret i den einskilde sak. Dagleg leiar har rett til å la seg bistå med leiande tilsette eller eksterne konsulentar for å kunne gje styret ei tilfredsstillande utgreiing om bestemte saker.

4.3 Orienteringsplikta

Dagleg leiar skal minst kvar (fjerde) månad gje styret ei orientering i møte eller skriftleg om selskapet si verksemd, stilling og resultatutvikling med mindre det er forhold som gjer at orientering bør gis tidligare. I møteplanen etter punkt 3.5 fyrste ledd skal normalinnhaldet i den (fire)månadlege rapporteringa fastsettast.

4.4 Dagleg leiars saksbehandling av saker som skal styrebehandlast

Alle forslag som er fremma for styret skal på førehand vere behandla av dagleg leiar med mindre styret bestemmer noko anna. Dagleg leiar sine vurderingar og tilrådingar skal vere vedlagt innkalling til styremøtet eller den behandlingsmåte styreleiar avgjer.

4.5 Dagleg leiar sitt ansvar for gjennomføring av styrevedtak

Dagleg leiar er ansvarleg for å gjennomføre dei vedtak som styret fattar med mindre styret bestemmer noko anna.

4.6 Dagleg leiar sin fullmakt

Dagleg leiar har fullmakt til og ansvaret for å stå for den daglege leiinga og utviklinga av selskapet si verksemd i samsvar med vedtekne strategiar, planar, budsjett og andre styrevedtak.

5 Vedtak og endring

Endringar i styreinstruksen kan vedtakast i styremøte med fleirtal som nemnt i pkt 3.10.

Denne styreinstruksen er vedteken i styremøte (skriv stad og dato)

Styreevaluering

i selskap og stiftingar der Hordaland fylkeskommune er eigar eller deltakar

Generelt om styreevaluering

Styret i eit selskap eller ei stifting står i utgangspunktet fritt til sjølv å vurdere korleis deira eigenevaluering skal gå føre seg, kva for verktøy som skal nyttast og trong til ekstern bistand.

Det finst ei rekkje tilbydarar og ressurser av verktøy og tenester knytt til styreevaluering.

- Alle styrer bør ha ei løpande vurdering av sitt eget styrearbeid, for å forbetre styremedlemers arbeid, styrets arbeidsform og gjennomføringa av styrearbeidet.
- Ein systematisk styreevaluering bør gjennomførast ein gong i året, som grunnlag for forbetringstiltak
- Styreevaluering har to føremål
  - Verkemiddel for styret til å forbetre sitt styrearbeid
  - Gi innspel til valnemnda (eller eigar(ar)) om det eksisterande styret sin funksjonsmåte og samansetninga av kompetanse
- Styreevaluering vurderer normalt
  - Styrets kompetansesamansetjing
  - Styrets arbeidsform
  - Styrets interne relasjonar som styrekollegium og relasjonar til eigar og dagleg leiing
  - Styrets utførte arbeid og bidrag til verdiskapinga
- Styreevaluering kan gjennomførast med interne krefter (styreleiar eller eit styremedlem) eller med ekstern hjelp.
- Styreevaluering kan gjennomførast med spørjeskjema, samtalar med kvart styremedlem/dagleg leiing/styresekretær/eigarar, eller i plenum.

Eigars forventingar til styrets eigenevaluering

Hordaland fylkeskommune har vedteke overordna prinsipp for eigarstyring i Hordaland fylkeskommune. Desse omfattar mellom anna

Skjema for evaluering av styrets arbeid

Tema/spørsmål	Svært enig	Einig	Ueinig	Svært ueinig	Kommentar
Styrets arbeid					
Styret arbeider etter, og har diskutert og forstått, selskapets føremål.					
Styret ser til at det blir utarbeidd mål og strategiar i høve selskapets føremål og eigars forventningar					
Styret følgjer opp resultat og iverksetter korrigerande tiltak i høve mål og strategiar					
Styret ser til at det blir utarbeidd risikoanalyser og internkontroll-rutinar på alle områder					
Styret følgjer opp at alle vedtak iverksettes og at resultat rapporterast					
Styrets møter er prega av god førebuing og strukturert gjennomføring					
Anna					
Saksbehandling					
Styret får til behandling relevante saker i forhold til selskapets formål og strategiar					
Sakspapir kommer i god tid før styremøte					
Sakspapir gir styret et godt grunnlag for å ta avgjerder					
Tidlegare vedtak/saker følges opp i påfølgande styremøter					
Anna					
Styrets forhold til eigarane					
Styret har god kjennskap til eigaranes forventningar til verksemda og styrets arbeid					
Styrets dialog og drøftingar med eigarane er preget av profesjonalitet, respekt og openheit					
Det ligg føre klare retningsliner for korleis ulike eigarstyrings-/møtearenaer skal brukas.					
Anna					
Tema/spørsmål	Svært enig	Einig	Ueinig	Svært ueinig	Kommentar
Styrets forhold til leiinga					

Styret formidlar eigaranes forventningar og mål/strategiar til leiing og tilsette					
Styrets dialog og drøftingar med dagleg leiar er prega av profesjonalitet, respekt og openheit					
Styret evaluerer og følgjer opp dagleg leiars styring og leiing av verksemda regelmessig					
Dagleg leiar rapporterer regelmessig til styret om forhold knytt til organisering og HMS					
Styret sørgjer for at lønns- og incentiv-ordningar fremjer verdiskaping og framstår som rimelige					
Annet					
Styrets medlemmer					
Styrets medlemmer har komplementær kompetanse som dekker verksemdas behov					
Styrets medlemmer har fått tilstrekkeleg opplæring til å utføre sitt styreverv på ein god måte					
Styrets medlemmer har en høy etisk standard og har fokus på arbeid mot korrupsjon					
Styrets medlemmer viser alle eit stort engasjement og bruker tilstrekkeleg tid på sitt styreverv					
Styrets medlemmer har stor bevissthet rundt spørsmål om eigen og andres habilitet					
Styrets leiar er ein tydeleg leiar og skaper gode samarbeidsforhold					
Annet					

MAL FOR KVART ENKELT SELSKAP

Eigarstrategi
For
[selskapets navn]

BAKGRUNN

- Om opprettinga av selskapet
- Selskapstype
- Helt/delt eigarskap
- Aksjonæravtale
- Anna

FØREMÅLET MED EIGARSTRATEGI

Eigarstrategien skal utdjupe føremålet med selskapet slik det er definert i vedtektene, fastsette overordna målsettingar og tydeleggjere eigars krav og forventningar til selskapet og til selskapets styre. Eigarstrategien definerer selskapets handlingsrom og tydeleggjer resultatmål.

Eigarstrategien uttrykk måla tiltaka og prioriteringane Hordaland fylkeskommune har satt ovanfor selskapet for sikre at selskapet tek i vare eigaranes hovudmålsettingar.

FØREMÅL OG OVERORDNA MÅLSETTINGAR MED SELSKAPET

Selskapets føremål (sjå stiftingsdokument, vedtekter, aksjonæravtale med vidare)

- .....
- .....

Hovudmålsettingar er

- .....
- .....

Generelt: Etablering av [selskapets namn] har ikkje føremål om å overføre saker av politisk karakter frå folkevalde organ til selskapet. Dersom det er uklart om ein sak er av politisk karakter eller ikkje/involverer politiske vurderingar, avklarast det med Hordaland fylkeskommune/eigarane.

GENERELT OM SELSKAPETS VERKSEMD

- .....
- .....
- .....

Eigar forventar at drifta av selskapet er effektiv og at den skjer i samsvar med bedriftsøkonomiske prinsipp. Eigar forventar at alt utarbeidd talmateriale kan dokumenterast og verifiserast via standardmetodikk.

Hordaland fylkeskommune/eigarane vil i denne eigarstrategien fokusere på følgjande eigarstyringsprinsipp:

- Eigarane vil sette resultatmål for selskapet. Styret har ansvaret for å realisere resultatmåla.
- Eigarane skal likebehandlas
- Selskapet skal vere bevisst samfunnsansvaret sitt
- Styrets samansetning skal kjenneteiknast av kompetanse, kapasitet og mangfald. Selskapets eigenart og bransje er ein sentral del av styrets kompetanse.
- Styrets arbeid skal vere strukturert, kompetent og evaluerast årleg.
- Selskapet skal praktisere prinsippet om meiroffentlegheit.
- Utøving av eigarstyring skjer i formelle organ i samsvar med aksjelovas reglar.
- .....

Styrets arbeid

- Styret skal fastsette ein årleg plan for sitt arbeid med vekt på vedtekne mål, strategi, oppfølging og gjennomføring.
- Styret skal fastsette instruks for styret og dagleg leiar med særleg vekt på intern ansvars- og oppgåvefordeling.
- Styret har ein uavhengig kontrollfunksjon ovanfor selskapets administrative leiing.

- Styret skal foreta årleg eigenevaluering.
- Styrets protokollar førast slik at gjennomføring av generalforsamlingas avgjerder vert synlige.
- ....

Selskapets sosiale ansvar

Selskapet skal slutte seg til FN Global Compact. Dette er et samfunnsansvar som baserer seg på ti prinsipp på områda menneskerettigheter, arbeidslivsstandardar, miljø og antikorrupsjon.

Selskapet skal sjølv utarbeide retningsliner tilpassa si verksemd i samsvar med prinsippa nemnt over.

Selskapet skal ha etiske retningsliner, minst svarar til Hordaland fylkeskommunes etiske retningsliner, jf overordna prinsipp for eigarstyring. Økonomi og etikk må samsvare i heilskapen i selskapet, fra val av samarbeidspartnarar til investeringar, og i tilsettes arbeidsvilkår.

Etiske spørsmål må henge saman med arbeidet med forretningsstrategi og utvikling av verksemda. Dei etiske retningslinene bør vere i samsvar med FNs Global Compact og NUES' retningsliner for eigarstyring og selskapsleiing.

Strengt krav til openheit og offentlegheit er eit effektivt verkemiddel mot korrupsjon. Selskapet skal aktivt arbeide for å forhindre misligheter og korrupsjon. Eigar forventar at styret set i verk internkontrollarbeid med tiltak, rutinar og system som sikrar ein forsvarleg økonomistyring og oppfølging av internkontrollen i selskapet.

Ytterlegare konkretisering av til dømes miljøkrav og sertifiseringskrav for det einskilde selskap.

Resultatmål

Eigars krav til resultatmål for selskapet:

-.....
 -.....
 -.....

Rapportering

Selskapets rapportering til eigar skal skje slik:

- Det skal utarbeidast årlege eigarmeldingar (Evt.: Ordinær årsmelding må omfatte....)
- Rapportering om korleis selskapet tek i vare sitt sosiale ansvar (Omtale av kva og korleis)
- Resultat frå styrets eigenevaluering skal kome fram.

Evaluering av eigarstrategi

Eigarstrategien skal evaluerast kvart fjerde pr. Evalueringa skal skje etter vurdering og eventuell revidering av overordna prinsipp for eigarstyring som gjerast ved oppstarten av kvar valperiode.

Vedlegg:

- Hordaland fylkeskommunes eigarstrategi
- FNs Global Compact – the Ten Principles

FNs Global Compact – the Ten Principles

The UN Global Compact's ten principles in the areas of human rights, labour, the environment and anti-corruption enjoy universal consensus and are derived from:

- [The Universal Declaration of Human Rights](#)
- [The International Labour Organization's Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work](#)
- [The Rio Declaration on Environment and Development](#)
- [The United Nations Convention Against Corruption](#)

The UN Global Compact asks companies to embrace, support and enact, within their sphere of influence, a set of core values in the areas of human rights, labour standards, the environment and anti-corruption:

Human Rights

- [Principle 1](#): Businesses should support and respect the protection of internationally proclaimed human rights; and
- [Principle 2](#): make sure that they are not complicit in human rights abuses.

Labour

- [Principle 3](#): Businesses should uphold the freedom of association and the effective recognition of the right to collective bargaining;
- [Principle 4](#): the elimination of all forms of forced and compulsory labour;
- [Principle 5](#): the effective abolition of child labour; and
- [Principle 6](#): the elimination of discrimination in respect of employment and occupation.

Environment

- [Principle 7](#): Businesses should support a precautionary approach to environmental challenges;
- [Principle 8](#): undertake initiatives to promote greater environmental responsibility; and
- [Principle 9](#): encourage the development and diffusion of environmentally friendly technologies.

Anti-Corruption

[Principle 10](#): Businesses should work against corruption in all its forms, including extortion and bribery.